

www.e-rara.ch

Philosophus irresolutus, sive, Quaestiones universae philosophiae principales

Walser, Iso

[Sankt Gallen], anno 1748

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: RRM 248

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-28721>

Pars II. Quaestiones principales ex physica universali.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

P A R S II.

Quæstiones Principales

ex

PHYSICA UNIVERSALI.

QUÆSTIO I.

An verum sit Systema circa Materiam primam ab Epicuro positum, & à Petro Gassendo emendatum?

Explanatio brevis præacti Systematis.

Epicurus Phylosophus Atheniensis asseruit infinitas, æternas, & increatas atomos ab æterno per inane chaos volitasse, & tandem casu in mundi hujus machinam coaluisse: & has atomos dixit, esse materiam primam omnium rerum.

Petrus Gassendus Præpositus Ecclesiæ Dinienfis in Gallia, & Parisi-

ſijs Regius profeſſor Matheſeos, vir eruditiffimus circa annum Domini 1645. ſyſtema Epicureum eruditè, & catholicè emendare curavit, & ab erroribus Ethnicorum expurgare. refertur hoc ſyſtema Gaſſendi fuſè ab Eminent. Card. Ptolemæo *diff. 4. phyſ. gener. Mayr part. 2. d. 1. q. 2. 4. 3. Du Hamel phyſ. gen. tr. 1. c. 2. & Amort in append. de ſyſtematibus Philoſ. cap. 7. & alijs*, ex quibus hæc accipe :

1. *Materia* prima Epicurea, & primum principium intrinſecum, ex quo omnia corpora naturalia conſtant, ſunt *atomi*, ſeu partes minimæ; *forma* verò materialis atomiſtica eſt 1. *Spiritus* quidam, h. e. *atomi ſpirituosa*, quæ ſunt quaſi flos ipſius materiæ h. e. atomorum; hic *ſpiritus atomiſticus* pervadit cæteras partes craſſiores corporis naturalis, habentes rationem materiæ. 2. *Forma* materialis accidentalis eſt *diverſa diſpoſitio*, & conjunctio atomorum. hæc forma duplex eſt *radix*, & principium motûs, & quietis ſenſibilis.

2. In-

2. Inter istas atomos in omnibus corporibus sive fluidis, sive solidis dantur innumera minima spatiola vacua adeoque *vacuum disseminatum*; quod probant 1. quia aliàs nullum corpus posset *moveri* de loco in locum *sine penetratione*. 2. Quia sine his vacuolis corpora non possent rarefieri, scilicet per *ingressum corpusculorum*, nec condensari, scilicet per *constrictionem partium* corporis, & extrusionem corpusculorum.

3. Hæc *Vacuola* sunt 1. Insensibilia. 2. mutabilia ob diversam corporum configurationem. 3. Diversarum figurarum, sicut ipsæ atomi, inter quas relinquuntur. 4. Inæqualia in magnitudine. 5. Distincta, & diversa à *poris* corporum, quos etiam Aristotelici admittunt: *Tum* quia pori replentur aëre, aut alio corpore, non autem vacuola: *Tum* quia vacuola sunt incomparabiliter minora spatia.

4. Proprietates atomorum sunt 12. sequentes: 1. *Moles*, seu *magnitudo*; habent enim extensionem trinam, h. e. in longum, latum, & profundum.

2. in-

2. *insensibilitas*, ita, ut seorsim existentes nec per microscopium videri possint, ut materia, & forma peripatetica. 3. *Soliditas*, sunt enim plenæ, & impenetrabiles, quia in ipsis atomis nulla dantur vacuola. 4. *Indivisibilitas*, quia ad divisionem requiruntur vacua, quæ non habent atomi in se, licet ea habeant corpora ex atomis composita. 5. *Ingenerabilitas*, & *incorruptibilitas*; licet enim à DEO in principio mundi sint creatæ; cum tamen sint *primum* subjectum; ex quo omnia corpora componuntur, & *ultimum*; in quod omnia resolvuntur, ideò sunt ingenerabiles, & incorruptibiles. 6. sunt atomi Gassendicæ *homogeneæ*, h. e. seorsim, & secundum se sumptæ ejusdem *speciei Physicæ*; licet enim habeant diversas figuras inseparabiles, & ita differant non modo *individualiter*, sed etiam *specie metaphysicâ*, h. e. *insensibili*, non tamen *specie physica*, & *sensibili*. 7. *Figuræ* atomorum sunt innumerabiles, non tamen infinitæ. aliæ sunt *cubicæ*, aliæ *pyramidales*, *cylindricæ*, *sphæricæ*, *hamatæ*, *uncinatæ*, *conicæ*, aliæ in superficie *asperæ*, aliæ *laeves*, aliæ *acu-*

leæ.

leata, anulata, aut aliter *irregulariter* angulosa. Illud hîc difficile, atomos v. g. hamatas esse indivisibiles; at non habent vacua, reponunt atomistæ, ergò non sunt divisibiles. 8. Sunt *graves*, habent enim vim internam, & energiam innatam se agitandi, movendi, profiliendi, extricandi &c. 9. Si atomi sint separatae, continuò sunt *inquieta*, & propter gravitatem innatam agitantur. si sint compactæ in unum corpus, retinent nisum, & *conatum* se movendi, ut lapis manu retentus deorsùm nititur. 10. Duplex atomorum *motus* est; 1. *directus*, quo *ex se*, nisi ab alio occurrente impediuntur, descendunt ad lineam perpendicularem. 2. *Reflexus*, quando una atomus in aliam incurrens, v. g. in hamatam, uncinatam, &c. resilit vel sursum, vel ad latus. ex hoc motu oritur *conjunctio atomorum*, & constantur *molecula*, ex quibus fiunt corpora naturalia. 11. Motus naturalis atomorum omnium etiam graviorum est *aquè velox*, quia omnes sunt ejusdem speciei physicae. 12. Atomi sunt substantiæ *completa*; ideò natu-

taliter possunt se solis existere, & separatae; nunquam tamen extiterunt omninò separatae, cùm initio à DEO fuerint creatae, ut compactae; & defacto, si separentur, semper manent conjunctae in *moleculas* exiguas.

In hoc itaque systemate corpus naturale hæc quatuor involvit 1. *Atomos* compactas quietas, ut materiam. 2. Variam *dispositionem* atomorum, ut formam. 3. *Vacua* exigua inter atomos. 4. atomos, vel *moleculas disjunctas* à reliquis, quæ per vacuola corporum frequentissimos motus reflexos peragunt, qui vocantur *succussiones*, & *palpitationes* corporum.

SENTENTIA I. Systema, & hypothesis Epicureo - Gassendica videtur esse tenenda. Ita Gassendus, Morasch *phys. univ. s. c. 3. a. 1. s. s. n. 172.* & alij.

FUNDAMENTA.

1. Potuit DEUS hunc orbem creare juxta systema Gassendicum; ergò actu fecit. *prob. conf.* 1. hoc systema omninò decet divinam sapientiam. 2. per hoc systema, per atomos, possunt

sunt omnia satis eleganter explicari ;
ut postea opportuniùs probabitur.

3. hoc systema est simplicissimum ;
ergò divina sapientia , quæ eligit me-
dia propinquiora ; paucissima , &
amplectitur viam brevissimam , eò fu-
it usa. 4. Habemus plures urgentes
conjecturas , omnia constare ex ato-
mis ; & vacuolis Gassendicis ; ergò.

ant. prob. Tum quia omnia corpora
dividi possunt in partes minimas ;
ergò tandem in atomos , ulteriùs actu
indivisibiles , licèt *virtualiter* divisibi-
les , quia trinè mensurabiles. *Tum* quia
datur transpiratio insensibilis corpo-
rum , quæ nihil aliud videtur esse ,
quàm separatio *molecularum* , quæ con-
stant ex atomis , à corpore.

2. Atomis Epicureo- Gassendicis
convenit definitio materiæ primæ ;
ergò hæc consistit in congerie ato-
morum. *ant. prob.* materia prima est
subjectum primum uniuscujusque , ex quo fit
aliquid , cum insit per se , & non secundum
accidens , & si corrumpitur aliquid , in hoc
abibit ultimum. atqui atomi sunt sub-
jectum primum corporis naturalis , quia
sunt simplices , indivisibiles , &
irre-

irresolubiles ulteriùs *insunt per se*, corpus enim naturale *entitativè*, intrinsecè constituitur per has atomos. In has denique atomos resolvuntur *ultimatò*, & *abeunt omnia*. ergò.

3. Systema Peripateticum gravissimas, & penè inextricabiles patitur difficultates, dum astruit *materiam primam*, quæ sit pura potentia, & *formam* substantialem, item *generationes* formarum; ergò potius videtur admittendum systema atomisticum, utpote longè facilius. *ant. prob. Tum* quia materia prima est verum ens, & quidem sustantia corporea, & tamen ex se non esset extensa in trinam dimensionem, nec haberet magnitudinem, figuram, & cæteras corporis proprietates, & qualitates mechanicas: atqui est imperceptibile aliquid esse corporeum, nec tamen habere magnitudinem, figuram &c., & illud corporeum, in se manens immutatum, adveniente alio verè in se fieri magnum, extensum, &c. ergò. *Tum.* quia est imperceptibile, formam educi ex materia, in qua tamen priùs non erat, nec tamen crea-

ri. *Tum* quia sæpè non potest assignari causa productiva formarum, v. g. cùm nascuntur animalia ex putri, cùm ex ovo generatur pullus, nulla gallina præsentè. &c. *Tum* quia nemo unquam vidit aut sènsit materiam primam peripateticam; ergò sicut ex hac causa negantur nobis atomi, ita pari jure negatur materia prima. unde Thiermairius *l. 1. consil. c. 3. Materia prima variè describitur, à nemine intelligitur; ab illa formas materiales educimus: educationem non capimus; formas materiales nectimus vinculo, quod unionem, & modum nominant; utinam non esset modus nesciendi.*

4. Dantur corpuscula individua, seu atomi; ergò datur materia prima Epicureo-Gassendica. *ant. prob. tum* quia ipsi Peripatetici admittunt *minima*, ut vocant, *naturalia*, & puncta physica adeò parva, ut naturaliter minora dari nequeant. atqui nec ipsi Atomistæ volunt, atomos esse puncta *mathematica*, h. e. omnis extensionis expertia, sed *physica* &c. ergò. *Tum* quia datur mixtio; atqui hæc fieri non potest, nisi miscibilia resolvan-
tur

tur in partes *minimas*; ergò dantur.
Tum quia naturaliter non datur anni-
 hilatio; ergò cùm corpus aliquod se-
 catur in partes, debet tandem de-
 veniri ad particulam minimam, quæ
 in alias minores secari non possit,
 aliàs dabitur processus in infinitum.
 ergò cùm nec possit *annihilari*, nec
 etiam ulterius *dividi*, debet necessariò
 esse *Atomus indivisibilis*.

Nec dicas, corpus esse in infinitum
 divisibile; consequenter non dari ato-
 mos indivisibiles. nam

Contra est 1. Quia nusquam in re-
 rum natura potest ostendi processus
 in infinitum; ergò nec hîc.

2. Si corpus, v. g. gutta aquæ est
 in infinitum sectilis, sequitur quòd
 in tot partes dividi possit, ut & cum
 toto oceano queat misceri, & partes
 unius guttæ adæquent in numero par-
 tes integri oceani; ut enim mare, ita
 & gutta erit divisibilis in partes in-
 finitas, & gutta sit tantæ magnitudi-
 nis, quantæ oceanus, cùm & hic &
 illa constet partibûs infinitis; aut sal-
 tem quòd detur infinitum majus al-
 terò infinitò.

3. Corpus Acari adeò est minus, ut oculorum aciem sine microscopio eludat, ergò est planè incredibile, hujus animalculi pedem in infinitum dividi posset, ita ut etsi per totam æternitatem dividatur, partes omnes nunquam exhauriantur.

4. Si gutta aquæ est in infinitum sectilis, in tot partes poterit dividi, ut ipsum universum eas capere non possit.

5. Si Corpus est in infinitum sectile, sequitur dari in rerum natura infinitum Categorematicum, seu actu. *prob. seq.* Corpus in illas partes potest dividi, ex quibus actu constat; ergò si potest dividi in infinitum, constabit *actu* ex partibus *infinitis*.

Dices: partes illæ in quas corpus est sectile, non actu, & formaliter, sed solùm potestate, & virtualiter in illo continentur; ergò non dabitur infinitum actu.

R. Neg. ant. Tum. quia una pars actu non est altera, aliàs in actuali divisione idem separabitur à seipso, ergò actu distinguuntur. *Tum* quia corpus secatur in partes, quæ prius
us

us erant in corpore, non in illas, quæ in actuali sectione producuntur. Tum quia partes illæ si actu separarentur, & denuò conjungerentur, manerent quod prius erant; ergò manerent distinctæ, quia unio rerum, & disjunctio non mutat res intrinsecè, nec prædicata essentialia; ergò eadem erit entitas guttæ, seu unitæ seu separatæ.

Instas : Conjunctio partium causat unitatem, ergò tollit actualem distinctionem partium.

R. D. a. causat unitatem *compositionis*, con. *identitatis* partium, neg. atomi ergò, seu partes ultimæ corporis sunt indivisibiles, licèt ipsum corpus sit divisibile in atomos finitas utique, non infinitas.

Dantur igitur atomi *indivisibiles*.

5. In hoc systemate omnia phænomena, proprietates, actiones, & similia corporis naturalis possunt clarè, & satis aptè explicari; ergò. *pr. a. 1. Generatio* nihil aliud est, quàm nova atomorum, & molecularum conjunctio, quæ vel aliunde accedunt, vel separatim alijs diversimodè combinantur: adeoque nihil de no-

vo producitur, aut destruitur; sed alia solum fit atomorum textura. 2. *Corruptio* nihil aliud est, quam atomorum notabilis disjunctio. 3. *Alteratio* autem est modica mutatio combinationis atomorum. 4. *Causa* verò efficiens, & principium activum hujus mutationis, & transpositionis atomorum sunt ipsæ atomi; hæ enim licet sint connexæ, semper tamen sunt inquietæ, & nituntur ad motum sibi naturaliter debitum; quo demum obtento dissolvitur successivè textura atomorum, & currumpitur corpus naturale. 5. *Generatio* v. g. ignis ex ligno ita se habet: ignis ligno applicatus emit tit atomos igneas pyramidales, quæ per poros, & vacuola ligni penetrant, & atomos sibi similes attrahunt, atomos vero terreas, & aqueas in ligno latentes obruunt, dispellunt, & sic rotam ligni compagem dissolvunt. 6. *Generatio rerum vegetabilium* v. g. arboris ex semine ita accidit: semen, corpus spiritosum projicitur in terram; atomi feminis moventur, erumpunt, moleculas terræ propinquæ impellunt, & mo-

lecu-

leculis terræ sibi similibus sese conjungunt, semen accessu harum intumescit. Radices autem agit, quia ex omni parte atomos similes attrahit, nutritur, crescit eadem ratione per poros, & vacuola radicis continuo attrahendo humorem terræ. 7. Quia Atomistæ nulla admittunt accidentia *absoluta*, ideo juxta hos *Calor* est nihil aliud, quàm ipsæ atomi sphaericæ, subtilissimæ rapidissimo motu ebullientes; hinc motu excitatur calor. *Frigus* consistit in compressione ebullitionis atomorum, maximè pyramidalium, ad motum minùs aptarum. *Humiditas* consistit in mobilitate atomorum minimarum, quia scilicet hæ possunt faciliè moveri ex uno *vacuolo* corporis humidi in aliud. *Siccitas* consistit in paucitate hujusmodi Spatiolorum, & arcta conjunctione atomorum. *Sapor* oritur ab atomis leniter, aut difficulter poris linguæ sese accommodantibus. *Dulcia* constant corpusculis rotundis, *acres* sapes tenuibûs, *amara* hamatis, *salsa* angularibus, octoëdriis, tetraëdriis &c. *Sonus* est

aër subtilior per concussionem minimarum partium in vortices actus, & in partes innumeras dispersus. & ut compendiò rem dicamus, omnes alterationes accidentales explicantur 1. per ipsas *atomos*, & *vacuola* 2. per diversam atomorum *magnitudinem* 3. Per varias earum *figuras*, 4. Per diversam atomorum *multitudinem*. 5. Per *gravitatem*, & *motum* atomorum. 6. Per varias *configurationes* corporum.

6. Elementa non generantur, nec corrumpuntur, sed solùm deteguntur, combinantur, & dissipantur; ergò atomi sunt materia prima. a. pr. quoad *generationem* 1. Non generatur materia elementorum, ut admittunt Aa. nec forma, quod *prob.* illud non generatur, sed creatur, quod ita à causa producitur, ut ejus priùs nihil extiterit, sed secundùm totam rationem entis accipiet esse à causa; sed hæc accidunt in forma substantiali elementorum; ergò.

Nec dicas: Eam produci *ex nihilo sui*, sed non *subjecti*; educi enim illam ex materia. nam

Con-

Contrà est : educi formam ex materia, est eam fieri in materia ; at propterea , quod fiat in materia non minus totum suum esse accipit ab agente. nec enim materia quidquam formæ de suo esse tribuit , aut eam intrinsicè constituit. ergò si forma verè de novo producit, creabitur , & non generabitur.

Ant. prob. 2. Ex pyrite per allisionem chalybis excutiuntur igniculi , qui nec à chalybe , utpote frigido , nec per motum, cùm hic sit accidens, ignis substantia , produci possunt ; ergò solum prius inibi latentes deteguntur. Phosphorus semper in aqua retineri debet, & inde extractus vestes, quibus affricatur, accendit. *Item* Calx viva, affusâ aquâ , ebullit : & plura similia, quæ asserunt explicari non posse, nisi latentes igniculi admittantur. *A. prob. jam quoad corruptionem 1.* quia corruptio aristotelica formæ non videtur differre ab annihilatione , cùm sit totalis destructio entis , in se perfecti , scilicet formæ : atqui annihilatio naturaliter dari non potest. *2.* Non est credibile, emun-

ctorium, digitos, flatum, aquam, æqualiter esse causas ignem destru-
entes, quæ simul novam formam
producant.

RESPONSA Aa.

Ad ium. *Neg. conf.* Lumen naturæ
nobis à DEO impressum dictat comū-
niter, dari qualitates, & accidentia sen-
sibilia, ergò jam ruit systema Gas-
sendicum. *Ad prob. 1. retorq. arg.* eti-
am systema peripateticum decet di-
vinam sapientiam. *Ad 2. neg. ant. ad*
3. n. a. quia tam ordinata combina-
tio in plantis, & animalibus non
potest adscribi soli motui atomorum
tam incerto. *Deinde* cur DEUS sem-
per utatur viâ brevissimâ? *Ad 4. n.*
a. ad prob. 1. d. a. in partes *simplices*, *neg.*
compositas ex materia, & forma. *con.*
ad prob. 2. dico illam transpiratio-
nem fieri per corpuscula non *simplicia*,
sed *composita*.

Ad 2. *Neg.* atomos esse subje-
ctum *primum*, & *ultimum*; possunt
enim ulterius resolvi in materiam
primam.

Ad 3.

Ad 3. Dicitur , non minores difficultates reperiri in systemate Gassendico. *ad prob. 1.* dicitur materiam *ex se* non esse corpoream, *complete* saltem , sed talis fit per formam , & quantitatem. *ad prob. 2. n. 4.* creatio enim est productio rei ex nihilo *absolute* , atqui forma non fit ex nihilo *absolute* , tam *sui* , quàm *subjecti* ; ergò non creatur. *ad prob. 3.* varias causas assignari à Peripatericis , vel *causas universales* , vel *semina* viventia. *ad prob. 4.* Nemo vidit materiam , sed ex principijs in sensuum experientia fundatis colligitur ejus existentia.

Ad 4. Transmissio dari atomos indivisibiles , negatur dari atomos *simplices*.

Ad 5. *Neg. ant.* Nec enim potest sufficiens causa assignari tam ordinatæ combinationis atomorum , & ipsarum operationum in brutis &c. *Deinde* est imperceptibile atomos dari indivisibiles , & tamen aliquas esse majores alijs , item eas esse cuspidatas , pyramidales , uncinatas , nec tamen divisibiles. *denique* hæc varia atomorum figura nullò fundamentò pro-

probatur, sed merè divinandò asseritur. patet id etiam ex ipsorum Atomistarum dissensione: nam aliqui volunt, atomos solâ figurâ differre; alij asserunt atomos per ipsam suam substantiam, simplicem tamen, & materialem differre, non per solam figuram. accedit, quòd sit incredibile, atomos, qui ex sua natura perpetuum motum requirunt, & prætereà indivisibiles sunt, posse in massam quantam tam arctè, & inseparabiliter penè combinari. ex his quatuor rationibus facillè refutatur excogitata explicatio phænomenorum corporis naturalis. Universaliter verò respondetur, probandum prius esse dari hujusmodi atomos indivisibiles simplices, antequam per eas explicentur phænomena corporum. quòd autem dentur accidentia absoluta, distincta à substantia, fusè probat Mayr part. 2. à num. 242. & alij.

Ad 6. Neg. ant. Tum quia videtur incredibile in oleo, quod est naturæ frigidæ, tot igniculos latere, quot v. g. integrâ horâ inde producuntur. rursus quis credat in pulvere pyrio
la-

latere veros igniculos, nec inde erumpere ; cur facta contusione non liberantur illo carcere? *Tum* quia quando ex ligno fit ignis , nil sensibile remanet de ligno , nec etiam positivè probatur remanere aliquid saltem *quoad se*, ergò totum lignum mutatur (exceptâ materiâ ima.) in ignem, ergò lignum verè destruitur.

Nec dicas : 1. Solo igne posse illos igniculos liberari , ut è pulvere pyrio erumpant.

Contra : Mirum est , unicam scintillam exterius applicatam majorem habere virtutem , quàm mille scintillas in ipso pulvere contentas.

Nec dicas : 2. Modicum ignem latere in pulvere pyrio , & oleo , eumque rarefieri ; falli sensus nostros , dum magnam arbitrantur esse ignis copiam , ob motûs celeritatem.

Contra 1. Etiam modicus ignis in pulvere non posset contineri. 2. Ex oleo perenni effluvio ascendunt igniculi, ergò aut generantur , aut in oleo multum ignis latet.

Ad prob. 1. Dicitur, formam fieri dependenter à materia, licèt totum
su-

suum esse accipiat ab agente, & ideo eam non creari, sed generari; hic enim est conceptus generationis. *ad prob. 2.* Dicitur vel latere verè aliquos igniculos in pyrite, sed non *simplices*; vel aërem inter pyritem, & chalybem per motum rarefactum, calefieri vehementer, & in ignem converti. optimè fortassè ad hæc omnia, & similia exempla ab Atomistis objecta respondent ij, etiam Peripatetici, qui defendunt elementa manere *formaliter* in mixtis saltem plerumque; hæc tamen elementa constant ex materia, & forma peripateticis; & sic nil evincunt Atomistæ.

Ad prob. part. 2. de corruptione. ad 1. neg. maj. ad annihilationem enim requiritur, ut *nec* materia prima remaneat, & ut vi actionis corruptivæ nil aliud sequatur; atqui in corruptione substantiali, & remanet materia, & ad corruptionem unius formæ sequitur alia; ergò. corruptio itaque non est totalis destructio entis *completi*, sed solum *incompleti*, h. e. formæ. *ad 2. n. a.* Vel dico, has quidem esse causas ignis *destructivas*, non tamen

pro-

productivas novæ formæ, sed illas jam priùs illic extitisse, quô modô defenduntur formæ subordinatæ, vel partiales; vel si mavis, dicas, eam produci concurrentibus dispositionibus à causis universalibus.

SENTENTIA II. Systema Epicureo - Gassendicum non est admitendum. ita communiter Peripatetici, nominatim P. Renz. *hîc d. 1. q. 1. a. 3.* Babenstuber *hîc d. 2. a. 2. s. 2. fusè.* De Ulloa *phys. specul. d. 1. c. 2. s. 2.* Amort. *p. 2. s. 1. q. 6.* Falckmund. *aspect. contempl. 2. c. 2. & alij.*

FUNDAMENTA.

1. Dantur formæ substantiales, & accidentia *absoluta*, realia, distincta à substantia, ergò atomi non sunt partes essentialiter constitutivæ corporis naturalis, seu materia prima. *ant. probatur* maximè ex Ss. Eucharistiæ Sacramento.

2. Causæ secundæ possunt verè aliquid producere de novo quoad ipsam entitatem, nec solùm atomos diversimodè combinare; ergò dantur generationes substantiales, consequen-

quenter materia, & forma peripateticæ. *ant. prob. 1.* Combinatio atomorum, juxta Modistas saltem, est aliquid reale; atqui causæ 2dæ. hanc producant ex nihilo sui, nec tamen creant, licet totam illam entitatem ex nihilo producant; ergò &c. 2. Anima separata à corpore producit operationes vitales reales, v. g. actus intellectûs, voluntatis &c. & quidem non combinandô atomos, sed ex nihilo producendô, dependenter tamen à subjecto, ab intellectu, & voluntate, nec tamen propterea verè creat illa entia realia; ergò sequitur *Tum* quod creatura possit verè naturaliter aliquid producere de novo; *Tum* quòd non omnis productio rei nova quoad ipsam entitatem, sit creatio, sed quòd detur vera generatio, h. e.eductio rei ex aliquo subjecto. 3. Actus voluntatis, quos homo elicit in vita, vel fuerunt animæ humanæ ab initio *concreati*? & sic non erunt liberi. Vel in ipsa vita eos homo *accipit aliunde* absque eo, quòd verè ab ipso efficiantur? & sic se habebit merè passivè, nec quidquam merebitur.

Vel

Vel denique dictos actus ipse verè *elicit* in vita quoad ipsum esse reale? & sic producet eos ex nihilo; ergò si omnis productio rei ex nihilo est creatio, eos creabit, quod nemo dixerit. 4. Vel canis v. g. constituitur intrinsecè per solas atomos, vel simul per atomos, & combinationem atomorum? si 1.um, ergò existeret canis, antequam generetur canis, quia jam existunt atomi. si 2.dum, ergò canis in esse physico intrinsecè constituitur per nihil, h. e. per combinationem, quæ probabiliùs nihil est distinctum ab ipsis atomis.

3. Dantur animæ materiales brutorum distinctæ ab atomis, ergò atomi non sunt prima principia omnium rerum. *ant. prob.* operationes brutorum, v. g. sensationes, debent habere principium, à quo producantur; atqui atomi hoc principium esse non possunt; quis enim sibi persuadeat, corpuscula, quæ disjuncta audire, videre non possunt, per hoc præcisè, quòd *sic, & sic, taliter, & taliter* combinentur, ut loquuntur Atomistæ, acquirere virtutem videndi,

audiendi, & tam miras quandoque operationes exercendi; ergò debet dari aliud principium vivens, scilicet anima materialis &c.

Dices: Visionem non esse actionem, sed solùm certam impressionem atomorum in oculos bruti.

R. n. a. aliàs etiam dormiens leo, apertis oculis illam impressionem atomorum recipiens, videret; imò æquè auris videret, cùm etiam recipiat corpusculorum impressionem.

4. Atomī in sententia Gassendi sunt omnes homogeneæ, & ejusdem rationis, ergò nulla res ab altera differet substantialiter, sed solùm accidentaliter, ratione figuræ atomorum, & diversæ combinationis.

5. Ordinata dispositio partium in generatione viventium, v. g. tam mirabilis constructio oculi, cerebri, & tam uniformis in qualibet specie, non potest benè adscribi soli motui atomorum; ergò &c.

6. Nunquam probabunt Atomistæ, atomos esse *simplices*, variarum *figurarum*, alias cuspidatas, alias hamatas, alias sphaericas &c. ergo meras nobis obijciunt conjecturas &c. *RE,*

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant.* Nec enim id evincunt rationes Peripateticorum, ut inferiùs dicetur.

Ad 2. *Neg. ant. ad prob. 1. n. a.* combinatio enim atomorum nihil aliud est, quàm ipsæ atomi in certum ordinem positæ; sicut combinatio lapidum in ædificio nihil aliud est, quàm ipsi lapides secundum architectonicæ regulas ordinati. *ad prob. 2. d. a.* producit actus vitales, cognitiones, volitiones &c. *realiter distinctas* à principio vitali. *neg. realiter indistinctas. con. a. n. c.* actiones ergò vitales à parte rei nihil aliud sunt, quàm ipsa *principia vitalia*, & ipsæ potentiae, *relatè ad sua objecta* sumptæ, seu determinatæ. & licèt Concilium Tridentinum *sess. 6. c. 4.* anathemate percellat dicentes liberum arbitrium hominis *velut inanime quoddam nihil agere, merèque passivè se habere*, non tamen decernit, voluntatem agendò producere ens absolutum, simpliciter novum; sed relinquit indecisum, an solum producat modum entis novum,

qui à suo principio solum modaliter, seu formaliter ex natura rei distinguatur, & sit ens solummodò *relativum*, h. e. aliquid ipsius voluntatis. ex quo patet *ad prob. 3.* vide Morasch *part. 1. metaph. sect. 4. c. 3. §. 3. n. 94. & 95. Ad prob. 4.* Dico, canem intrinsecè constitui *per atomos combinatas*, ergò non per nihil.

Ad 3. n. a. ad prob. neg. min. quia sæpè ex combinatione corporum virtus aliqua, & vis resultat, quæ corporibus seorsim sumptis non convenit; patet hoc exemplò confectionum medicarum, item in alijs mixtis naturalibus, & artificialibus; ergò idem in brutis evenire poterit; maximè, si quicatur corpuscula illa habere jam ante combinationem vitam in actu primo.

Ad 4. Respondet Morasch *phys. univ. f. 2. c. 3. a. 2. §. 1. n. 240.* falsum esse, omnes atomos esse ejusdem speciei. *Deinde* etsi non differant *substantialiter*, differre tamen *specie*, quia differunt in combinatione atomorum; sicut quædam vocabula ob diversam litterarum combinationem

inter se specie differunt, quamvis easdem omninò litteras contineant; ùt *Roma*, & *amor*: *Angelus*, & *Galenus*.

Ad 5. Mirabiles illæ structuræ adscribi debent motui atomorum, ùt hic subest *Providentiæ* DEI tanquam Autoris, & *Gubernatoris naturæ*.

Ad 6. Et si ista non probentur *evidenter*, apparent tamen satis probabilia; dari enim atomos videtur experientiâ notum; atomos autem esse *simplices*, inde evincitur, quia non probatur efficaciter eas componi ex materia, & forma peripateticis; & quia entia non sunt multiplicanda sine necessitate. quòd autem varias habeant *figuras* ex eo infertur, quia aliàs illæ atomi non tam arctè, & aptè sibi cohærent, nisi hamis, uncinis &c conglutinarentur.

Fundam. præcip. Sent. 1. In hoc systemate res naturales penè omnes facillimè explicari possunt, ùt patet per singula discurrenti; in adverso autem Peripateticorum systemate difficillimè; præsertim verò, quæ de *materia* prima, & *forma*, ejusque *generatione* afferuntur, vix credi, & quæ

contrà obijciuntur , vix , ac ne vix quidem solvi possunt.

Fundam. Sent. 2. In systemate peripatetico res omnes naturales satis commodè hætenùs explicari potuère , sin minùs quoad sensum , certè quoad intellectum ; idque etiam in ordine ad res fidei supernaturales , in quibus adversæ sententiæ Patroni nimium laborant , maximè de accidentibus Eucharisticis : imò etiam res naturales de operationibus vitalibus , de atomis variarum figurarum , nec tamen divisibilibus , aliæque multa capi non possunt , nedum explicari ; & ut possint , fundantur omnia in hypothesi , seu systemate commentitio , & gratis confictio.

QUÆSTIO II.

An subsistat systema Cartesij circa materiam Primam ?

Explicatio Systematis Cartesiani.

Novum systema , in multis tamen ab Epicureo decerptum , confinxit
Re-

Renatus Cartesius nobilis Gallus Turonensis, ut sequitur.

1. Initio mundi DEus creavit *corpus extensum* in longum, latum, & profundum, tantæ magnitudinis, quantæ nunc est moles universi; hoc corpus *postea* divisit in portiones maximas, inæquales tamen, figuræ oblongæ, & ovalis. *Deinde* singulas has partes subdivisit in innumerabiles particulas minimas, plerasque figuræ quadratæ, & cubicæ.

2. Particulis hisce quadratis DEus duplicem motum velocissimum indidit. *1. us* est, quo quælibet particula *circa seipsam*, & circa centrum suum particulare in rotunditatem movetur. *2. dus* est, quo omnes particulæ pertinentes ad certam portionem maximam, de qua suprà, rotantur *circa centrum commune*, quod est in medio cuiuslibet portionis; has particulas, duplici hoc motu *scilicet* circumvolutas appellat Cartesius *Vortices*. isti *Vortices*, seu hæ aggregatæ particulæ, ut suprà notavimus, sunt *inaequales* inter se, & figuræ oblongæ, & ovalis.

3. Ex duplici hoc motu orta sunt tria elementa Cartesiana, inprimis collisis hoc motu angulis particularum istarum quadratarum subtilissimus pulvis exilire debuit nullius non figuræ capax, nullius tenax; éstque hoc *primum* elementum Cartesianum, *materia subtilis* dictum, ex quo sol, stellæ fixæ, ignis, aliâque corpora lucida. Deinde globuli quidam excussis hisce Angulis relictî, quod est elementum *secundum*, minùs subtile priori, ex quo æther, Cælum, ac stellæ errantes, excepto sole, componuntur. Tertiò sunt fragmenta seu particulæ quædam crassiusculæ, villosæ, ramosæ, quæ ortum ducunt ex primi elementi particulis inter se implexis, ac ideò in moleculas quasdam ramosas, & majusculas, concretis, & quæ constituunt *tertium* elementum, ex quo corpora opaca, ut terra, planetæ, metalla, aliâque crassiora.

4. Ex his tribus elementis juxta Hypothesin Cartesij omnia corpora naturalia velut *ex materia prima* componuntur, prævalet tamen elementum tertium, seu materia ramosa.

For-

Forma verò corporis naturalis est 1. *Substantia aetherea* h. e. particulæ primi, & secundi elementi; hæc enim quasi anima corporis est, eique vim operatricem, & activitatem tribuit. 2. *Diversa modificatio corpusculorum*, consistens in figura, motu, quiete, situ, & magnitudine &c. unde illud à Cartesiano tritum:

Mens, mensura, quies, motus, positura, figura,
Sunt enim materia cunctarum exordia rerum.

5. Astruit prætereà Cartesius in suo systemate 1. Corpus esse quidquid est extensum, & mensurabile in longum. latum, & profundum. 2. Omne illud dari, quod clarè concipimus, ergò sicut suprà cælum Em-pyreum concipimus immensum aliquod spatium, ita à parte rei dabitur; sicque mundus non erit finitus, neque tamen infinitus (hoc enim asserere, religioni sibi duxit) sed medio quodam termino, *indefinitus* saltem. 3. Negat Cartesius omnia accidentia absoluta: sed in hoc maxi-

mas patitur difficultates ob Mysterium Ss. Eucharistiæ.

4. Negat omnes formas substantiales præter animam rationalem; nec admittit in brutis formam substantialem viventem; eadem enim asserit esse meras machinas, & automata, qualia sunt horologia, omnemque eorum virtutem operandi esse à dispositione, figura, motu partium &c.

6. Systema Cartesianum differt à Gassendico 1. Quia Gassendicum non habet *vortices* Cartesij. 2. Gassendus atomos non dividit in tria *elementa*. 3. Gassendus astringit *vacuum disseminatum* inter atomos; Cartesius negat omne vacuum; illa enim spatiola replet elementò primò, seu materiâ subtili. 4. Atomus Gassendicæ sunt *indivisibiles*, non verò Cartesianæ.

SENTENTIA I. Systema Cartesij per modum hypothesis defendi potest. vide Cartesium *de principijs philosoph. part. 3. à num. 19.* & præcipuè *à num. 43.* Purchot *t. 2. p. 1. Phys. sect. 2. c. 5. prop. 2.*

FUNDAMENTA.

1. Entia non sunt multiplicanda sine necessitate ; atqui in systemate peripatetico multiplicantur , dum astruuntur formæ Substantiales , accidentia absoluta , à substantia realiter distincta , & quidem sine necessitate ; non verò multiplicantur in Systemate Cartesiano ; ergò.

2. Illud ut verum , aut saltem ut probabile defendi potest , quod per claram ideam percipitur , sed systema Cartesianum ita percipitur, ergò.

3. In systemate Cartesiano omnia naturæ phænomena aptissimè explicantur ; ergò. unde Cartesius *de princip. phil. p. 3. n. 43.* ita loquitur. „ Certè , si nullis principiis utamur , „ nisi evidentissimè perspectis , si nihil , nisi per Mathematicas consequentias ex ijs deducamus , & interim illa , quæ sic ex ipsis deducemus , cum omnibus naturæ phænomenis accuratè consentiant, injuriam DEO facere videremur , si causas rerum hoc pacto à nobis inventas falsas esse suspicaremur ,

„ tan-

„ tanquam si nos tam imperfectos
 „ genuisset, ut ratione nostra rectè
 „ utendò fallamur. „ Sed quia Car-
 tesius plurium censuras sese incurfu-
 rum meritò timebat, si figmentum
 suum pro Thesi, & absoluta verita-
 te venderet, ideò *num. 44.* addit : „
 „ Verumtamen, ne etiam nimis ar-
 „ rogantes esse videamur, si de tan-
 „ tis rebus philosophando, genui-
 „ nam earum veritatem à nobis in-
 „ ventam esse affirmemus, malim
 „ hoc in medio relinquere, atque
 „ omnia, quæ deinceps sum scrip-
 „ turus tanquam hypothesein pro-
 „ ponere. „ *Prob. jam ant. 1. genera-*
tio, & corruptio Cartesiana est com-
 binatio, & destructio texturæ trium
 elementorum Cartesianorum. 2. *Ig-*
nis est portio primi elementi immix-
 ta tertio sine mixtura, saltem nota-
 bili elementi secundi. 3. *Aqua, &*
Aër constant ex elemento tertio, cu-
 jus tamen particulæ potissimùm sint
 teretes, & rotundæ, ideò facilè mo-
 biles, ac ab invicem separabiles. 4.
Terra constat particulis tertij elementi,
 ramosioribus, & magis inter se imple-
 xis,

xis , & ideò etiam solidioribus , & quiescentibus. 5. *Calor* consistit in motu vorticoso elementi primi , secum rotantis tertium elementum sibi innatans. 6. *Frigus* consistit in quiete tertij , & primi elementi. 7. *Humiditas* consistit in motu elementi tertij , non vorticoso , hic enim esset calor , sed alio , qui eas particulas alijs facillè cedere faciat. 8. *Siccitas* consistit in quiete , & firma cohærentia elementi tertij.

4. Tot sunt rerum principia , quot in hoc universo rerum discrimina observantur ; sed tria sunt ferè naturalium rerum discrimina , seu tres classes , in quas corpora naturalia omnia tribui possunt. alia enim sunt *lucida* , ut stellæ fixæ &c. alia *pellucida* , seu *diaphana* , ut æther , aqua &c. alia demùm *opaca* , ut terra ; ergò probabilissimè ex primo , secundo , ac tertio elementis , quo modo præfati sumus , composita.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. min.* Multiplicari à Peripateticis entia sine necessitate ; sine
for-

formis enim substantialibus nequeunt explicari generationes substantiales; & sine accidentibus absolutis neque alterationes, neque Myſterium Ss. Eucharistiæ explicari catholicè potest. *Deinde* quis magis multiplicat entia, quàm Cartesius asserens: particulas esse in infinitum *divisibiles*, seu *indefinitas*, mundum esse *indefinitum*?

Ad 2. *D. maj.* Quod percipitur, ut possibile solum, neg. quod percipitur, ut *actu existens*, con. si omne illud, cujus claram habemus ideam, actu datur, sequitur omnia possibilia jam non esse posibilia, sed actu existentia.

Ad 3. *Neg. ant.* Hæ enim explanationes phænomenorum naturalium ut nituntur meris conjecturis, & figmentis, ita & ipsæ sunt confictæ, nullaque solida ratione fundatæ.

Ad 4. *N. maj.* Rerum enim discrimina non à materia, quæ semper sibi similis est, sed à formis proveniunt: hæ autem, cum sint innumeræ, innumera principia assignari deberent; quia etiam Cartesius fatetur ultro, materiam illam primogeniam (velut massam farinaceam credo) fuisse homogeneam. SEN-

SENTENTIA II. Systema Cartesianum neque verum est, neque ut hypothesis defendi potest. vide Card. Ptolemæum *dissert. 5. & 8. phys. gener. sect. 1.* Mayr *part. 2. à n. 292.* Amort. *hîc sect. 1. q. 7.* Falck *in mund. aspect. contempl. 2. c. 1. §. 2. & Du Hamel de consensu vet. & nov. Phil. lib. 2. c. 4.*

FUNDAMENTA.

1. Hoc systema non salvat Mysterium Ss. Eucharistiæ, dum negat accidentia absoluta; ergò nequit defendi ut Hypothesis. *ant. prob. 1.* In Ss. Eucharistia destructâ substantiâ panis remanent species; sed illæ species sunt accidentia absoluta; ergò in Ss. Eucharistia sunt accidentia absoluta. *min prob.* Species remanentes sunt aliquid, quod erat in termino à quo, seu in pane; sed non sunt ipsa Substantia panis, ergò sunt accidentia absoluta. *maj. prob.* Vocantur enim species, non qualescunque, sed species panis, species vini; ergò. 2. Si species Eucharisticæ non sunt accidentia absoluta, tunc erunt, vel 1. Species ex-
pre-

pressæ, seu ipsæ *sensationes*, quas Christus locò panis in sensibus hominum causat; vel 2. *Corpuscula* separata à substantia panis, latentia *intra poros* panis. vei 3. *Corpuscula corporis* Christi ita combinata, ut colorem, saporem &c. panis referant. nullum ex his dici potest; ergò. non 1um. quia sic non remaneret aliquid ex pane, & consequenter non maneret aliquod *commune tertium*, non 2dum. Quia illa corpuscula non pertinent ad panem, & sic denuò nil remaneret ex pane, quod sit *commune tertium*. non 3tium. quia sequeretur corpus Christi frangi, dividi, putrescere, corrumpi &c. sicut illæ species franguntur, dividuntur &c.

2. In systemate Cartesiano necessario involvuntur implicatoria, ergò nequit defendi ut hypothesis. *ant. prob.* implicat cubos Cartesianos, arctissimè sibi conjunctos, circa proprium centrum moveri, & spatium per diffractionem angulorum relictum nulla materia impleri, nec tamen dari vacuum: atqui in systemate Cartesij vacuum est impossibile, cubi mutuo

at-

atteruntur, & tamen nulla alia materia illa spatia relicta implet; ergò systema Cartesianum involvit implicatoria.

Dices : illa spatiola repleri materiâ abrasâ, seu elemento primo. *R.* antequam illa abrasio materiæ fuerit perfecta jam dabatur motus, & consequenter etiam spatium aliquod saltem exiguum inter cubos, & tamen nondum erat repletum materiâ illâ subtili. ergò vel debet admitti vacuum, aut negari cubos illos quadrangulares, utpotè arctissimè conjunctos, potuisse circa proprium centrum moveri.

3. Particulæ primi elementi, seu materiæ subtilis sunt à se invicem distinctæ, habentque figuras varias; ergò non possunt ita se tangere, ut nullum vacuum relinquant, aut dicendum erit omnes esse figuræ quadratæ.

4. Si elementa Cartesiana semper adhuc moventur, sequitur globulos, & particulas ramosas tandem esse exedendas, & in materiam subtilem permutandas, consequenter quia ex elemento primo, & materia subtili fit lux, totus mundus evadet lucidus.

5. In systemate Cartesij omnis motus provenit à materia subtili elementi primi; sed hoc videtur absurdum; ergò. *m. pr.* quia non videtur dicendum, corpus naturale, præcipuè animatum non posse se ab intrinseco movere. & quis credat animal non aliter moveri, quàm horologium? quis credat tam proportionatos motus brutorum provenire à sola materia subtili?

6. In systemate Cartesij nullus motus de novo producitur, sed ex uno corpore in aliud propagatur; sed hoc denuò absurdum; ergò. *prob. min.* motus non distinguitur à corpore mobili, ergò idem numerò motus non potest ex uno corpore in aliud propagari.

Possent equidem plura, nec levis momenti adduci, quæ hoc systema falsitatis convincerent, sed piget figmentis refutandis diutiùs inhærere.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Respondent variè; è quibus Em. Magnanus ait, species Eucharisticas non esse physica accidentia, sed consistere in speciebus objectivis

à Christo productis, defectum panis suppleantibus easdémque sensationes causantibus : nec id novum videri debet ; nam non semel accidit, in Sacramento hoc apparuisse carnem, pulchellum puerum, ut de S. Ludovico memoriæ proditum, quod certè non accidit ex parte objecti per qualitates physicas, sed per actionem Christi taliter oculos tunc afficientis ; sicut eidem actioni, & virtuti divinæ attribui potest, & debet vis nutritiva, calefactiva &c. specierum, nam species solæ sine substantia non habent vim nutriendi.

Dices : Has species non posse vocari accidentia permanentia, seu remanentia ex pane transubstantiato, sed esse accidentia recèns creata.

R. Esse, & vocari accidentia posse, quia verè panis accidit, reflectere lumen, terminare visionem, aliâque præstare, quæ accidentibus absolutis adscribuntur. Vocari autem accidentia remanentia saltem *apparenter*.

Dices : Concilium Constantiense sess. 8. damnâsse propositionem hanc : accidentia panis non manent sine subiecto.

R. D. a. Damnavit in sensu Wiccleffi, con. secùs, neg. Wiccleffus docebat panem cum accidentibus manere à consecratione, ergò damnatus, quia panem negavit converti, ac manere defendit, non quia accidentia sine subiecto existere negaverit. Quam responsionem subministrat Card. de Alliaco, qui interfuit Concilio.

Respondet deinde Cartesius, panem ita per consecrationem quidem converti, ut tamen eadem figura, situs, ordo panis remaneat; porrò in figura, situ, ordine, mensura omnes qualitates, i. e. colorem, saporem &c. consistere, defendit cum illo Purchotius p. 1. *Phys. sect. 5. c. 1.*

Ad 2. & 3. Resp. 1. Vacuum destitutum omni corpore repugnare, quia esset spatium extensum, & non esset. esset, ut supponitur; non esset, quia est nihil, nihili autem non datur extensio. neque enim est ens, cùm non sit creatum à DEO, neque à se. nec est modus entis, cùm nulli enti infit. ergò est nihil.

Resp. 2. Partes materiæ subtilis omnis figuræ esse capaces; ergò non est

neceſſe, ut ſpatium vacuum aliquod in motu relinquunt, ſed illicò confluunt, & ne vacuum fiat, quamvis figuram induent. imò primus motus etiam fieri potuit ſine vacuo, dumòdò partes pulſæ antrorſum, ſimul eo temporis articulo ſe receperint retrorſum ad vacua explenda à tergo, quale vacuum in aëre aves, & piſces in aqua motum cieunt. ſuccedente iſſis ſtatim à tergo tantum aut aëreæ, aut aqueæ ſubſtantiæ, quantum protrudere antrorſum.

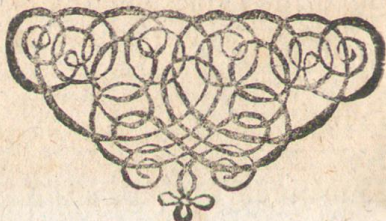
Ad 4. Tranſmutationem utique fieri elementorum inter ſe, ut patet quotidie vapores in pluvias, & viſſim mutari, ſed non facile tantam, totius videlicet elementi, integram ſphæram occupantis, eſtque Providentiæ Divinæ, id impedire.

Ad 5. Reſp. *Neg. ant.* nam per machinas mira effici quotidie poſſe, & potuiſſe olim, nemo non videt; potuit Architas columbam volantem, Albertus caput loquens, Petrus Paulus de Pomis muſcam, quæ elephantum ex bracteis chalybis decuplo muſcâ majorem è pedunculis ſuſpenſum

sum per aëra circumferret , potuit denique Kircherus , ut in sua *Musurgia lib. 9.* profitetur , statuat conficere quaslibet voces articulata pronuntiantem cum motu labiorum , linguae , oculorum , idque non rotarum ope , sed artificio purè naturali , & varia artium reconditarum combinatione. Quid mirum ergò , similia posse DE-um , & si possit , facere. quippe , qui viâ incedit brevissimâ ; neque multiplicanda sunt miracula sine necessitate , astringendo formas substantiales &c. quas nemo vidit unquam.

Ad 6. *Neg. prob. min.* Nam ex sententia Cartesij motus distinguitur à mobili ; ut suprâ dictum.

Fundamenta harum sententiarum non discrepant à fundamentis præcipuis Gassendi , & Peripateticorum , quæ vide *quæst. præcedenti.*

QUÆSTIO III.

De Systemate Chymicorum circa materiam primam.

Explicatio Systematis.

Variant Chymici, alio nomine Spagyrici in explicando suo systemate. nam

1. Plurimi Chymici principia corporis naturalis statuunt quinque; 1. Scilicet *Mercurium*, qui juxta ipsos est liquor subtilissimus, volatilis, penetrativus, facilè in auras evanescens, non tamen inflammabilis, ut sulphur, nec insipidus, ut phlegma. 2. *Sulphur*, seu Substantiam pinguem, & oleosam, odoratam, & inflammabilem, sulphuri vulgari non multum dissimilem. 3. *Sal*, h. e. terram sapidam, solidam, in aqua tamen solubilem, 4. *Phlegma* id est aquam insipidam, volatilis, & fugacis naturæ, non inflammabilem. 5. *Caput mortuum*, seu terram damnatam, h. e. substantiam insipidam, aridam, fixam, pulveream,

liquores facilè exfugentem, & quæ per aquam dissolvi non possit.

2. Quidam, ut D. Mongin, & D. Castaldus Medici Galli quatuor solum ponunt principia Chymica, & Mercurium ex eorum numero excludunt, vel quod componatur ex sale & aqua, vel quod mutabilis sit naturæ.

3. Multi Tria solum ponunt principia, scilicet sal, sulphur, & Mercurium, quæ vocant *activa*, excluso *phlegmate*, & *capite mortuo*, cum non sint *activa*, sed merè *passiva*, quæ ideò appellantur *inertia*.

4. Non pauci Chymicorum in rigore duo solum admittunt principia, unum *activum*, alterum *passivum*; *acidum* vocant, & *Alkali*. *Acidum* consistit in Spiritibus sulphureis acidis, aut oleis, aut salibus acidis; *Alkali* autem in salibus fixis, quæ adhuc latent in mixtis, aut per artem jam fuerunt educta.

Ex his principijs *Sale*, *Sulphure*, *Mercurio*, *phlegmate*, & *Terra Damnata* Chymici volunt constitui omnia corpora naturalia. Materia fixa, & crassa,

fa, h. e. Terra damnata salibus permixta habet locum *materia*; Mercurius verò aliquo sulphure imbutus, tanquam pars spiritosior subit locum *forma*: phlegma denique materia humida, & viscosa est *unio formæ cum materia*.

SENTENTIA I. Principia corporis naturalis sunt *Sal, Sulphur, Mercurius, phlegma, & caput mortuum*. ita Chymici, apud Du Hamel *lib. 3. & 4. de Consens. vet. & nov. Phil. Amort. in append. c. 9. Mayr. p. 2. n. 70. & seqq. Falck contempl. 2. c. 1. §. 3. & Card. Ptolem. Diff. 6. phys. gener. sect. 4. & seq.* non autem hîc singillatim examinamus, an quinque vel tria solum sint statuenda principia Chymica.

FUNDAMENTA.

1. Illa sunt principia intrinseca corporum naturalium, in quæ resolvuntur; sed perpetuæ Chymicorum experientiæ docent, ea resolvi in hæc quinque elementa; ergò &c. *Min. prob. 1.* In resolutione naturali lignum igne correptum, si sit viride exsu-

dat phlegma; mercurius cum fumo diffatur; sulphur abit in ignem, cineres residui constant ex sale, & terra damnata. 2. Idem fieri in distillatione herbarum, aut vini, alembico impositi docent, Mayr *cit. n. 75.* Falck *cit. f. 3.* & alij. 3. Etiam ipsum aurum, & vitrum, quæ aliàs habentur pro irresolubilibus, posse resolvi testantur Boyle, & Hombergerus apud Amort. *p. 2. f. 1. q. 5.* docentes vitrum evaporari in furnis vitriarijs, & aurum per vitra caustica omninò fuisse destructum, aut certè vitrificatum, aut in Cryсталlos solutum.

RESPONSA Aa.

Ad. 1. & 2. *prob. m.* Et universaliter dicitur, corpora naturalia etsi resolvantur in elementa Chymica tanquam in *materiam secundam, & compositam* ex materia, & forma peripateticis, & *non ultimò*; non tamen in ea resolvi *ultimò*, & velut in *materiam primam, & simplicem.*

Ad 3. prob. min. Dicitur 1. juxta Robertum Boyle in Regia Anglicana nunquam ex auro sal extractum fuit, & sulphur inde extractum non potest

test comburi, adeoque non est verè sulphur. ergò saltem corpora naturalia non possunt resolvi in omnia elementa chymica. 2. Licet aurum, & vitrum evaporatione pereant, ex eo tamen non sequitur ea resolvi in partes dissimilares, & heterogeneous.

SENTENTIA II. Elementa Chymica non sunt prima rerum principia. ita Peripatetici contra Chymicos. Vide *citatos sent. 1.*

FUNDAMENTA.

1. Elementa Chymica possunt ulteriùs resolvi; ergò non sunt principia prima. *Ant. prob.* Sal enim resolvitur in cineres, & humorem tenuem; sulphur in flammam; Mercurius in aërem exhalat; aqua abit in vaporem; terra damnata virtute radiorum solarium in excellentiori speculo caustico collectorum solvitur in fluorem vitreum. ergò.

2. In Materiam primam oportet *resolvi omnia* corpora; atqui non omnia resolvuntur in elementa Chymica; sic namque ossium cineres nequeunt resolvi in sal, nec aurum in sulphur,

phur, mercurium, & salem teste Boyleo, nec arena, & silices in sulphur, nec adamas in quinque principia chymica. Ergò non sunt materia prima.

3. Negare non possunt Alchymistæ elementa Chymica ex diversis mixtis extracta, *diversa* esse; atqui materia prima debet in omnibus esse eiusdem speciei, ergò.

4. Elementa Chymica sunt *corruptibilia*; nam sulphur vertitur in flammam, si accendatur; caput mortuum ope speculi caustici vertitur in vitrum; mercurius in sal, & aquam; sal in pulverem insipidum &c. ergò non sunt materia prima, quam oportet esse incorruptibilem.

5. Materia prima debet esse *ingenabilis*; atqui elementa Chymica sunt generabilia; possunt enim corrumpi, & ulterius resolvi; & aliàs non dabuntur generationes substantiales; ergò.

RESPONSA Aa.

Ad 1. D. a. elementa Chymica *pura* &c. neg. adhuc *impura*, & alias
ma-

materias adhuc sibi commixtas habentia, con. a. n. c.

Ad 2. *D. a.* omnia corpora *collectivè* sumpta, con. *singillatim* sumpta, neg.

Ad 3. *D. maj* esse diversa, si non fuerit *perfecta*, & *ultimata* extractio, con. *secùs*, neg.

Ad 4. *D. rat. addit.* materia *physica* & *sensibilis*, & *immediata* debet esse incorruptibilis, neg. *insensibilis*, *metaphysica*, & *mediata*, seu omninò *ultima*, trans. sufficit principia sensibilia mixtorum *quoad nos* esse simplicia, & secundum *ordinarium* naturæ cursum ingenerabilia, & incorruptibilia, licet absolute in aliquo *casu extraordinario* fortè possint ulterius resolvi, corrumpi, generari. ex quo patet *ad 5.*

Fundam. præcip. sent. 1. Omnia resolvuntur saltem *immediatè* in elementa Chymica, ergò hæc sunt prima principia *sensibilia*, & *immediata*.

Fundam. sent. 2. Elementa Chymica possunt ulterius *resolvi*, *generari*, *corrumpi*; ergò non sunt *absolute* materia prima.

QUÆ.

QUÆSTIO IV.

*An absolutè verum sit Systema Peripateticum?
sive*

An detur materia prima Aristotelica?

Hoc Systema satis notum in scho-
lis nulla hîc indiget explicatione.
Unde sit

SENTENTIA I. Datur materia
prima Peripatetica. Ita Th. Th. Sc.
Sc. & RR. secuti SS. PP. & S.
Thomam, Scotum &c. adstipulan-
tur universitates plurimæ Hispaniæ,
Galliæ, Germaniæ, Italiæ, & Autho-
res innumeri; quorum multos hîc
citare superfluum ducimus. vide ta-
men Card. de Aguirre *disp. 3. phys.*
f. 1. & seq. Mlodzianowski *hîc tract. 1.*
d. 3. q. 2. diff. 1. Semery *d. 1. q.*
3. a. 1. Maurum *lib. 2. q. 2.* Con-
imbric. *in lib. 1. phys. c. 7. q. 1. a. 1.*
Mayr *p. 2. n. 101.* Amort *p. 2. f.*
2. q. 1. Philos. Burgund. *phys. gen.*
tr. 1. diff. 1. c. 1. & alios.

FUN-

FUNDAMENTA.

1. Dantur generationes substantiales distinctæ à creatione, seu transmutationes rerum; ergò datur materia prima, h. e. subjectum primum hujusmodi transmutationum, quod mutetur, h. e. amissâ priori formâ recipiat aliam. *ant. prob.* causæ secundæ verè operantur, & verè aliquid producunt; sed non per creationem, ergò per generationem.

Min. prob. 1. Quia communis SS. PP. doctrina est, nullam creaturam posse aliquid creare seu parvum, seu magnum.

Prob. m. 2. Quia commune fert axioma: *ex nihilo nihil fit*; atqui creatio est productio rei ex nihilo *sui*, & *subjecti*; ergò.

Prob. m. 3. Quia *Ens* reale, & *nihil* infinitè distant; ergò ad producendum aliquid ex nihilo requiritur virtus infinita: atqui causæ creatæ non habent virtutem infinitam; ergò nec virtutem creandi.

Prob. m. 4. Quia multò difficilior est aliquid absolutè producere ex ni-
hi-

hilo, quàm agere in distans; sed naturaliter creaturæ non convenit actio in distans, ergò nec productio rei ex nihilo.

Prob. m. 5. Quia si creatura potest aliquid producere ex nihilo absolute, non erit ratio, cur ex ligno potius, quàm ex aqua, aut lapide producat ignem: quod *prob. 1.* quia in instanti, quo producitur ignis, nihil omninò remanet de ligno, utpote in sententia Aa. totaliter destructo; ergò non erit ratio, cur causâ creati potius determinetur ad producendum ignem, si præcesserit lignum, quàm si præcesserit aqua. quid enim determinat causam ad producendum ignem? lignum? at hoc eo tempore, quo fit ignis, non ampliùs est. an fortassè dices, lignum causæ agere incipienti, impressisse aliquod determinativum ad producendum ignem; non verò illud impressisse lapidem, aut aquam? at quodnam est illud determinativum? 2. Quia in sententia Aa. in ligno nihil est, quod aut concurrat ad productionem ignis, aut ex quo confletur ignis; ergò non est

ratio , cur potius destructô lignô ,
quàm destructâ aquâ causa agens pro-
ducatur ignem. in *sententia* autem *Peri-*
pateticorum ideò potius ex ligno fit
ignis , quàm ex aqua , quia destructâ
formâ ligni , & aquæ , manet materia
ligni per certa accidentia magis di-
sposta ad formam ignis , quàm ma-
teria aquæ ; sicut in simili faciliùs ge-
neratur ignis ex ligno sicco , quàm
ex viridi.

Prob. m. 6. Quia constat experien-
tiâ , causas secundas nihil posse pro-
ducere , nisi præsuppositâ aliquâ ma-
teriâ , v. g. nemo hætenùs produxit
ignem , nisi ex ligno , stupâ , aut alia
materia ; ergò non creant , sed so-
lùm generant , h. e. commutant rem
unam in aliam , manente aliquo sub-
jecto communi. *cons. prob.* si verè
crearent , & producerent ex nihilo ,
tunc in instanti productionis nihil re-
maneret de priore entitatè , ergò
possent etiam aliquid producere nul-
lâ aliâ materiâ præsuppositâ , quia in
utroque casu juxta Aa. nihil omninò
adeft , quo causa agens adjuvetur in
productione rei. adest autem in *sen-*

Q

ten-

tentia Peripatetica materia prima, quæ adjuvat agens sustentando ipsius actionem, & formam, quæ producitur, recipiendo.

Dices cum Atomistis, causas secundas non posse aliquid de novo producere; ergò non dari generationes substantiales.

R. Neg. ant. 1. Quia scriptura plurimis locis tribuit creaturis virtutem aliquid producendi, sic enim *gen. 1.* dicitur: *germinet terra herbam virentem, & luc. 21. videte ficulneam*, ait Christus, *& omnes arbores, cum producunt jam ex se fructum*; quæ verba sunt in proprio sensu accipienda. *2.* Quia homo circa actiones suas liberas non merè passivè se habet, ut expressè definit Concilium Tridentinum *sess. 6. c. 4.* ergò verè illas producit de novo; nec enim puto, quempiam dicturum, actus intellectûs, entia spiritualia, solum combinari ex atomis. ex quo ulterius *infertur*: juxtà modò dicta potest creatura verè de novo producere entia spiritualia, h. e. actus vitales; ergò etiam entia materialia, quæ sunt imperfectiora.

2. Quan-

2. Quando ex ligno fit ignis, manet aliquid de ligno ; sed non manet forma, hæc enim destruitur, nec accidentia, ut patet ad sensum ; ergò manet materia prima, seu subiectum formæ, & accidentium. *maj. prob.* si nihil manet ex ligno, sequitur lignum omninò annihilari per ignem, & ignem novum verè creari, h. e. ex nihilo subiecti produci ; adeòque connaturale esse agenti creato aliquid annihilare, & creare : sed hoc communiter non admittitur ; ergò.

3. Vel illud subiectum, quod amissa formâ priore remanet in generatione substantiali sub forma posteriore, est primum, vel non est primum ? si est primum, ergò datur materia prima. si non est primum, ergò debebit tandem deveniri posse ad primum, aliàs daretur processus in infinitum.

4. In compendio sic proponitur ratio principalis : creaturæ verè aliquid de novo producant ; atqui non producant ex nullo subiecto, aliàs crearent : ergò ex aliquo subiecto, quod dicimus esse materiam primam.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant. ad prob.* Respondent 1. Atomistæ *d. maj.* producunt aliquid *de novo*, seu *educendô ex nihilo*, *neg. combinandô atomos* in varias texturas, *con. ad prob.* admittunt nihil à causa secunda verè creari; sed generatio substantialis, quam Atomistæ creaturis admittunt, in eorum systemate est mutatio totius in totum nullo sensibili remanente, quæ omninò datur in nova combinatione atomorum.

Ad R. 1. *In contr. productionem, & germinationem* in sensu vero, & proprio significare detectionem, separationem, & novam combinationem atomorum; & sic intelligendam esse scripturam.

Ad R. 2. Respondet 1. *Morascb*, actus intellectûs non esse realiter distinctos ab ipso intellectu, ergò non possunt verè educi ex nihilo sui. 2. *d. a.* non habet se merè passivè, sed producit *entia absoluta*, *neg. entia modalia*, modos, modificationes, *con.* quando intellectus elicit actum vitalem,

lem, solummodò aliter se habet relatè ad suum objectum.

R. 2. *Ad arg. 1.* Gomezius Pereyra apud Arriagam *d. 2. phys. s. 1. n. 4. n. c. ad prob. neg. min.* falsum enim esse, nullam creaturam posse creare; nec facilè, addit Arriaga, hanc solutionem redargues.

Ad prob. 1. Dicitur, probandum esse, SS. Patres intellexisse creationem in sensu Peripaterico.

Ad prob. 2. Retorq. arg. ex nihilo nihil fit: atqui per generationem forma verè fieret ex nihilo; ergò generari non potest.

Ad prob. 3. Neg. ant. Quia ens finitum non infinitè distat à nihilo; quia tantum distat, quanta est ipsius entis perfectio; ergò, cùm ista sit solum finita, non poterit infinitè distare à nihilo. *Deinde* ad producendam formam ex nihilo sui non requiritur virtus infinita, ergò nec ad creationem &c.

Ad prob. 4. N. maj. Si enim juxta Aa. non est difficilius producere aliquid *en nihilo sui*, quàm agere in distans,

stans, cur sit difficilius producere aliquid ex nihilo sui, & subjecti?

Ad prob. 5. N. a. & dicitur, causam efficientem determinari ad hunc potius effectum, quàm alium tum à *sua natura*, omne enim generans producit sibi simile; tum à *circumstantijs*, tum à *dispositionibus* in ipsa causa agente relictis.

Ad prob. 6. N. c. Eô ipsô enim, quod nihil remaneat de priori materia, effectus ille fit simpliciter ex nihilo, ergò creatur. *ad prob. tr. totum;* neque enim potest ostendi implicancia, & ratio sufficiens, cur creatura non possit aliquid absolutè ex nihilo producere, ut probabilius judicat Arriaga *disp. 11. phys. s. 5. subs. 2. n. 90.* est tamen communis inter omnes ferè Scholasticos antiquos, & recentiores, & tenenda sententia, quam Suarez cum pluribus alijs putat esse de fide, defactò nullam creaturam ab alia fuisse creatam, ut ipse etiam Arriaga *l. cit. subs. 1. n. 83.* tenet.

Ad 2. In generatione ignis manere aliquid ligni, scilicet atomos igneas, priùs in ligno reconditas.

Ad 3.

Ad 3. *Neg. suppos.* manere nimirum aliud subjectum præter atomos indivisibiles ; hæ itaque , eô ipsô quod sint ulterius indivisibiles in alias priores , sunt materia prima &c.

Ad 4. Atomistæ *negant maj.* Gomezius verò *min.*

SENTENTIA II. Non datur materia prima peripatetica. Ita Atomistæ , Cartesiani , & elementarij apud Aguirre *disph. 3. s. 3.* vide Morasch *phys. univ. s. 2. c. 3. a. 1. §. 4.* nullam dari materiam primam senserunt quidam Physici antiqui , quos secutus est Gomezius Pereyra in sua *Antoniana Margarita*.

FUNDAMENTA.

I. Materia prima Peripatetica non est necessaria , ergò , cùm evidenter non probetur , astrui non debet. *ant. prob.* si materia prima esset necessaria , esset ideò necessaria , quia aliàs forma de novo producta , produceretur ex nihilo ; sed hæc ratio nulla est ; ergò. *prob. min.* agens creatum potest formam verè producere de novo *ex nihilo sui* , eiùque totum esse

tribuere, ergò etiam posset eandem producere de novo *ex nihilo subjecti*, eique totum esse tribuere, si nulla daretur materia prima. *prob. cons.* quia non videtur difficilius esse, aliquid producere ex nihilo absolutè, quàm tantum ex nihilo subjecti, quia in utroque casu totum esse rei produci-
tur; ergò &c.

2. Omnia corpora naturalia fiunt ex elementis, & in ea resolvuntur; ergò non est necessaria materia prima peripatetica.

3. In corruptione, & generatione substantiali possunt remanere accidentia, quæ sint subjectum hujus transmutationis. ergò non est necessaria materia prima. *Confirm.* in Ss. Eucharistia si species corrumpantur, quantitas est subjectum transmutationis; ergò etiam in generationibus alijs accidens aliquod potest esse subjectum transmutationis.

4. Si daretur materia prima, esset spiritus, & non esset spiritus: sed hoc implicat; ergò & illud. *seq. maj. prob.* Non esset spiritus, ut ajunt Aa. esset spiritus, quia haberet propri-

prietates spiritûs, scilicet esset *insensibilis*, *inextensa* quoad se, quia distincta à quantitate; esset *indivisibilis*, quia divisibilitas supponit extensionem; esset *penetrabilis* cum alio corpore; esset quid *actuale*, quia probabiliùs haberet actum entitativum, ergò esset spiritus.

5. Falsus est conceptus creationis, & generationis, quem statuunt, & non probant adversarij; ergò etiam falsum est dari materiam primam, quam potissimùm ex falso illo conceptu probant. *Ant. prob.* creatio est productio rei ex nihilo simpliciter *nullis præcedentibus dispositionibus*, quæ rei cujusdam positionem exigant, & generatio est productio rei ex nihilo simpliciter, tam sui quàm subjecti, ita tamen *ut præcedant dispositiones* quædam, ab agente naturali positæ ad tale ens producendum, ergò falsum est ad generationem requiri, rem fieri ex aliquo subjecto.

RESPONSA Aa,

Ad I. *Neg. ant. ad pr. n. min. ad. prob. d. a.* fit ex nihilo *dependenter à*

Q5

subje-

subjecto, & in *subjecto*, con. *independenter* à *subjecto*, seu *materia primâ*. neg. a. & conf. *ad prob. neg. ant.* quia utique facilius est aliquid producere aliô *saltem materialiter* concurrente, & adjuvante, quàm aliquid producere *sine* ullius, nisi solius DEI, auxilio.

Ad 2. D. 4. fiunt ex elementis *ut ex Materia immediata, secunda*, & *non ultima*, con. *ut ex materia mediata, prima*, & *ultima*. neg. ipsa enim elementa sunt alterabilia, corruptibilia & consequenter generabilia &c. ergo non sunt *materia prima*.

Ad 3. Resp. 1. Thomistæ: neg. ant. quia in corruptione totius fit resolutio usque ad materiam primam, nec remanent accidentia. *Resp. 2. neg. conf.* licet enim non requireretur *materia prima*, ut sit *subjectum* mutationis *substantialis*; esset tamen necessaria, ut totum illud sit unum *per se*, & non tantum *per accidens*, sicut esset unum *per accidens*, si *materia prima* essent accidentia. *Resp. 3. D. 4.* quæ sint *subjectum* transmutationis *ut quod*, neg. quæ sint *subjectum ut quod*, & solum *dispositivè*, con. acciden-

dentia possunt disponere ad aliam formam, non autem possunt esse materia prima. *Resp. 4. neg. ant.* Quia si remanerent accidentia, reciperentur in nova forma genita, & sic eadem numero transirent ex uno subiecto in aliud; quod negatur probabilius. imò ex hoc ipso infertur, dari materiam primam, & *subiectum commune* cui accidentia semper inhæreant. *Resp. 5. requiri*, ut illud commune remanens in corruptione sit aliquid *substantiale*. *Resp. 6. neg. ant.* Quia conversio unius substantiæ in aliam, ita ut nihil remaneat præter accidentia, non est simplex generatio, sed *transsubstantiatio*, quæ non fit, nisi in Ss. Eucharistia, ubi destructâ substantiâ panis ponitur Corpus Christi sub accidentibus panis residuis.

Ad Confirm. 1. quando corrumpuntur species Eucharisticæ, creari à DEO materiam, & ex ea deinde educi formam novam, v. g. vermium. 2. *D. a.* est subiectum transmutationis *immediatum* & *supernaturale* *tr. mediatum*, seu primum, & naturale. *neg.*

Ad 4.

Ad 4. *Neg. maj.* non enim est spiritus, quia dicit intrinsecum respectum ad quantitatem, & formas materiales, & quia est potentia *passiva* ordinata ad constituendum corpus, quæ non conveniunt spiritui.

Ad 5. *Neg. ant.* & *ejus prob.* conceptus creationis, & generationis, quem statuunt Peripatetici, patronos habet omnes ferè philosophos, & Ss. Patres; ergò sine sufficienti Argumento negari non debet ille conceptus; adversarij autem pro suo conceptu nullum sufficiens argumentum adducunt. 2. *Neg. ant.* quia si generatio est productio formæ ex nihilo etiam subjecti, frustrà dicitur requiri certas *dispositiones prævias* ad formam generandum; cùm illæ dispositiones in instanti generationis non adsint, & nullum subjectum afficiant, utpote quod totum resolvitur in nihilum.

Fundam. præcip. Sent. 1. Si non datur materia prima, h. e. subjectum primum, & ultimum transmutationum, tunc causæ *sc̄e* creatæ aut *nihil de novo producent*, quod est contra experien-

rientiam sensuum; aut omnia *creabunt*, quod repugnat communi ferè omnium sententiæ.

Fund. Sent. 2. Materia Prima si daretur, esset Spiritus, non esset quanta &c. at hæc videntur absurda. 2. Non dantur generationes Substantiales, nihil de novo producitur, sed omnia merè combinantur ex atomis, aut elementis; ergò &c.

QUÆSTIO V.

An dentur formæ Substantiales absolutæ ?

SENTENTIA I. Affirmans. ita Peripatetici contra Atomistas, Cartesianos &c. Suarez. *Disp. 15. meta. s. 1. latè. Mlodzianowski Tr. 1. Disp. 4. q. 2. diff. 1. Conimbric. in lib. 1. phys. c. 9. q. 9. a. 1. & 2. Semyry D. 1. q. 2. a. 3. Buhon phys. general. Disp. 1. q. 2. latè. Mayr p. 2. d. 1. q. 6. a. 1. & seqq. Goudin p. 1. phys. d. 1. q. 1. a. 3. Complutenses D. 4. q. 1. Wenzl lib. 1. phys. contra. 3. q. 1. n. 6. Amort hîc s. 2. q. 1. Renz hîc q. 3. a. 1. Babenstuber d. 4. a. 1. & alij.*

FUN-

FUNDAMENTA.

1. Datur in homine præter materiam extensam, h. e. corpus humanum, anima rationalis, quæ est forma substantialis absoluta, & propriè dicta; ergò etiam datur in alijs omnibus corporibus naturalibus. *ant.*

prob. 1. Animam esse formam corporis, docet fides, inquit Suarez. *l. cit. n.*

6. eam esse distinctam à corpore patet ex separatione ejus à corpore in morte. eam esse formam substantialem

probat inde, quia potest naturaliter per se subsistere, & extra corpus, ergò non est accidens, sed substantia. 2. Anima non est tantum

substantia assistens, quæ extrinsecè moveat corpus, Tum quia verè corpus vivificat; Tum quia est principium

intrinsecum operationum vitalium; Tum quia si anima non verè, & substantialiter informat corpus hominis, non ipse homo intelligeret, vel-

let, peccaret, mereretur, sed alia substantia ei assistens. ergò anima est substantialis forma verè, & intrinsecè in-

formans corpus. *Prob. jam cons. 1.*

Ideò

Ideò in homine datur forma substantialis, quia materia prima tanquam subjectum incompletum in genere substantiæ, petit compleri per actum substantialem; atqui hoc ipsum subjectum, hæc materia invenitur in omni corpore naturali generabili, & corruptibili, ut probatur ex ipsa generatione, corruptione; ergò etiam in omni corpore naturali est forma substantialis. 2. Perfectissima materiæ combinatio, & accidentium temperatura in homine non sufficit ad constituendum ens substantiale completum; ergò multò minùs sufficiet imperfectior materiæ combinatio, & accidentium temperatura in alijs corporibus. 3. In homine ideò datur forma substantialis, quia debet dari *radix*, & *fontis* omnium operationum ab intrinseco manantium; ergò cum in alijs corporibus pariter dentur hujusmodi operationes, etiam in ijs oportet dari formam substantialem.

2. Si non dantur formæ substantiales absolutæ, sequitur 1. Contra experientiam sensuum, & contra communem æstimationem hominum
non

non dari *generationem substantialem*, non dari corruptionem substantialem, bruta non verè generari, animalia in morte non verè corrumpi, femina in agris, arbores in hortis non verè producere fructus &c. 2. Sequitur ex *sola fide* constare, dari animam spiritualement in homine; sed hoc est absurdum; ergò. *prob. seq.* operationes vitales, sensationes &c. non requirunt principium elicitivum substantiale, distinctum à combinatione atomorum, ut volunt Aa. ergò etiam operationes mentis, intellectiones, volitiones non requirunt principium elicitivum spirituale, sed sufficiet materialis combinatio atomorum, consequenter non dabitur anima rationalis. sequitur 3. Angelos posse producere viventia; *prob. seq.* Quia juxtà Aa. viventia nihil aliud sunt, quàm atomi certò modò combinatæ; atqui Angeli scientiâ naturali excellentes possunt atomos eo modo combinare; ergò.

3. Aqua calefacta remoto agente extrinseco reducitur ab *intrinseco* ad pristinum frigus; ergò datur in aqua
for-

forma substantialis, quæ sit principium intrinsecum, à quo manet illud frigus. *prob. conf.* quia *materia* prima est indifferens ex se ad frigus, & calorem, utpote cui æquè bonus est calor, ac frigus; nec potest assignari aliud principium illius frigoris, præter formam. ergò.

Respondent Aa. 1. Apud Suárez *cit.* n. 9. in quibusdam partibus aquæ calefactæ semper manere intensum frigus, & ab his, remoto agente extrinseco, frigesieri alias calefactas.

Contra est: 1. Quia sensu experimur totam aquam esse calidam, quacunque parte tangatur. 2. Non est ratio, cur una pars calefiat, & alia non, cum omnes sint applicatæ igni calefacienti. 3. Illæ partes possunt saltem calefieri; & tamen etiam in hoc casu aqua reducitur ad pristinum frigus; ergò responsio allata nulla est.

Resp. 2. Frigus in aliquo gradu, & quoad essentiam semper manere in aqua, & postea seipsum reducere in pristinum statum.

Contra est. 1. Quia non probatur eandem qualitatem constare gradi-
R bús

bûs realiter distinctis ; ergò dici nequit gradum residuum producere gradum novum. 2. Sæpè calor est longè intensior in aqua , quàm gradus frigoris relictus ; ergò hic nequit expellere calorem , utpote fortiozem. 3. Calor, & frigus in gradibus remissis possunt esse simul in eodem subjecto ; ergò falsum est, frigus relictum expellere calorem.

Resp. 3. In aqua calefacta dari qualitatem quamdam , quæ virtualiter contineat frigus , & quæ fortassè dici posset *potentia frigefactiva* , & ab hac produci deinde frigus actuale ; non ergò requiritur forma substantialis.

Contra est: Hæc ipsa entitas esset actus primus materiæ , cùm non præsupponeret alium, esset radix proprietatum aquæ, non solum frigoris, sed etiam humiditatis, densitatis; ergò esset ipsissima forma substantialis, & non solum accidentalis.

4. Corpora naturalia ex sua natura sæpè exigunt diversa accidentia , & proprietates ; ergò datur forma substantialis , quæ sit radix harum proprietatum. *conf. patet* , quia materia ex se

se est indifferens ad has, vel illas proprietates.

Confirm. Si non datur forma substantialis, non erit ratio, cur aquæ debeat potius frigus, quàm calor, cur igni calor, & non frigus, cur argento tale temperamentum, & auro aliud &c. quia materia ad hæc omnia est indifferens, ut negari non potest.

RĒSPONSA Aa.

Ad i. 1. *Neg. conf. & parit.* Quia anima rationalis est *spiritualis*, creatur à solo DEO, non à creaturis; & idè non est obnoxia ijs difficultatibus, quibus forma substantialis *materialis*; hæc enim deberet à causâ *2da* ex nihilo educi, esset materialis, & non esset materialis. 2. *D. a.* Quæ est forma substantialis *adæquata*, neg. *inadæquata*, con. præter animam datur in homine forma corporis organici, ut admittunt plurimi R R. seu *formæ partiales*, & hæc non distinguitur à combinatione materiæ, seu atomorum.

Ad prob. conf. 1. D. maj. Quia petit compleri *in ratione viventis intellectivi*, quod possit elicere operationes

vitales *spirituales*, con. maj. quia petit compleri *in ratione entis actualis completi*, neg. maj. *d. m.* hæc materia est in omni corpore naturali, & petit compleri *in ratione viventis intellectivi*, neg. min. *secus. c. m. n. c.*

Ad prob. 2. Neg. a. Non enim ideo assignatur in homine anima rationalis, ut materiam compleat in ratione *substantiæ simpliciter* sed, ut eam compleat in ratione *substantiæ intellectivæ*.

Ad prob. 3. d. a. Ut sit radix operationum *spiritualium*, h. e. intellectuum, & volitionum liberarum, con. ut sit radix operationum vitalium *materialium*, sensationum, vegetationum. neg. hæc enim, & alia accidentia oriuntur ex diversa modificatione materiæ. cum ergo in alijs corporibus non dentur, nisi operationes materiales, sufficit ijs pro radice, & principio forma relativa, h. e. varia modificatio atomorum.

Ad 2. Ad seq. 1. Fallitur vulgus, existimans dari generationem, per quam res prius entitativè omninò non existens producat de novo. *ad seq. 2. neg. a. ad prob. n. conf.* quia operationes spirituales immateriales, ver-

santes circa objecta materialia petunt principium sibi *proportionatum* h. e. spirituale, quale principium esse non possunt atomi *ma*teriales. *ad seq. 3. neg. a. ad prob. neg. min.* quia DEus ut *Author natura* non concurrit cum ijs ad tales combinationes, cum hoc non conducatur ad finem ab eo intentum: ex hac ipsa causa non possunt Angeli cursum cœli sistere, mutare &c.

Ad 3. *Resp. 1.* Cartesiani: ablato agente extrinseco quiescere corpuscula ætheris, seu materiæ subtilis, aut saltem remissè moveri, & sic eò iptô redire in aqua pristinum frigus; volunt enim Cartesiani frigus præcisè consistere in quiete corpusculorum ætheris &c. *Resp. 2.* Atomistæ: *Calorem* nihil aliud esse, quàm effluvi-um substantiale ætheris, & atomorum *rapidissimè, & confusissimè* motarum, poros corporum nostrorum impetuosè ingredientium. *Frigus* verò esse effluvi-um aëris certa mole, & ratione collecti, & quoad suos poros *rectilineè*, non turbatè & *rapidissimè*, velut accidit in calore, moti, & in poros rei infrigidatæ coniecti. ablato ergò
R 3 agen-

agente extrinsecô cessat motus atomorum ad calorem requisitus, & succedit motus atomorum ad frigus requisitus. moventur autem particulæ aëris ab æthere, quo aër satis est plenus. & sic cessant omnes instantiæ suprà adductæ.

Ad 4. *D. c.* Datur forma substantialis, h. e. essentialis *absoluta*, neg. *modalis*, subd. quæ sit radix proprietatum, & accidentium *ut quo*, con. radix *ut quod*, neg. conf. radix proprietatum *ut quod* sunt ipsæ atomi in corporibus materialibus; radix verò *ut quo* est ipsa combinatio, seu certa modificatio atomorum.

Ad confirm. Neg. ant. Aquæ enim debetur frigus, quia atomi aquæ hanc, & non aliam habent *modificationem* atomorum, quæ *modificatio* est ipsissima forma *modalis* atomistica.

SENTENTIA II. Non datur forma substantialis merè corporea *absoluta*. Ita Atomistæ, & Cartesiani contra Peripateticos. vide Morasch *phys. univ. f. 2. c. 3. a. 2. f. 1.* qui à *n. 201.* usque ad *n. 258.* fusissimè, & magna contentione nititur eliminare for-

formas absolutas. vide etiam Purchotium *instit. Philos. t. 2. p. 1. phys. s. 2. c. 3.* qui licet in homine admittat formam substantialem, scilicet animam, & in viventibus sensitivis, & vegetativis pro *complemento substantiali*, & forma saltem partiali assignet *subtilem* quamdam, & *actuosa* substantiam; in non viventibus tamen asserit formam nihil aliud esse, quàm *certam totius corporis, singularumque partium dispositionem sive accidentium omnium, aut qualitatum congeriem*. Idem sentiunt quoad mixta inanimata Burgundi *phys. gener. tr. II. diss. 1. c. 2. concl. 2.* Vide pariter Falck *in mund. aspect. contempl. 2. c. 3. s. 7.* & Le Roy *Philos. radic. elect. tr. 26. s. 3.*

FUNDAMENTA

I. Si darentur formæ substantiales, producerentur ex nihilo, & de novo, ergò crearentur; sed non datur naturaliter creatio; ergò nec formæ substantiales.

Nec dicas: Formas produci ex nihilo sui, sed non subjecti. nam

R 4

Contra

Contra est 1. Etsi forma fieret in aliquo subiecto, tamen verè fieret ex nihilo; ergò verè crearetur. *pr. ant.* id verè fit ex nihilo, quod cùm antea nullatenùs fuerit, verè produci-
tur, & totum suum esse accipit: at-
qui, etsiamsi forma producat in
subiecto, seu in materia, tamen verè
ita produci-
tur, ut priùs nullatenùs
fuerit, ergò verè fit ex nihilo.

Contra est 2. Concurfus causativus
materialis materiæ primæ non alle-
viat actionem producentis, ergò nec
tollit rationem creati in effectu pro-
ducto. *pr. a.* quia causa operans non
obstante illo concursu debet totam
entitatem formæ de novo producere.

Contra est 3. Materia non est pars
constitutiva formæ de novo produ-
ctæ, quia nihil de sua entitate tribuit
formæ; ergò etsi forma producat
dependenter à materia, tanquam à
subiecto, fiet tamen verè ex nihilo.

Contra est 4. Si defactò DEus in
vase aliquo produceret materiam, &
formam unà cum accidentibus liquo-
ris alicujus, liquor ille verè creare-
tur; ergò etiam licèt forma produ-
cere;

ceretur in materia velut in subiecto ,
tamen crearetur.

Contra est 5. Licèt anima rationalis
defactò producatùr à DEO in corpore
ut in subiecto, verè tamen creatur , er-
gò etiam licèt alia forma producere-
tur in materia , verè tamen crearetur.

2. Si daretur forma substantialis
esset *materialis* , ut dicunt Aa. & non
esset *materialis* , Tum quia forma ex se
non esset extensa , non esset quantita-
tiva ; Tum quia esset realiter , & adæ-
quatè distincta à materia , nihil habe-
ret communicatum à materia. Tum
quia esset ens reale existens per se ,
& per existentiam propriam , &
actuale ; ergò posset produci ,
& conservari in esse independen-
ter à materia , & extra materi-
am ; ergò non esset *materialis*. Tum
quia licèt anima rationalis ordinem
dicat , imò appetitum ad materiam ,
tamen non est *materialis* ; ergò etiam
licèt forma diceret respectum ad ma-
teriam , tamen non esset *materialis* ,
quia non haberet sibi materiam in-
trinsecè conjunctam , & identifica-
tam. Tum quia forma ex se nec esset
quanta , nec qualis , esset privata om-

ni accidente, esset penetrabilis cum alio ente, indivisibilis, insensibilis; ergò esset spiritualis, & non materialis.

3. Forma substantialis si daretur, esset substantialis, ut supponitur, & non esset, quia esset in materia, & dependeret à materia in fieri, & conservari; ergò esset in subjecto inhæ-
sionis, consequenter forma acciden-
talis, non substantialis.

4. Illud est forma substantialis cor-
poris inanimati, per quod in *tali esse*,
aut specie constituitur, & ab alijs *es-*
sentialiter distinguitur: atqui corpus
inanimatum in certa specie constitui-
tur, & ab alijs distinguitur per cer-
tam congeriem qualitaturn, aut acci-
dentium, & dispositionum materiæ;
ergò hæc est forma substantialis &c.
min. prob. posita certa congerie acci-
dentium, ponitur tota species, eâ
sublata tollitur; ergò. *ant. ita exem-*
plificat Purchotius *cit. c. 3. prop. 4.*
1. quamdiu oleosæ, ac pingues lactis
particulæ unâ cum serosis exquisitè
permiscentur, ac uniuntur, tamdiu
lactis species integra subsistit: at si
par-

partes oleosæ , & pingues à serosis
secernantur , alióque modo , & ordi-
ne inter se confocientur , ac dispo-
nantur , tunc species lactis interit , ac
butyrum , *caseus* , & *serum* prodire inci-
piunt. 2. Vitrum per variam dun-
taxat partium texturam , & situm ,
ex arena , & fale fusis exoritur.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. a.* Ex nihilo sui. con. sub-
jecti. neg. creatio autem est produ-
ctio rei ex nihilo sui , & subjecti.

Ad contr. 1. Ad prob. d. min. pro-
ducitur *dependenter* à subjecto materialiter
concurrente, con. *independenter* à sub-
jecto. neg.

Ad contr. 2. D. a. Non alleviat
actionem producentis *increati*, con.
producentis *creati*. neg. causa creata
enim non potest aliquid producere
extra subjectum , potest tamen in sub-
jecto , alleviat ergò subjectum ejus
actionem *concurso materiali*.

Ad contr. 3. D. c. Fit ex nihilo ,
h. e. non fit ex materia *velut ex parte*
componente, con. non fit ex materia
velut ex subjecto concurrente passivè, neg.

Ad

Ad contr. 4. Neg. conf. & parit. quia liquor ille non informaret *substantialiter* vasculum, nec ab eo dependeret *essentialiter* tanquam *actus à potentia*. econtra forma materiam primam *substantialiter* informat, & in fieri, & conservari dependet à materia ut *actus à potentia*, *forma à subjecto*; ergo non creatur, sed generatur.

Ad contr. 5. Neg. conf. & parit. quia corpus respectu animæ est mera *conditio*, non *causa materialis*, cum etiam naturaliter possit extra corpus existere; at materia respectu formæ materialis est vera *causa materialis*, sine cuius concursu forma nec fit naturaliter, nec conservatur.

Ad 2. Neg. ant. Est enim *materialis* ideò, quia educitur è potentia materiæ, ita, ut nec fieri, nec conservari possit, nisi *ex*, & *in* materia.

Ad prob. 1. D. a. Non est quanta *formaliter*, & *actualiter*, con. *radicaliter*, & *exigitive*, neg. petit enim forma sibi superaddi quantitatem, per quam actu extendatur. 2. *con. a. n. c.* non enim est materialis, quia quanta; sed quia *in fieri*, & *esse* dependet à materia.

Ad

Ad prob. 2. D. a. nihil haberet communicatum à materia ut à parte constituyente formam. con. ut à causa materiali. neg. sic enim totam entitatem suam habet à materia.

Ad prob. 3. D. a. esset ens actuale necessariò tamen dependens à materia, con. independens, neg.

Ad prob. 4. neg. parit. quia respectus animæ ad materiam non est talis, ut non possit fieri aut existere anima etiam naturaliter extra materiam; qualis tamen est formæ materialis.

Ad prob. 5. neg. conf. quia hīs omnibūs non obstantibūs tamen dependet necessariò à materia, ergò est materialis.

Ad 3. D. a. esset in materia ut in subjecto jam substantialiter completo, seu in subjecto inhaesionis, neg. ut in subjecto substantialiter non completo, seu in subjecto informationis, con.

Ad 4. D. m. per certam congeriem constituitur in certa specie accidentali, con. in certa specie essentiali, & substantiali, neg. min. & conf. ad prob. D. a. ponitur, & tollitur species accidentalis, con. substantialis, subd. ponitur &c. formaliter qua-

quasi congeries accidentium sit ipsa species substantialis, neg. a. *consecutivè*, vel *præsuppositivè*, eoquòd hæc congeries accidentium sit cum tali specie substantiali connexa, aut talem formam, & speciem præsupponat. con. a. n. c. ex quo patet *ad prob. ant.*

Fundam. præcip. Sent. 1. Si radix operationum sensitivarum in brutis adscribi potest meræ combinationi materiæ, & accidentium, in proclivi est, ut operationes intellectuales eidem combinationi adscribantur in homine, in quo est multò perfectior combinatio, & temperaturà atomorum &c. cæterùm non sequitur formas in hac sententia creari, cum non fiant absolutè ex nihilo, quod tamen requiritur ad creationem, ut nullo præsupposito subjecto fiant; neque sequitur fore immateriales, cum in fieri, & facto esse dependeant necessariò à materia.

Fundam. Sent. 2. Formæ istæ materiales crearentur, essentque immateriales; licèt enim in, & dependenter à materia fiant, & existant, tamen non fiunt ex materia, consequen-

quenter ex nihilo (quod satis est ad creationem) & consequenter etiam immateriales. cæterum esto atomi materiales sint principium proportionatum operationum sensitivarum, & materialium; ut defendimus, non possunt tamen esse principium proportionatum functionum spiritualium. en disparitatem!

QUÆSTIO VI.

An detur forma substantialis vivens in brutis?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita Peripatetici omnes. Card. Ptolemæus *phys. part. de corp. anim. diff. 4. s. 2.* Mayr. *p. 2. d. 1. q. 6. a. 2.* Philos. Burgundica, sive Du Hamel *tom. 4. phylos. tr. 1. diff. 1. c. 2.* Falck *mund. aspect. contempl. 2. c. 3. s. 2.* Le Roy *Phil. radic. elect. tr. 14. de brutis sect. 2.* Buhon *Tom. 3. tr. de anima p. 2. q. 1.* De Ulloa *disp. 1. de anima cap. 8.* fu-
fissimè, & more suo solidissimè, qui *n. 166.* ait: bestias istas, quæ sine sensu, sine anima, sine visione, sine auditione sint mera authomata, & sicut mechanicæ machinæ, jussas esse exulare
è Scho-

è Scholis Societatis per propositionem 21. A. R. P. Generalis Tamburini. vide etiam Ignatium Gaston Pardies in opusc. de anima bestiarum.

FUNDAMENTA.

1. Scriptura tribuit brutis sensum, ut, cum ait serpentem esse callidiorum cunctis animantibus, dum laudat formicæ industriam, dum recenset blanditias canis Tobiae &c. ergò bruta habent animam sensitivam viventem.

2. Communis est hominum persuasio, visis canum, felium, elephantorum actionibus, bruta non carere sensu. ergò.

3. In brutis dantur *sensationes vitales*; atqui hæ non possunt provenire ut à principio à sola atomorum combinatione, aut alia entitate inanimata, ergò debet in brutis admitti aliud principium, nimirum forma substantialis vivens, seu anima sensitiva. *prob. maj.* 1. Actus, quos vocamus sensationes, v. g. visio, auditio, gustatio, &c. similes sunt in homine & in brutis: sed in homine sunt veræ

ræ sensationes, & actiones vitales, procedentes à principio vivente; ergò etiam sunt tales in brutis. *ant. prob.* Tum ex oculari experientia, Tum quia in brutis similia sunt organa, quæ sunt sensationum instrumenta, & media, qualia in homine, ergò & sensationes per hæc instrumenta elicite sunt similes. 2. In brutis dantur eadem, quæ in homine antecedunt, comitantur, & sequuntur sensationes; ergò sicut in homine, ita & in brutis sunt sensationes. 3. Visio, auditio, &c. in homine *imperfectiores* procedunt à principio vivente, ergò etiam visio avium *acutior*, auditio *subtilior*, appetitus canum *avidior*, ira *vehementior*, amor *ardentior*, memoria *firmitior*, &c. in brutis promanare debent à principio vivente.

4. In brutis dantur *cognitiones phantastica*; ergò etiam omnia sensitiva. *prob. ant.* 1. Bruta somniant; atqui somnia fiunt ope phantasiæ; ergò. 2. Bruta recordantur beneficiorum, & injuriarum, atqui recordatio præsupponit cognitionem phantasticam *directam*; ergò. 3. Bruta discunt per

institutionem varias artes , Philomela canere , canis venari , equus saltare &c. ergò habent cognitiones ; institutio enim magistri docentis præsupponit cognitionem discantis. 4. In brutis dantur *appetitiones* , ut modò dicemus , ergò & cognitiones.

5. Brutis negari nequeunt *appetitiones* ; ergò nec anima sensitiva. *prob. ant. 1.* In brutis datur *amor* , sic enim ovicula matrem suam diligens ad eam accurrit ; canis Dominum , quem diligit , defendit ; Gallina pro amore prolium vitam periculo exponit ; idem refertur de tigride , nec *odiò* carent , ut patet in canibus hostem persequentibus. *Tristitiam* canum produunt lamentabiles eorum clamores , mortes post occisos heros. Verbò : bruta noxia vitant , commoda sequuntur , jucundis oblectantur &c. ergò.

6. Bruta agunt quodammodò *propter finem* ; ergò *ant. prob.* ex innumeris exemplis de felibus , canibus corvis &c. sic aranea vix se movet , quando est ante conspectum muscæ , deflectit sensim ad illius dorsum , lentissimè appropinquat , & prædæ jam

vicina velocissimè in eam insilit. felis insidians muri non è regione foraminis, sed quasi à tergo se collocat, ne à mure erumpente videatur &c.

7. Contra eos, qui vitam brutorum in actu primo ponunt in *substantia* quadam *subtilissima* ignea, aut ætherea, aut in *spiritibus animalibus*, ex puriori sanguinis portione expressis, ut specialiter facit Purchotius p. 3. *phys. s. 2. c. 1. prop. 1.* si anima brutorum consistit in portione sanguinis defæcata, idem poterit dici de homine, cum operationes sensitivæ in ijs sint similes.

8. Est incredibile cognitionem, & sensationem, actus tam nobiles, proficisci à substantia materiali inanimata. ergò aut bruta carent cognitione &c. quod est contra experientiam, aut dabitur in ijs substantialis forma vivens.

9. Absurdum est tam mirabiles brutorum operationes non aliò reducendas nisi in *motum sanguinis*, & spirituum; cur enim cervus semper moveatur ad quærendum dictamnium, & non aliam herbam &c.

10. Datur in brutis forma substantialis distincta à combinatione Atomorum, ut supra probavimus; atqui hæc forma est ipsissima anima sensitiva, ergò datur in brutis forma substantialis vivens. *prob. min.* quia entia non debent sine necessitate multiplicari, atqui non est necessitas formam materialem brutorum distinguendi à principio vivente &c. ergò.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Scriptura brutis tribuit sensum *quantum ad effectum*, h. e. eodem modo agunt, & eundem habent effectum ex *instincto naturali* externo seu motu spirituum, ac si haberent in se principium vivens, con. tribuit eis sensum *quantum ad principium* quasi in se continerent substantialem formam viventem. neg.

Ad 2. *Neg. ant.* Non pauci enim Recentiores secuti Gassendum, nec non veteres Philosophi cum scriptura sacra animam brutorum in *spiritibus animalibus*, seu *subtiliori sanguinis portione* constituunt, ergò hi non sentiunt dari in brutis sensum *proprie dictum*.

Ad 3.

Ad 3. 4. 5. & 6. *Resp.* 1. Dantur in brutis sensationes, cognitiones, appetitiones *strictè dicta*, h. e. *cognitiones*, & *affectiones mentis*, neg. *impropiè dicta*, h. e. *affectiones animales*, seu motiones, & impressiones, factæ in organis corporeis, & ad cerebrum usque, ope spirituum animalium transmissæ, con. cùm ergò bruta *vident*, *audiunt*, *olfaciunt*, ipforum organa, oculi, aures, nares ab externis objectis commoventur; quæ commotio per organa ope spirituum interius ad ipsam *animam*, h. e. subtilem substantiam, & quamdem *flammulam* vitalem, in cerebro contentam perducitur.

R. 2. Cartesiani: bruta moveri non ab *intrinseco*, sed solùm ab *extrinseco*, h. e. à corpusculis, emissis àb objectis. Ostendis cani carnem; corpuscula è carne prodeuntia oculum canis feriunt, dilatant, tendunt, vellunt &c.; per has motiones ad cerebrum usque propagatas, panditur via spiritibus animalibus, quâ mox in pedes, musculos proruere possint; ex quo motus ille canis ad frustum

carnis accurrentis; idem dicas de motu palati, faucium, dentium carnes mandentium &c.

Ad 7. *Neg. seq.* quia nobis ex propria experientia constat, nos cogitare, consequenter oportet in nobis esse principium harum cogitationum scilicet animam spirituales, non verò nobis constat bruta *cogitare*, imò ratio probat id esse impossibile, quia cogitatio requirit principium immateriale, quale non est anima brutorum à Peripateticis vulgaribus assignata. *Deinde*, quis credat dari, *substantiam materiales, quæ non sit materia, aut corpus?*

Ad 8. *D. a.* cognitionem, *h. e.* *cogitationem* &c. *con.* cognitionem, *h. e.* *affectionem animales*, quæ nihil aliud sit, quam impressio facta ab objectis *neg.* aliud est *cogitare*, aliud moveri ab aliquo agente externo. Etiam horologium ejusque index movetur à rotis, nec tamen vivit, aut cogitat; quod horologio rotæ, & spiræ, hoc brutis eorumque organis corpuscula ab objectis emissa, &c.

Ad

Ad 9. *Neg. ant.* licet enim *singulos* , partium , & organorum motus , aut impulsus in brutis per sanguinis , & spirituum motum satis explicare non sufficiamus ; possumus tamen *generaliter* , & generalem corporis animalis coordinationem , ad modum authomatis , aut machinæ horologii satis aptè explicare.

Ad 10. *Neg. maj.* quia non paucæ difficultates videntur contrarium probare , ut suprà vidimus.

SENTENTIA II. *Negans.* duplex est hac in re opinio : Gassendus cum suis Atomistis animam sensitivam brutorum constituit in *spiritibus animalibus* , seu *purissima sanguinis defæcati portione* , quam *flammulam vitalem* , appellitant. Cartesiani brutis omnem sensum negant , omnem motum eorum attribuunt legibus à DEO constitutis de motu sanguinis , & spirituum subtilium. Verbô : bruta volunt esse puras machinas , & authomata. horum princeps fuit Gomesius Peryra Medicus Hispanus qui Annô 1554. in libro , quem *Antonianam Margaritam* , Patris , & Matris suæ no-

men celebraturus, inscripsit, eam proposuit. Vide *citatos sent. 1.* & Purchotium *p. 3. phys. s. 2. c. 1.* & le Grand *instit. philos. p. 4. a. 8.*

FUNDAMENTA.

1. Entia non oportet multiplicari absque necessitate; atqui hoc si eret admissâ sententiâ Peripateticorum de forma substantiali vivente in brutis; ergò. *min. prob.* quia operationes brutorum possunt fieri sine prævia cognitione, sicut motus naturales in homine, v. g.: circulatio sanguinis, motus cordis &c. non prærequirunt cognitionem; ergò etiam sine anima &c.

Confirm. 1. Motus spontanei, v. g. motus linguæ ad loquendum &c. ab homine exercentur sine prævia cognitione; ergò &c. 2. In capite separato à trunco corporis moventur oculi, labia, &c. nullâ amplius præsentente animâ; ergò.

2. Actiones, quas putant Peripatetici esse veras sensationes, in brutis sunt meri *motus locales* partium corporis animalis, qui causantur à spiritibus,

bus, excitatis per corpuscula in organa intromissa. ergò &c.

3. Possunt per artem fieri statuæ animalibus simillimæ, quæ palpitent in corde, & in arterijs ob spiritus quosdam, aut liquores contentos; item quæ latrarent, fugerent &c. & quidem sine anima informante; ergò etiam omnia, quæ notamus in brutis, fieri possunt sine anima &c.

4. Bruta non possunt exercere sensationes, & apprehensiones; ergò non habent animam. *pr. a.* apprehendere, & sentire est efformare aliquam imaginem rei; sed bruta nequeunt efformare hujusmodi imagines; ergò. &c. *m. prob.* Ens corporeum nequit in se producere imaginem, v. g. si in auro divinitus pingerentur omnes illæ species, quæ pinguntur in nostro cerebro, aurum in se non efformaret imaginem; atqui bruta quoad omnia sunt entia corporea; ergò &c.

5. Sensatio est actus spiritualis; ergò non potest pro principio habere animam materiale. *pr. a.* sentire est percipere, sed perceptio est spiritualis, ergò & sensatio. S 5 6. Cog-

6. Cognitio, quam vocant Peripatetici materialem, non videtur differre à spirituali; cùm utraque cognoscen-tem formaliter ducat in notitiam rei cognitæ; ergò cognitio materialis non datur.

7. Si daretur anima in bruto, esset principium omnium operationum, visionis, auditûs, clamoris, progressûs &c. ergò esset indivisibilis, ergò spiritualis.

8. Implicat aliquid esse materiale, & tamen non esse materiam; sed formæ brutorum viventes essent *materiales substantia*, nec tamen essent *materia*; ergò &c.

Nec dicas: Motus corporis in *materia*, & corpore receptus est materialis, & tamen non est materia, aut corpus; ergò.

R. *Neg. parit.* Quia motus non est substantia. hoc autem est imperceptibile, *substantiam materialem, & corpoream* non esse *materiam, & corpus*.

9. In brutis non datur sensus, & dolor, ergò nec anima. *prob. ant.* si bruta sentirent dolores, sæpè plurima, & gravissima paterentur, & torquen-

querentur sine culpa, & sine spe præmij, quod summa DEI bonitas non permittit. ergò.

10. Sæpè corpora combinata pol-
lent quadam virtute, quâ non pollent
separata; ergò etiam licèt atomi non
sentiant separatae, possunt tamen sen-
tire combinatae, ergò in brutis non
datur forma substantialis ab atomo-
rum combinatione distincta.

11. *Levit. 17.* dicitur : *anima car-
nis in sanguine est*, ubi textus græ-
cus, & hebraicus : *sanguis illius est.*
ergò anima brutorum consistit in
protectione sanguinis defæcati.

12. Subtilissima illa *flammula* potest
præstare sufficienter effectus, quos
præstaret anima; ergò.

13. In Ægypto teste P. Claudio
Sicard apud Stöcklein p. 19. Welt-
bott n. 421. in una domo, continen-
te octo furnos, triginta simul, aut
plura millia pullorum in ovis ope ca-
loris producuntur : atqui calor non
potest producere vivens; ergò illi
pulli non habent in se principium
vivens, vide in hac quæst. præcipuè
Ulloa d. 1. de anima c. 8. fusè. &
Mayr l. cit.

RE-

RESPONSA Aa.

Ad 1. d. maj. Sine necessitate *absolutâ* neg. sine necessitate *hypotetica*, quæ fundatur in experientia quotidiana, & rationibus urgentissimis tr. maj. d. m. n. c. experimur manifestè sensationes, & operationes mirabiles brutorum, & ex rationibus gravissimis probamus eas procedere à principio vivente; ergò ex *hac hypotesi* necessariò assignamus formas substantiales viventes in brutis, licèt manifestè non implicet, bruta à DEO creari, ut quædam authomata, aut machinas inanimatas; adeoque non adfit necessitas *absoluta*.

Ad prob. Dist. a. Sine prævia cognitione *spirituali*, con. *materiali*, hoc est imaginatione phantastica, neg. ant. *ad parit.* dico, motus naturales in homine, & brutis fieri sine cognitione; non tamen sine aliquo influxu animæ, illos motus causantis. negamus verò omnes motus brutorum, & sensationes esse hujusmodi motus *naturales*; quia non eodem modo semper fiunt, sed pro varietate circumstantiarum mutantur. *Ad*

Ad confirm. 1. D. a. 1. Sine prae-
via cognitione *spirituali*, con. *materiali*
saltem, neg. 2. sine cognitione *ipso-*
rum motuum, con. sine *omni cognitione*
neg. *ad 2. d. a.* moventur motu *diu-*
turno, & tam *vario*, ut fit in sensatio-
nibus brutorum. neg. motu *brevi* pro-
veniente ab impulsu, quem anima
adhuc praesens nervis, & spiritibus
imprescit. con. a. n. c.

Ad 2. Neg. ant. Possunt quidem
absolutè loquendò motus brutorum
à DEO solo fieri sine princi-
pio intrinseco; at hoc negamus
motus illos excitari à corpusculis im-
missis in organa: illos autem motus
à solo DEO causari non probatur.

Ad 3. N. conf. Quia illae statuæ
non possent elicere actiones, neces-
sariò requirentes principium *vitale* in-
trinsecum *cognoscitivum*, & *appetitivum*:
cùm ergò in brutis dentur cognitio-
nes, appetitiones, & actiones *vitales*,
quas eliciunt varias pro varietate cir-
cumstantiarum, debent planè attri-
bui alicui principio viventi.

Ad 4. Neg. ant. ad prob. d. maj. est
efformare imaginem *spiritualem*, & *ra-*
tio-

tionalem, neg. *materialem*, & *corpoream*;
 h. e. talem, quæ ex sua natura dicit
 ordinem, & connexionem cum quan-
 titate, ita, ut naturaliter sine quan-
 titate existere non possit. con. maj.
 d. m. n. c. *ad prob. d. maj.* Ens cor-
 poreum *inanimatum* &c. con. Ens
 corporeum *vivens* &c. subd. imagi-
 nem *spiritualem* independentem à cor-
 pore, seu quantitate, quæ sola pri-
 mariò, & per se est corpus. con. *ma-
 terialem*, & *corpoream* dependentem à
 quantitate, neg. maj. d. eod. mod.
 min. n. c.

Ad 5. *Neg. ant. ad prob. d. maj.* est
 percipere *sentiendò*, con. percipere *in-
 telligendò*, neg. maj. d. m. perceptio
sensitiva est spiritualis, neg. perceptio
intellectiva, con. min. n. c.

Quæres: Quomodò ergò differant
 cognitio, seu perceptio *spiritualis*, &
materialis, seu corporea?

R. Per hoc principaliter differre,
 quia cognitio *materialis* ex natura sua
 dicit connexionem cum quantitate,
 ita, ut naturaliter sine ea esse non
 possit; cognitio verò *spiritualis* non
 dicit talem connexionem cum quan-
 ti-

tirate. addunt alij, cognitionem materialem esse tantum apprehensivam, *directam*, & intuitivam; cognitionem verò spirituales etiam *reflexam*, abstractivam, & discursivam. Ulloa tamen *l. cit. n. 198.* putat etiam cognitiones materiales posse esse *reflexivas*, eoquod etiam ipfarum imaginationum propriarum possimus habere species; & interdum in somnijs dicamus reflexè per actum materialem: *hoc non est somnium.* ex quo patet ad 6.

Ad 7. *Neg. conf.* Sufficit enim animam esse *continuum*, maximè in illorum sententia, qui æstimant omnes sensationes fieri in cerebro.

Ad 8. *D. maj.* Implicat aliquid esse materiale, h. e. *entitative constitutum ex materia*, & non esse materiam, con. materiale, h. e. *dependens in fieri*, & *conservari à materia*, & non esse materiam. *neg. &c.*

Ad 9. *Neg. ant. ad prob. dico. 1.* Bruta sæpè sine merito fruuntur delectationibûs, ergò ille dolor compensatur. *2.* Bruta sæpè jucundis fruuntur ex objecto illicitis, nec tamen puniuntur. *3.* Bruta eo fine à
DEO

DEO sunt condita, ut homini servi-
ant ad sustentationem corporis, &
ultimarò ad salutem consequendam;
ergò necessariò debent laborare, pa-
ti, mañtari : oportet inferius cedere
superiori, brutum homini.

Ad 10. *D. a.* Pollent virtute, *quæ*
supponat vitam neg. *quæ non supponit vi-*
tam, con. a. n. c. sicut atomi antè
combinationem non vivunt, ita nec
post. aut cur ais, per hanc com-
binationem ijs accrescere virtutem
ratiocinandi?

Ad 11. 1. *Retorq. arg.* Et homo
caro est, ergò, si scripturæ verba
accipias ut jacent, anima hominis erit
sanguis. 2. *d. text.* sanguis est anima
carnis *formaliter*, neg. *causaliter*, h. e.
præsentia sanguinis *conservat* animam
in corpore, con.

Ad 12. *Neg. ant.* Quis credat *flam-*
mulam sentire, tam *miras* operationes
producere, & tam *varias* &c. ?

Ad 13. *Neg. suppos.* Calorem esse
productivam causam animæ pullo-
rum; hæc enim est gallina, quia se-
men in ovo jam vivit; moderatus
ergò calor ignis in superiore forni-
ce

ce furni accensi juvat animam, ut se
prodat &c.

Fundam. præcip. Sent. 1. Experientia,
communis hominum persuasio, & ratio
docent, dari in brutis veras cognitio-
nes, appetitiones, sensationes materiales
vitales, & propriè dictas, ergò datur in
brutis principium vivens, h. e. for-
ma substantialis vivens.

Fundam. Sent. 2. Non dantur in
brutis veræ cognitiones, sensationes vita-
les materiales, & corporeæ; Tum quia
ens corporeum, quale est anima bruto-
rum, non potest in se producere ve-
ram rei imaginem, Tum quia implicat
aliquid esse materiale, nec tamen esse ma-
teriam: atqui sensationes essent mate-
riales, nec tamen materia, ut faten-
tur Aa. ergò. &c.

QUÆSTIO VII.

An materia prima Peripatetica habeat
propriam existentiam?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita
RR. & Sc. Sc. Suarez d. 13. metaph.
f. 3. Ulload. 1. c. 4. n. 101. Mayr p.
2. d. 1, q. 5, a. 1. & 2. Arriaga d.

T

2.

2. *phys. s. 5.* Hurtado *d. 2. phys. s. 6.* Oviedo *contr. 2. phys. punct. 5.* Toletus *1. lib. phys. q. 13.* De Raconis *in prælud. phys. a. 3. membr. 4.* Compt. *d. 9.* Pontius *d. 32. q. 4.* & alij plurimi. contra Th. Th.

FUNDAMENTA.

1. Existentia materiæ est prior naturâ, quàm existentia formæ; ergò existentia materiæ distinguitur ab existentia formæ. *ant. prob. 1.* Prius est esse, seu existere, quàm operari, atqui materia prima habet aliquem influxum, & concursum in existentiam formæ; ergò materia in illo priori, dum concurrit materialiter ad productionem existentia formæ, verè existit. atqui in illo priori, quo materia concurrit ad productionem existentia formæ, nondum existit forma, aliàs priùs existeret, quàm haberet existentiam; ergò existentia materiæ est prior existentia formæ.

2. Causa est naturâ saltem prior effectu; sed materia (utique existens) est causa formæ, ergò est prior formâ. atqui existentia formæ non est pri-

prior formâ ; ergò existentia materiæ est prior existentia formæ. 3. omne agens physicum *agit* in quantum *existens* ; ergò , sicut *actio* materiæ , seu concursus materialis est prior existentia formæ , ita etiam existentia materiæ est prior existentia formæ.

2. Essentia , & existentia in creatis non distinguuntur realiter : sed materia habet propriam essentiam , ergò etiam existentiam. *prob. maj.* 1. Essentia per suam entitatem , & non per aliquid aliud ponitur formaliter extra causas ; ergò per suam entitatem existit , consequenter essentia , & existentia realiter non distinguuntur. *ant. prob.* essentia per solam suam entitatem *formaliter* , & adæquatè tollit negationem sui , & transit de non esse ad esse , & fit ens actu , cùm antea fuisset tantum ens possibile ; ergò per solam suam entitatem ponitur *formaliter* extra causas. Dixi : *formaliter* ; nam *causaliter* ponitur extra causas *per causam efficientem*. 2. Est imperceptibile aliquid esse *ens actu* per aliquid realiter à se distinctum : atqui essentia ut distincta ab existentia est

ens actu; ergò non per existentiam distinctam ipsi superadditam, sed per suam entitatem actu productam. 3. Actualis productio immediatè transfert rem de non esse actu ad esse actu, & facit rem actu existentem; sed actualis productio immediatè terminatur etiam ad ipsam essentiam; ergò transfert essentiam *immediatè* de non esse actu ad esse actu, & facit eam actu existentem. 4. Implicat rem actu produci, & tamen non acquirere existentiam; producere enim est tribuere existentiam; ergò pariter implicat essentiam ut distinctam ab existentia actu produci, & tamen non eò ipsò fieri formaliter existentem.

3. Si materia prima non habet propriam existentiam sequitur materiam à causa 2da. produci, & generari; atqui hoc implicat in sententia Peripateticorum, qui negant subjectum primum posse generari; ergò. *prob. seq.* producere rem est producere existentiam rei, seu rem actu ponere extra causas: atqui causa 2da. produceret existentiam materiae, quia producit existentiam formae, quæ
jux-

juxtà Th. Th. est ipsa existentia materiae, ergò produceret ipsam materiam.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant.* Licèt enim ipsa materia *secundum realitatem essentia* sit naturâ prior, quàm forma, non tamen est prior *secundum realitatem existentia*. quia in illo priori, quò materia causat formam, materia solum præsupponitur, ut complebilis per actum primum h. e. per ipsam formam, cùm ergò existentia sit actus secundus, oportet, ut materia prius recipiat actum primum, h. e. formam, deinde primum secundum, h. e. existentiam; consequenter in illo priori antequàm recipiat formam, materia non intelligitur habere existentiam.

Ad prob. D. maj. quàm operari in genere causæ efficientis, & operatione propriè dicta, con. in genere causæ materialis, & operatione impropriè dicta, qualis est recipere, & sustentare aliquid in genere causæ materialis. *neg. maj.* d. m. n. c. materia ergò causat for-

mam non *efficiendô*, aut *dandô* existentiam, sed solum *recipiendô*, & *sustentandô*; & hæc causalitas materialis non est operatio propriè dicta; idcirco sufficit, quòd in eodem *instanti reali*, & *concomitanter* cum forma existat.

Ad prob. 2. D. maj. 1. Causa efficiens &c. con. causa materialis subd. est prior quoad realitatem essentiali, con. quoad realitatem existentiam, neg. maj. d. m. n. c. patet ex dictis. 2. Est prior prioritate semper à quo, neg. prioritate in quo, con. maj. c. m. d. c. est prior prioritate à quo, h. e. ita, ut forma accipiat existentiam à materia, neg. prioritate in quo, h. e. ita, ut forma recipiatur in materia, con.

Ad prob. 3. D. maj. Agens physicum effectivum, con. materiale subd. agit in quantum existens antecedenter, & in instanti natura ante effectum, neg. concomitanter, & in instanti reali unà cum effectum. c. n. c.

Ad 2. Neg. maj. ad prob. 1. d. a.
1. Ponitur extra causas per suam entitatem vialiter, & initiativè, adeoque incompletè, con. simpliciter, & completè, neg. essentialia, ut producit
cit

est actualem ordinem ad ultimam suam actualitatem, h. e. existentiam per formam recipiendam, antequam ergo formam recipiat, in illo priori naturæ nondum habet existentiam, adeoque per solam entitatem non ponitur completè, & *in facto esse* extra causas, & nihilum, sed solum incompletè, & *in fieri*. unde *dist. ant.*
 2. Ponitur extra causas per suam entitatem tanquam per aliquid ulteriùs complebile, & determinabile, con. tanquam per aliquid *ultimò completum*, seu tanquam per terminum *ultimò actuantem*, & determinantem, neg. *ad prob. ant. neg. a.* vel *dist.* tollit negationem sui tanquam entis *incompleti*, & ulteriùs *actualis*, con. tanquam entis *completi*, & *ultimò actuati*, neg.

Ad prob. 2. D. maj. Actualitate essentia, con. actualitate existentia, neg. maj d. m. est ens actu actualitate essentia, con. existentia, neg. m. & conf.

Ad prob. 3. D. maj. Transfert rem de non esse actu ad esse actu *per actum existentia*, velut terminum formalem ipsius productionis. con. *sine actu existentia* ipsi essentia superaddito. neg.

maj. c. m. d. c. facit eam existentem
per actum existentia ipsâ actione produ-
ctivâ productum, con. sine actu ex-
stentia &c. neg. conf. terminatur
 productio ad essentiam, sed eô ip-
 sô quod ad eam terminetur tribuit ei
actum existentia, per quem formaliter
completè extra omnes causas ponitur.

Ad prob. 4. D. a. Implicat rem
 produci *adaquatè tam quoad realitatem*
essentia, quàm existentia & non acquire-
 re existentiam, con. a. produci so-
 lum *inadaquatè, & quoad realitatem es-*
sentia tantum, & non acquirere exi-
 stentiam, subd. *in instanti reali, con. in*
instanti natura, neg. a. & sub. ead.
 dist. conf. n. conf. in illo ergò in-
 stanti naturæ, quô productio essentiæ
 præcedit productionem existentia
 essentia nondum intelligitur habe-
 re existentiam, quia causa effici-
 ens tunc nondum absolvit omnem
 suam efficientiam, adeoque res non-
 dum est adæquatè producta, donec
 deinde progrediatur ad ipsam existen-
 tiam producendam.

Ad 3. Neg. seq. ad prob. D. maj. pro-
 ducere rem est producere existentiam

primam, quâ transeat de non esse ad esse, con. est producere *existentiam secundam* aut posteriorem, quâ non transeat de non esse ad esse, sed de uno esse ad aliud esse, neg. maj. d. m. n. c. ad veram enim productionem requiritur rem transire de *non esse actu simpliciter* ad *esse actu simpliciter*, quod non fit, dum causa 2da producit *existentiam materiæ*, quia sic solum *mutat* *existentias*. Neque etiam destructâ *existentiâ formæ* corrumpitur *materia* quia immediatè *aliam* *existentiam* acquirit.

SENTENTIA II. Negans. Ita Th. Th. Card. de Aguirre D. 5. phys. s. 4. Joannes à S. Thoma q. 3. a. 3. Goudin 1. p. phys. D. 1. q. 2. a. 3. Wenzl l. 1. phys. contr. 2. q. 2. Complutenses d. 3. q. 5. P. Renz. hîc q. 2. a. 4. Salemitani in harmonia Philosophico-Theolog. hîc Eroth. 1. Theor. 3. s. 2. Ortiz tr. 2. conf. 3. s. 1. Babenstuber D. 3. a. 3. s. 3. Vischl D. 1. q. 3. a. 1. Guss in Quæst. phys. D. 1. q. 1. Rusca hîc q. 2. a. 2. Wiser de prin. & caus. rer. nat. p. 1. q. 2. s. 4. & alij.

T 5

FULN.

FUNDAMENTA

1. Si materia prima haberet propriam existentiam tunc totum compositum substantiale non esset *unum per se*, sed *per accidens*, at hoc non admittitur in Peripato; ergò nec illud admitti debet, *prob. seq.* ex duobus entibus in actu non fit unum per se substantiale; sed si materia haberet propriam existentiam esset ens in actu; existentia enim est actus; ergò &c.

Confirm. 1. Existentia est *ultima actualitas* in linea substantiæ; ergò, si materia habet propriam existentiam, erit *in linea substantiæ* ultimò actuata; ergò non ampliùs complebilis, nec potentia &c.

Confirm. 2. Materia non est accidens, sed substantia; ergò ejus existentia erit substantialis; ergò, si materia habet existentiam propriam, & quidem substantialem, erit *in ratione substantiæ* ultimò completa; quid enim ei deest?

Dices 1. Existentia materiæ, & formæ sunt actus solùm *incompleti*, sicut ipsa materia, & forma sunt entia incompleta. ergò ex materia existen-
te

te, & forma existente potest fieri ens unum per se completum.

Contra 1. Implicat existentia *incompleta*; ergò. *a. pr.* illa existentia esset formaliter posita *extra omnes causas*, ita ut magis extra causas poni non posset; ergò esset completa; & non esset completa, ut supponitur, & quia indigeret adhuc aliâ existentia *partiali*.

Contr. 2. Illa existentia *partialis* materiæ esset actus, & esset potentia, quia *per modum potentia* concurreret cum existentia formæ ad constituendum compositum totale; atqui implicat aliquid esse actum, & potentiam; ergò.

Contra 3. Existentia est ultimum rei complementum; ergò nequit ulterius esse complebilis per aliam existentiam.

Contra 4. Implicat aliquid esse actum *in genere metaphysico*, & potentiam *in genere metaphysico*: atqui si materia haberet existentiam incompletam, hæc existentia esset actus, & potentia *in genere metaphysico*; ergò non habet existentiam incompletam. *min. prob.* esset actus *in ratio-*

ne existentia respectu essentiae materiae, quam actuaret; & esset potentia etiam in ratione existentiae respectu existentiae formae, utpote à qua perficeretur in ratione existentiae: atqui esse actum, & potentiam in ratione existentiae est esse actum, & potentiam in genere metaphysico. ergò.

Dices. 2. Existentia materiae, & formae non uniuntur per modum actûs, & potentiae, nec materia, & forma faciunt unum per se in ratione existentis, sed in ratione totius substantialis physici. atqui materia in genere physico, licet actu existat, est vera potentia, ergò potest cum actu physico, h. e. forma facere unum per se physicum.

Contra: Absurdum est totum physicum existere per duas existentias non unitas, sed solum aggregatas. ergò materia, & forma etiam debent facere unum per se in ratione existentis.

Dices. 3. Existentia materiae est completa, & totalis, quia existentia non distinguitur à materia actu producta, ergò sicut materia respectu sui est totum

rum ens , & completum , ita etiam
 existentia materiæ est completa. cum
 hoc tamen non pugnat , materiam
 esse incompletam in ratione substan-
 tiæ , & totius physici ; ergò poterit
 tamen unâ cum forma facere unum
 per se in ratione compositi substan-
 tialis.

Contra : Ex duobus completis in esse
 physico non potest fieri unum per se phy-
 sicum : atqui materia , & forma essent
 duo entia completa in esse physico ,
 quia essent duo entia individua , si
 haberent duas existentias completas ;
 ergò non possent facere unum per
 se physicum.

2. Materia est pura potentia ; ergò
 ex se nullum includit actum : exi-
 stentia est actus ; ergò ex se non in-
 cludit existentiam.

3. Materia non potest habere
 actum secundum , & ultimum , antequàm
 habeat primum : sed actus primus ma-
 teriæ est forma , & actus secundus
 dimanans à forma tanquam à sua ra-
 dice est existentia ; ergò antequàm
 formam habeat , non potest habere
 existentiam ; consequenter non habet
 existentiam propriam.

RE-

RESPONSA Aa.

Ad i. Neg. seq. ad prob. d. maj. eē duobus entibus in actu physico, seu substantialitatis completa; con. in actu metaphysico, seu entitativo; & existentia, neg. maj. d. m. esset ens in actu metaphysico, h. e. esset ens actuale existens, & quidem in suo imperfecto esse completum, con. in actu physico, h. e. esset substantia completa, & haberet speciem physicam, neg. min. & conf. licet ergo materia in ratione entis non sit ultra actuabilis, eō ipsō quod sit extracta è nihilo, & è statu possibilitatis; est tamen in genere substantia antequam recipiat formam, quæ est actus physicus; mera potentia physica, consequenter verè adhuc actuabilis per actum physicum; & sic forma, & materia constituunt unum per se physicum.

Ad confirm. i. Resp. i. neg. a. Existencia enim non est ultima actualitas necessariò in linea substantia; sed in linea entis; quia etiam accidens suā non caret existentia, nec tamen est substantia. licet ergo materia sit ultimò
actua

actuata per existentiam in linea entis ;
est tamen adhuc actuabilis in linea sub-
stantia per actum substantialem, seu
formam. unde

Resp. 2. D. a. Est ultima actualitas
metaphysica, seu entitativa, con. physica,
& substantialis, neg. a. & c.

Ad Confirm. 2. D. c. Existentia
materiae erit substantialis formaliter,
& in ratione existentia, neg. existentia
enim non convenit materiae, quâ sub-
stantia est, sed quâ est Ens actu produ-
ctum: erit substantialis realiter ut iden-
tificatur existentia cum ipsa materia,
quæ est substantia subd. erit substan-
tialis completè, neg. incompletè, iterum
subd. erit incompleta in ratione substan-
tia, & respectu totius compositi, con.
in ratione entis actualis ; seu existentia,
& respectu sui ipsius, neg. a. & c.
materia ergò in suo esse imperfecto
est verè ens completum ; sed non in
ratione substantia.

Ad contr. 1. D. a. Implicat existen-
tia incompleta, incompleta in ratione exi-
stentia, con. incompleta in ratione sub-
stantia physica, ut existentia est realiter
idem cum materia. neg. est ergò
com-

completa in genere metaphysico ; & incompleta in genere physico.

Ad contr. 2. D. maj. Effet actus , & potentia in diverso genere , con. in eodem genere ; neg. effet enim actus metaphysicus , & ratione distinctus ab essentia materiæ ; & effet potentia physica ; ut est realiter idem cum materia , quæ completur per formam , ut actum physicum.

Ad contr. 3. Neg. suppos. quod existentia materiæ compleatur per existentiam formæ ; hæc enim est tantum conditio , sine qua non existit materia , non verò ulterior actuatio inherens existentia materiæ.

Ad contr. 4. Resp. 1. Materiæ existentia erit actus , & potentia in eodem genere metaphysico respectu diversorum , con. respectu ejusdem , neg.

Resp. 2. Et melius neg. min. ad prob. neg. 2. membr. maj. existentia enim materiæ non perficitur intrinsecè per existentiam formæ ; quasi existentia formæ existentiam materiæ formaliter ponat extra causas ; sed est solum conditio , sine qua non existit materia , cum hæc necessario dependeat à forma ,
ma ,

ma, adeoque est aliquid merè *extrinsecum*.

Ad contr. D. maj. Per duas existentias in concreto sumptas ; h. e. per duas *res existentes* non unitas, con. per duas existentias in abstracto sumptas, h. e. per duas *formalitates*, realiter non distinctas à rebus neg. istæ enim formalitates *quæ tales*, sicut non dantur à parte rei ; ita nec possunt realiter, & à parte rei uniri ; unio enim realis supponit existentiam realem.

Ad contr. ult. D. maj. ex duobus completis in esse *physico substantiali* &c. con. in esse *physico entitativo* &c. neg. maj. d. m. n. c. materia, & forma sunt *entia in se completa* ; non tamen *substantia completa*, &c.

Ad 2. D. maj. est pura potentia *physica*, con. *metaphysica*, neg. item : nulum includit actum *physicum*, con. *metaphysicum*, neg. aliàs non esset ens actuale productum. Existentia autem solum est actus *metaphysicus*, realiter indistinctus ab essentia *actuali*.

Ad 3. D. min. actus primus *physicus* est forma &c. con. actus primus *metaphysicus*, neg. formam enim in materia

ria præcedit existentia , quæ est actus metaphysicus.

Fundam. præcip. Sent. 1. Materia potest habere , & habet propriam existentiam. Quod 1. possit , & non repugnet , ratio est : quia existentia est actus primus : *Metaphysicus* saltem , h. e. constituens materiam in ratione saltem *entis* completi , quatenus per eam è statu nihili perfectè extrahitur , licet nondum constituat in ratione *substantia* physicæ completæ , & sic quoad hoc adhuc potest , & debet compleri per formam tanquam per actum *primum physicum*. similiter existentia est actualitas ultima quidem , sed tantum in Linea entis , non substantiæ ; ergò quoad hanc adhuc actuari potest per formam , non obstante existentia jam inhærente. quod autem 2. habeat actu , ratio est , quia materia naturâ prior est formâ , ergò prius existit existentia non formæ , ergò suâ. *item* materia prima propriam habet entitatem ; ergò etiam existentiam , non enim distinguuntur essentia , & existentia , cum quidlibet per suammet entitatem formaliter

tia

ponatur extra causas, atqui existentia est per quam res ponitur extra causas.

Fundam. Sent. 2. Materia neque habet, neque habere potest propriam existentiam. 1. *non habet*, quia materia non est prior naturâ quàm forma quoad existentiam sed tantum quoad essentiam, & ut complebilis per formam in suo esse. item essentia distinguitur ab existentia, quia non per essentiam quodque suam, sed per existentiam ponitur extra omnes causas. Quod autem 2. nec habere possit propriam existentiam, ratio est, quia existentia est actus ultimus non tantum in Linea entis, sed etiam substantiæ; ergo post formam dabet advenire, alias hæc non faceret amplius unum per se. *Item* quia existentia non potest esse actus metaphysicus, cum simul esse deberet etiam potentia metaphysica respectu existentiae formæ, quacum uniri deberet adhuc.

QUÆSTIO VIII.

An Dentur formæ Partiales ?

SENTENTIA I. Affirmans. ita
 Card. Ptolemæus *Diff. 3. phys. gen. f.*
3. n. 8. Ulloa d. 1. phys. c. 5. §. 2.
3. & 4. Mayr p. 4. d. 1. q. 1, a. 5.
 Irvinus *in contr. Phil. d. 6. contr. 3.*
n. 198. Amort phys. gen. p. 2. f. 2. q.
8. Gervasius p. 4. phys. tr. 1. q. 1. a.
5. 6. & 7. Conink de sacram. q. 76.
a. 2. Dandinus l. 2. d. 8. p. 3. Ma-
 strius *de generat d. 5. q. 3. a. 1. Ubi*
 minùs religiosè videtur invehi in Ar-
 riagam, modestè loquentem, & occa-
 sione hujus in cæteros Præclarissi-
 mos, Doctissimosque Patres Socie-
 tatis JESU. & *phys. d. 2. q. 4. a. 2.*
ubi n. 81. testatur hanc esse sententi-
 am Scoti ac plurium Scotistarum,
 per formam corporeitatis formas par-
 tiales heterogeneas, h. e. in diversis
 partibus diversas intelligentium. Vi-
 deatur etiam Bonav. Baro *in Scoto de-*
fenso Apol. 6. act. 5. ubi ait Scotum
 tam feliciter hanc sententiam scholis
 Commendasse, ut in omni sæculo,
 &

& natione Doctores ad semagno numero traxerit, eamque in florentissimis Academijs doceri, & Schoppen *hic d. 3. q. 2.* Młodzianowski *hic tr. 1. d. 4. q. 3. diff. 2.* licet deinde expensâ utrâque sententiâ neget formas partiales.

FUNDAMENTA.

I. In partibus corporis humani, v. g. carne, osse, corde, nervo, cerebro &c. experienciâ teste, & unanimi medicorum consensu diversæ inveniuntur proprietates; ergo etiam diversæ formæ, h. e. partiales. *prob. conf.* ideò mixta dicimus esse specie diversâ, quia diversas in ijs proprietates notamus, ex quibus inferimus diversitatem formarum; ergo etiam in eodem compositio ex diversitate proprietatum, quas advertimus in diversis ejus partibus, jure inferemus diversitatem formarum.

2. Est innegabile dari in homine *radicem* quamdam, quæ exigat ex sua natura diversas in diversis partibus proprietates; aliàs casu continget quòd cor v. g. requirat *calorem*, cerebrum

frigiditatem &c. atqui hæc radix non
 est *materia prima*, nec *quantitas*, nec *qua-*
litas aliqua, nec denique *anima*; ergò
 alia forma substantialis, partialis, ab
 anima distincta. *m. prob.* non *materia*
 exigit v. g. *Calorem*, quia ipsa est in-
 differens ad omnes qualitates; nec est
 ratio, cur in corde potius, quàm in
 cerebro exigit calorem, cum utro-
 bique sit eadem. Non *quantitas*, *Tum*
 quia de ipsa quantitate quæritur, cur
 diversa in diversis partibus requira-
 tur; *Tum* quia etiam ipsa quantitas est
 subjectum indifferens ad omnes qua-
 litates. Non *qualitas*, quia primam
 qualitatem nequit alia præcedere ut
 radix primæ; at calor v. g. est pri-
 ma qualitas &c. ergò, non *anima*,
Tum quia anima ex se est indifferens,
 nec *ex se* exigit calorem, aut frigus;
 aliàs in omnibus partibus etiam in ce-
 rebro requireret calorem. *Tum* quia
 non est ratio cur in hac potius quàm
 alia parte requirat v. g. duritiem,
 soliditatem, frigus &c. *Tum* quia ani-
 ma non recipitur nisi in Corpore pri-
 us organizato, ergò supponit pro-
 prietates partium. *Tum* quia anima
 de-

deficientibus dispositionibus necessarijs definit informare corpus; ergò etiam non incipit informare corpus, nisi priùs suis proprietatibus instructum; aliàs sicut primò proprietates secum ferret in materiam, ita etiam posset eas semper conservare, & reparare.

3. Mortuo homine in materia prima est aliqua forma substantialis: sed non anima, quæ recedit, nec forma *cadaverica*, quæ non datur; ergò formæ partiales. *min. prob. quoad 2. membr.* nequit assignari causa productiva formæ cadavericæ, ergò non debet astringi. *ant. prob.* formam *cadavericam* non producit 1. *anima*, quia hæc recedit; & aliàs se ipsam expelleret. 2. non *temperamentum animalis*, quia hoc unà cum anima etiam iuxta Th. Th. perit; nec enim volunt manere accidentia. 3. Non *materia 1a.*, quia hæc non est activa: 4. Non *instrumenta* animam expellentia; unde enim gladio aut resti virtus producendi substantiam? 5. Non *Angeli*, quia isti juxta communem non possunt producere substantiam.

6. Non *DEus* solus ; quia in prima rerum productione ad hunc recurrere non oportet , quando sine eo res aliter explicari valet. 7. Non *Cæli*, quia sine sufficienti ratione non debent tam facilè fieri recursus ad astra.

4. Si daretur forma *cadaverica*, vel in cadavere essent eadem numerò accidentia, quæ in corpore vivo, vel diversa ? Neutrum potest dici ; ergò non datur forma *cadaverica*. *pr. m. non eadem*, Tum quia aliàs accidentia possent migrare de subjectò in subiectum, de una forma in aliam. Tum quia omnia accidentia dimanant à forma propria, ergò adveniente novâ formâ *cadavericâ*, nova erunt accidentia. *Non diversa*, quia patet evidenti sensuum testimoniò, in cadavere eosdem esse oculos, manus, pedes &c. quantitatem, qualitates &c. ergò.

Nec dicant Th. Th: manere eadem specie accidentia, non eadem numerò ; sensus falli &c.

Contra. est : 1. Superfluum est, antiqua accidentia destrui, & nova similia produci. 2. Quàm facilè dici-

citur sensus falli dum putant adesse eadem numerô accidentia, quæ priùs; tam facîle pariter erroris arguuntur, qui sensus decipi asserunt sed non probant: planè tam universali sensuum testimonio fides dene-ganda non videtur. 3. in cadavere initiô est quidam calor; sed non novus, ergò idem numerô, qui priùs. *pr. m.* forma cadaverica ex sua natura requirit frigus; ergò nulla potest assignari ratio, ob quam in cadavere producatnr novus calor.

5. Oportet in homine dari formam, quæ eundem reddat corporeum; sed hæc forma non est anima rationalis; ergò. *pr. m.* nemo dat, quod non habet; atqui anima rationalis, utpotè spiritus, non habet esse corporeum, ergò non potest dare.

Confirm. Anima non potest corpus facere quantum, quia in se quanta non est; ergò, cùm etiam in se non sit corporea, non potest tribuere esse corporis.

Dices. I. Cum Th. Th. animam esse virtualiter, & eminenter corpus, vel corpoream; ergò &c.

R. 1. Esse corpus *opponitur* spiritui, ergò anima non continet virtualiter sibi oppositum. 2. *Neg. conf.* quia anima non aliter juxtà Aa. quàm *per suam præsentiam*, per communicationem sui reddit hominem *formaliter* corporeum, ergò deberet esse *enitativè*, *formaliter* corpus, & non solum *virtualiter*.

Dices. 2. Anima rationalis non est formaliter, sed eminenter sensitiva, & tamen tribuit corpori esse formale sensitivum; ergò etiam potest tribuere esse corporis formaliter &c.

Resp. Neg. conf. & parit. Quia tribuere esse formale sensitivum est esse principium operationum sensitivarum, quod animæ non repugnat; at tribuere esse corporis, est tribuere diversas formas heterogeneas, ossis, carnis, pedis &c.; atqui anima rationalis est unica specie forma; ergò per suam præsentiam non potest dare esse corporis formale.

Confirm. Si anima dat esse corporis, esse capitis, esse ossis &c. sequitur, quòd *caput* sit *pes*, *os*; &c. *prob. seq.* quia eadem anima, quæ est in

capite, est in pede &c. ergò, si anima per suam præsentiam reddit formaliter caput, etiam pedem reddet caput.

6. In SS. Eucharistia per consecrationem non ponitur *anima* Christi *ex vi verborum* sub speciebus panis, ut docet Tridentinum, & tamen ponitur *corpus* ex vi verborum; ergò corpus non dicit animam; sed nec solam materiam primam, quia hæc per se non est corpus; ergò corpus dicit materiam primam unà cum formis partialibus.

7. Si quis ex discipulis in triduo mortis Christi consecrasset, vel posuisset illic corpus Christi, vel non posuisset? *si posuisset* corpus Christi, ergò istud in ratione corporis non constituitur per animam, quia hæc eo tempore fuit separata à corpore. *nec dici* potest, animam per consecrationem corpori jungendam fuisse; aliàs Christus ante resurrectionem ad vitam rediisset. *si autem non posuisset* corpus Christi; ergò non consecrasset, nec potuisset consecrare, quod repugnat S. Thomæ 3. p. 9. 67. 4. 7.

8. Si

8. Si præter animam in Christo non fuerunt formæ partiales, sequitur non idem fuisse corpus Christi in sepulchro, & quod natum fuit ex B. Virgine, quia non habuisset eandem formam.

Nec dicas 1. Cum Cajetano, & Suarez, fuisse idem corpus *supposititaliter, & materialiter*, licet non *formaliter*, seu quoad formam.

Contra Est, ut sit idem corpus Christi non sufficit adesse idem suppositum; quia, si verbum DEI assumpsisset aliam numerò naturam, non fuisset idem corpus, & tamen fuisset eadem supposititalitas. ergò.

Ne dicas 2. Corpus constitui per materiam cum accidentibus, & hæc eadem fuisse in sepulchro, ergò idem fuisse in sepulchro, ergò idem corpus.

Contra Est 1. Corpus Christi est de essentia Christi; ergò, si accidentia unà cum materia constituunt corpus Christi, accidentia erunt de essentia Christi. 2. Si accidentia tribuunt esse corporis, ergò non anima tribuit esse corporis.

9. Si

9. Si animæ Christi in morte successisset forma cadaverica, debuisset eam Verbum divinum in resurrectione iterum dimittere: sed hoc non potest dici, ergò &c. *m. pr. 1. Verbum, quod semel assumpsit, nunquam dimisit, aiunt Theologi. 2. Nequit dici aliquid substantiale fuisse à verbo dimissum; atqui forma cadaverica fuisset substantiale quid; ergò. 3. Si forma cadaverica fuisset dimissa, & corrupta sequitur contra scripturam act. 3. Carnem Christi vidisse corruptionem.*

10. Si non dantur formæ partiales, B. Virgo non erit Mater Christi; quia nec materiam primam, nec formam, h. e. animam generasset.

11. Si in corporibus Sanctorum defunctorum succedit alia forma substantialis, tunc non erunt eadem ossa defunctorum, quæ viventium fuerant; ergò reliquæ Sanctorum non erunt colendæ.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. conf. ad prob. neg. parit.*
Quia diversitas proprietatum, & ac-
ei.

cidentium in eodem composito pō-
test referri in eandem formam, h. e.
animam, si enim fol potest esse ra-
dix diversarum proprietatum; cur
non & anima? at in diversis com-
positis non potest referri in eandem,
& unam formam.

Ad 2. *Neg. min.* Et dico, radicem
illam esse *animam*.

Ad prob. 1. & 2. 1. Retorq. arg.
dicant partialistæ, cur in corde po-
tius sit forma partialis cordis, quàm
pedis? 2. Anima exigit utrumque,
frigus, & calorem; cur autem in
corde calorem, & in cerebro frigus,
primò non est necesse dicere, secun-
dò, quia cor est principium vitæ;
vita autem consistit in calore; ergò
anima in corde requirit calorem. fri-
gus autem cerebri amicum est ope-
rationibus sensitivis, quarum origo
est cerebrum.

Ad prob. 3. Dicunt Th. Th. acci-
dentia formam præcedentia in gene-
ratione perire, & alia deinde ex for-
ma pullulare, velut proprietas ab
essentia,

Ad

Ad prob. 4. Con. 1. enthym. neg. ult. rat. sicut enim anima proprietates suas non producit *effectivè*, sed solum *exigitive*; ita non semper eas potest conservare propter mutuam qualitatum reactionem.

Ad 3. Resp. 1. Młodzianowski in repentino casu formam cadavericam produci à solo DEO, tanquam auctore naturæ, cujus est providere, ut res in suo statu naturali, h. e. materia semper cum aliqua forma existat. si autem anima sensim per naturalem corruptionem è corpore cedat, tunc formam cadavericam inducendam ab agente destructivo.

Resp. 2. P. Hofer, formam cadavericam produci ab astris; certum enim esse astra influere in hæc inferiora; quidni formam cadavericam producant?

Ad 4. Dicunt 1. RR. manere in cadavere eadem numerò accidentia, ut constat experienciâ sensuum. ad prob. 1. Neg. supp. quòd subjectum accidentium sit forma; id enim esse solam materiam, quæ utique manet in cadavere eadem. *ad prob. 2. neg.*

neg. ant. sufficit enim, quòd accidentia dimanent ab aliqua forma, quacunque demùm. vel *d. a.* nisi inveniat jam similia accidentia in materia *tr. a.* si jam inveniat. *neg. ant.* quid enim interest formæ, an hæc vel illa numerò accidentia habeat, modò sint proportionata formæ.

Dicunt 2. Th. Th. esse eadem *similitudine* accidentia: non *numerò*; sensus autem, qui falluntur; per rationem esse corrigendos. *ad contr. 1. & 2. neg.* hæc accidentia esse superflua, aut ea non probari. probantur enim à *Th. Th.* in illa *quæst. an detur resolutio?* &c. *ad contr. 3. neg. min. ad prob. n. conf.* idcirco enim producitur calor moderatus, ne detur transitus ab uno extremo ad aliud *sine medio.*

Ad 5. Resp. *Comptonus*: corporeum posse dupliciter intelligi. 1. ut dicit *ens extensum*, & habens partes extrâ partes, & sic homo fit corporeus per *quantitatem*. 2. ut dicit *ens habens in se radicem passionum, potentiarum, & operationum corporearum*, seu dependentium à materia, & quantitate; & sic homo fit corporeus per *animam*, quæ
in-

informat corpus, & est ista *radix* &c. cui non officit animam esse spiritua-
lem; si enim potest esse radix opera-
tionum sensitivarum, cur non & cor-
porearum? est ergò anima *virtualiter*
corporea. ex quo patet *ad confirm.*

Ad Resp. 1. In contr. d. a. Esse cor-
pus, h. e. *quantitative extensum* &c.
con. esse corpus, h. e. *esse radicem*
operationum corporearum &c. neg.

Ad Resp. 2. In contr. d. a. Sicut
priùs: reddit corporeum, h. e. *ex-*
tensum, neg. reddit *habentem in se prin-*
cipium operationum &c. con. licèt
ergò animà sit radix potentiarum,
& operationum corporearum, non
tamen est *formaliter* corporea, quia
in se non includit aliquid, quod pe-
tat habere partes extra partes, quod
tamen requiritur ad formaliter cor-
poreum. *Comptonus hic s. 4. n. 3.*

Ad Resp. ad instant. ulter. neg. 2.
membr. maj tribuere enim esse corpo-
ris, est esse principium operationum
corporearum, quod animæ pariter
non repugnat.

Ad Confirm. 1. neg. suppos. quòd
caput, & pes *substantialiter* differant,
X seu

feu quoad formam ; differunt enim
 solum quoad accidentia , quia caput
 in se habet alia accidentia , quam pes.
2. neg. seq. ad prob. d. a. eadem ani-
ma, & cum eadem organizatione acciden-
tali, neg. cum diversa organizatione &c.
 con. a. n. c.

Ad 6. *Resp. 1. Th. Th. d. a.* Non
 ponitur anima ex vi verborum , ut
 tribuit gradus vite intellectiva, con. ut tri-
 buit rationem , & esse corporis , neg.

Resp. 2. RR. cum Arriaga d. 3.
phys. f. 6. n. 51. corpus , ut à latinis
 tribuitur uni parti hominis , signifi-
 care solam materiam primam cum
 hac organizatione , & accidentibus
 externis ; & institutores hujus vocis
 ad nihil aliud attendisse : & ita ani-
 mam sub speciebus panis poni solum
concomitanter.

Ad 7. Variæ sunt responsiones.
1. Verba consecrationis abstrahere à
 corpore vivo , vel mortuo , & so-
 lum petere corpus , adeoque , si quis
 in triduo illo consecrasset , ponen-
 dum fuisse corpus Christi mortuum ,
 eò scilicet modò , quò erat in sepul-
 chro.

Resp.

Resp. 2. Arriaga : in dato casu ponendum fuisse corpus , h. e. *materiam primam affectam accidentibus externis, & cum organizatione* , quam videmus etiam in cadavere superesse.

Resp. 3. Mlodzianowski *hic tr. 1. d. 4. q. 3. diff. 2. punct. 1.* dici posse, Apostolos in illo triduo non potuisse consecrare, idque non *defectu Potestatis* , sed *defectu termini* ponendi , nempe corporis Christi animati , cum tunc non fuerit animatum. sed quia, inquit idem , hoc videtur esse contra S. Thomam *3. p. q. 67. a. 7.* dici posset, quod potuerint consecrare, potuerintque ponere corpus sine anima , h. e. materiam cum talibus accidentibus.

Resp. 4. Per verba consecrationis ponendam fuisse etiam ipsam animam. *nec* ex hoc sequitur, Christum fuisse hoc ipso resurrecturum, quia anima fuisset solum unita corpori sub speciebus, non autem corpori in sepulchro jacenti.

Ad 8. *Resp. 1. Th. Th.* fuisse idem corpus *suppositaliter, & materialiter. ad instant. d. 2.* fuisset eadem suppositi-

talitas , & *eadem materia* , neg. & *diversa materia*. c a. n. c. fuisset ergò idem corpus saltem incompletè in sepulchro; anima enim non requiritur ad esse incompletum corporis, sed completum tantum. *Resp. 2. R. R. neg. seq.* corpus enim constitui per materiam organizatam accidentibùs &c.

Ad instant. 1. d. a. Corpus secundum id, quod dicit *in recto*, h. e. materiam, est de essentia Christi, con. secundum id, quod dicit *in obliquo*, h. e. accidentia &c. neg. a. & d. c. n. conf.

Ad instant. 2. D. illat. ergò non anima tribuit esse corporis *completi*, & *in rigore philosophico* sumpti, neg. secùs con. a. n. c.

Ad 9. Neg. min. ad prob. 1. d. a. Quod assumpsit *primario*, & *principaliter* in ordine ad finem à se intentum &c. con. quod assumpsit tantum *secundario*, & quasi *per accidens* &c. neg. formam autem cadaveris assumpsit solum per accidens, & *in defectum aliterius*.

Ad

Ad prob. 2. D. maj. Aliquid substantiale *constituens naturam humanam* &c. con. *non constituens* &c. neg.

Ad prob. 3. D. seq. vidisse corruptionem, h. e. *resolutionem in putredinem, & vermes*, neg. corruptionem, h. e. *substantialem immutationem*, con.

Ad 10. B. Virginem esse Matrem Christi, quia generatio non semper est productio, undè licèt anima rationalis per generationem non producat, generatio tamen intrinsecè ad animam terminatur, *uniendò scilicet eam materiae, cujus est forma.*

Ad 11. D. seq. Non erunt eadem ossa *formaliter, & in sensu physico adequate*, con. *materialiter, & quoad accidentia, & in estimatione morali* propter sensibilem apparentiam eorundem accidentium, neg. a. & conf.

SENTENTIA II. Negans. Ita Th. Th. & plures ex RR. vide Suarez *disp. 15. meta. s. 10. n. 8. & seq. & n. 29. & seq.* Card. de Aguirre *disp. 51. ubi sect. 3. rejicit sententiam Scoti.* Hurtado *disp. 4. phys.* Oviedo *contr. 3. phys. puncto. 2.* Semery *Tom. 3. d. 1. de anima q. 1.* Maurus

lib. 1. q. 26. Mlodzianowski *tr.* 1.
d. 4. q. 3. Arriaga *disp.* 3. *phys.* s. 6.
Hofer *p.* 2. *contr.* 19. Harmonia Phi-
losophico-Theolog. *Eroth.* 1. *Theor.*
4. & alij.

FUNDAMENTA.

1. Repugnat idem esse actum pri-
mum, & non esse actum primum;
sed, si darentur formæ partiales sub-
stantiales, anima eis superveniens
esset actus primus, & non esset; er-
gò, &c. *prob. min.* quia forma sub-
stantialis definitur: *actus primus substan-*
tialis unum per se cum materia constituens;
ergò esset actus primus; & non es-
set, quia jam præcederent formæ
partiales.

2. Materia per formas partiales jam
esset completa, ergò non posset am-
pliùs compleri per animam; ergò
hæc non esset forma substantialis.

3. Si anima superveniret materiæ
jam informatæ non posset dare *esse*
simpliciter; ergò non esset forma sub-
stantialis.

4. Ex duobus entibus in actu non
fit unum per se; ergò, si materia
pri-

prima ante adventum animæ rationalis est actuata per formas partiales, anima rationalis, & materia non facient unum per se.

5. Si in homine dantur plures formæ, homo *non* erit *unus* sed duplex *specie*; forma enim specificat.

6. Formæ partiales si darentur, essent incompletæ, quia *subordinatæ* formæ viventi; & essent completæ, quia per se formaliter tribuerent materiæ esse completum carnis, ossis, sanguinis &c. sed nequit idem esse completum, & incompletum; ergò.

7. Forma substantialis unà cum materia debet facere substantiam completam; atqui formæ partiales hoc non facerent; ergò non sunt substantiales.

8. Forma substantialis est radix omnium operationum, quæ toti composito naturaliter insunt: atqui formæ partiales non sunt radix operationum *vitalium*, ergò non sunt substantiales.

9 Sola anima est radix exigitiva formarum partialium; ergò hæ formæ sunt mera accidentia, & sola ani-

ma est forma substantialis. *ant.* patet quia anima exigit corpus Organicum; ergò formas partiales.

10. Pro radice omnium proprietatum, & accidentium potest assignari ipsa anima; ergò formæ partiales sunt superfluae.

11. Datur forma cadaverica; ergò non dantur formæ partiales. *ant. prob.*

1. Juxta Aristotelem *lib. 2. de gener. animal. c. 1.* caro mortua tantum est æquivocè caro; ergò habet aliam formam, quàm viva, scilicet Cadavericam.

Prob. 2. Corruptio unius est generatio alterius; ergò in morte, & corruptione animalis generatur alia forma scilicet cadaverica.

Prob. 3. In carne mortua dantur alia accidentia quàm in viva, scilicet locò caloris frigus; rubedini succedit pallor, mollitiei rigor &c. ergò & alia forma, nimirum cadaverica.

12. Si dantur formæ partiales, poterunt naturaliter manere incompletæ recedente anima; sed &c. ergò.

(❀)

RE-

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. min. ad prob. 1.* *Neg.* ant. ita quidem definiunt Th. Th. formam substantialem; sed alij aliter eam definiunt. probent ergò priùs quod forma debeat essentialiter esse *actus primus*, & tunc inferant &c. Forma ergò Substantialis à P. Mayr l. cit. n. 94. & alijs definitur, quod sit illa, qua saltem in aliquo toto, potente naturaliter existere, est prima radix omnium operationum, qua illi toti conveniunt. & hæc definitio convenit tum animæ tum formis partialibus.

Resp. 2. ad prob. D. a. Est *actus primus in intentione & dignitate*, item *radix proprietatum, & operationum* &c. con. *actus primus executione, & tempore*, neg. quantitas priùs inexistit materiæ quàm forma substantialis de novo introducta, & tamen ista manet *actus primus* &c. ergò.

Ad 2. *D. a.* esset completa in *ratione Corporis*, con. in *ratione viventis*, neg. a. & sub ead. dist. conf. formæ partiales sunt formæ subordinatæ, nec materiæ per has informatæ repugnant ulteriùs compleri in *ratione viventis*.

Ad 3. *Resp.* 1. *D. a.* non daret esse simpliciter *in ratione viventis*, neg. *in ratione carnis*, ossis &c. con. *Resp.* 2. *D. a.* non daret esse simpliciter, h. e. non esset *complementum aliquod substantiale parziale* materiæ, neg. non esset *complementum substantiale totale*, & solum, con. a. n. c. materia ergò adæquatè, & in omni ratione completur per formas partiales, & animam simul; ita tamen ut formæ partiales *subordinentur* animæ.

Ad 4. *D. a.* Ex duobus entibus in actu ultimo completo, totali, & non subordinato &c. con. ex duobus entibus, quorum unum est in actu solum incompleto, subordinato, & perfectibili, neg. a. d. c. & n. conf.

Ad 5. *D. a.* Si dentur plures formæ absoluta, con. subordinata, neg. hæ formæ constituunt unam speciem adæquatam.

Ad 6. Dico, esse incompletas, & completas, sed diverso respectu; in ratione viventis sunt incompletæ: completæ verò in ratione carnis, ossis &c.

Ad 7. *D. maj.* Forma absoluta, con. subordinata subd. debet facere substanti-

tiam completam *sub omni ratione*, neg. *sub aliqua ratione*, v. g. corporis &c. con. patet ex dictis.

Ad 8. *Resp. 1. Neg. maj.* Paulò aliam definitionem formæ substantialis dedimus *in resp. ad 1. Resp. 2. D. maj.* Debet esse radix operationum *sibi propriarum*, con. *alienarum*, neg. operationes autem *vitales* non sunt propriæ formis partialibus.

Ar 9. *Neg. conf.* Quæ non probatur; neque ad omnem formam requiritur, ut sit radix exigitiva formarum partialium.

Ad 10. *Neg. ant.* Sicut enim formæ partiales in cadavere producant certa accidentia, ita non videtur negandum, id pariter fieri in corpore vivo. vide dicta *sent. 1. Fundam. 2.*

Ad 11. *Neg. ant. ad prob. 1. Resp. 1.* Ptolemæus : *neg. conf.* quia hæc æquivocatio in eo consistit, quòd caro viva dicat tria: anima, formam partialem, & materiam; caro mortua autem dicit tantum duo: materiam, & formam partialem; sicut ergò numerus ter-
na-

narius, & binarius sunt æquivoci,
ita & caro mortua, & viva.

*Resp. 2. D. a. caro mortua est æqui-
vocè caro absolutè & formaliter, qua-
si non habeat formam carnis, neg.
secundùm quid, & operative, quatenus
non habet operationes carnis viva,
con.*

*Ad prob. 2. D. a. corruptio tota-
lis, & adequata, dum corrumpuntur
omnes formæ etiam subordinatæ,
est generatio &c. con. corruptio par-
tialis, & inadequata dum una tantum
forma recedit, aut corrumpitur subd.
est generatio alterius inchoativè, & di-
spositivè, & per modum viæ mediante
putrefactione ad novam formam,
con. Consummativè, & actualiter, neg.*

*Ad prob. 3. I. rector q. arg. in carne
mortua dantur multa accidentia anti-
qua, ergo & eadem antiqua forma.*

*2. Neg. suppos, quòd calor, rube-
do, & mollities sint proprietates,
& accidentia quæ caro requirat. Ca-
lor enim provenit ab anima, & spi-
ritibus vitalibus, rubedo major à
sanguine, & mollities ab humidita-
te, carni immixta. Sunt ergo hæc
acci-*

accidentia non propria *Corpori*, sed
Corpori vivo.

Ad 12. D. seq. poterunt manere
incompletæ in *ratione viventis*, con. in
ratione corporis. neg.

Fundam, præcip. Sent. 1. Ex diver-
fis proprietatibus partium corporis
diversæ formæ, seu radices earum,
(sicut in mixtis alijs) arguuntur in-
esse corpori. *nec* enim anima utpotè
indifferens ad eas, illasque suppo-
nens, potest esse radix earum; maxi-
mè quòd ens spirituale non possit
esse radix materiæ, seu corporeita-
tis : & quia etiam recedente anima
eadem manent accidentia, & pro-
prietates. *Forma* verò *cadaverica* de
novo, & quidem in momento ab
astris producta est confictitia; sicut &
definitio formæ substantialis, quòd
sit *actus primus substantialis* &c.

Fundam. Sent. 2. Forma substan-
tialis est actus primus unum per se
cum materia constituens; atqui hæc
rueret &c. *Item* datur ex Aristotelis
sententia forma cadaverica in mortuo
corpore. *Proprietatum* verò diversa-
rum in corpore *radix* est unicè ani-
ma,

ma, sicut sol unus pluribus effectibus diversis par est producendis: accidentia autem, quæ remanent, sunt eadem vel similitudine, ut Thomistæ dicunt; vel sunt eadem etiam numero, sed negatur suppositum, ea formæ, quæ modò abiit, inhæsisse, cum materia, quæ manet semper, sit ipsorum subjectum, ut alij defendunt.

QUÆSTIO IX.

An detur Ens modale?

Quia eadem penè est ratio de omnibus modis in particulari, idcirco brevitatis causâ, hîc occasione modi *unionis*, in genere examinabimus, *an dentur modi?* sit ergò.

SENTENTIA I. Negans. Ita Card. Ptolemæus *diff. 5. physico-metaph. sect. 3. & 4.* Babenstuber *l. 1. phys. d. 6. a. 2. §. 2.* Le Roy. *Philos. radic. elect. tract. 40. §. 1. subs. 1.* Gervasius *p. 1. phys. tr. 3. q. intermed. fusè, & solidè.* P. Marianus Wiser *de princip. rer. nat. p. 1. q. 7. §. 1.* P. Odilo Neumann *in Partu philosoph. q. 18.*

q. 18. Hueber *in harmonia. Eroth. 1. Theor. 5. §. 1.* addens esse inter modernos Thomistas communio-rem, & probabiliorem. & hanc sententiam Teste P. Babenstuber *l. cit.* Salisburgensis Universitas uno ore hucusque defendit.

FUNDAMENTA.

1. Entia non sunt multiplicanda sine necessitate : atqui nulla est necessitas modorum à modificato realiter distinctorum ; ergò non dantur modi. *pr. min.* quia indifferentia rerum ad certos effectus, status, denominationes &c. ob quam RR. finxêre modos distinctos, potest sufficienter determinari per entia absoluta, per connotata extrinseca ; &c. ergò modi non sunt necessarij.

2. Inter Ens reale, & nihil non datur medium ; atqui modus, si daretur, nec esset nihil, ut admittunt Aa. nec tamen esset Ens reale, sed *modus entis* ; ergò inter ens reale, & nihil daretur medium. *maj. prob.* illud medium inter *rem*, & *non rem*, vel terminat actionem sui productivam ; &
sic

fic verè erit ens ante omnem operationem intellectûs actu productum, ex nihilo extractum : vel non terminata actionem sui productivam; & sic non erit ens actu, sed merum nihil. ergò &c.

3. Id, quod ab alio verè, & realiter distinguitur, est verum ens, & res strictè; atqui modus juxta modificationes verè, & realiter distinguitur à modificato, ergò est res strictè, & non aliquid medium inter *rem*, & *non rem. min. prob.* modificatum potest realiter separari à modo, potest esse sine modo, ut fatentur Aa. ergò realiter distinguitur à modo; nullum enim majus signum distinctionis, quàm separabilitas.

4. Implicat ens, quod sit realiter idem cum altero, & tamen ab eo possit realiter separari: atqui tale esset *modus*; ergò implicat modus. *prob. min.* modus non distinguitur realiter à modificato, ut volunt RR. sed solum modaliter, ergò est realiter idem cum modificato, & potest realiter modificatum separari à modo, ergò etiam modus à modificato.

5. En-

5. Entitatula modalis realiter non est ipsum modificatum ; ergò potest ab eo realiter separari. ergò non datur *Entitas alicui separabili inseparabiliter adhærens*, seu modus.

6. Omne ens vel est substantia , vel accidens : neutrum est modus , ergò non datur. *prob. min.* 1. non est substantia ; quia substantia est ens per se existens , atqui modus essentialiter inhæret in alio , h. e. modificato inseparabiliter. ergò. 2. Non est accidens , quia accidens saltem supernaturaliter potest esse sine subiecto , quod de modis non admittunt ad-versarij.

7. Absurdum est dicere , dari aliquam entitatem , ab alijs distinctam , quam DEus non possit conservare , aut destruere sine alia. ergò &c.

8. Nova denominatio realis rei adveniens non requirit entitatem novam in ipso denominato receptam ; ergò ruit fundamentum modorum. *ant. prob.* ad novam denominationem sufficit mutari aliquod *connotatum* extrinsecum , v. g. idem paries immutato altero pariete ei fit similis , vel

diffimilis &c. idem locus , si ibi studeas , musæum ; si ores , oratorium ; si bibas , & comedas , refectorium vocabitur ; ergò.

9. Si ad tollendam , & determinandam rerum indifferentiam necessarij sunt modi , sequitur dari *modum modi* , & sic processum in infinitum *prob. seq.* ipsi etiam modi sunt indifferentes , v. g. unio , ut uniatur huic potius formæ , quàm alij , aut , v. g. ubicatio , ut existat in hoc potius loco , quàm alio. ergò.

10. *De modo unionis inter materiam , & formam.* Materia est essentialiter potentia , & se habet ut perfectibilis , & forma est essentialiter actus , & se habet , ut perfectiva ; ergò posita approximatione mutua se ipsîs immediatè uniuntur sine unione modali.

11. Positîs omnibûs ad informandum requisitîs sine unione modali forma suam actualem entitatem materiæ communicat , eam informandô ; ergò , &c.

12. Modus unionis sine alia unione potest juxta Aa. immediatè uniri materiæ , & formæ ; ergò & ipsa materia formæ.

13. *De*

13. *De modo ubicationis.* Si Petrus præcisò omni modò ubicationis verè non existit in loco B, nec etiam existit nullibi, ergò existit in loco A. aut alio; ergò illa ubicatio est superflua.

14. *De modo durationis.* Positâ actione conservativâ rei, & tempore extrinseco, h. e. motu cœli sine alio supperaddito res per propriam entitatem, & existentiam est extra nihilum, ergò durat, ergò duratio non est modus.

RESPONSA Aa.

Ad I. *Neg. min. ad prob. neg. min.*
Quia non potest fieri transitus à contradictorio ad contradictorium, à non determinato ad determinatum sine aliqua mutatione facta in ipso transeunte, sine acquisitione novæ entitatis, aliàs fieret ille transitus, & non fieret; fieret ut supponitur, non fieret, quia ante, & post transitum esset eadem immutata entitas; ergò, si ante transitum non erat transitus, nec post transitum erit transitus, quia *idem manens idem semper facit idem.*

Ad 2. *D. maj.* Inter ens reale *absolutum*, & *modale* simul, & nihil non datur medium, con. inter ens reale *absolutum* tantum, & nihil &c. neg. nam datur ens reale *modale*, quod tamen non est strictè res, quia non potest separatim existere à modificato, nec divinitus; est tamen verum ens, & non solum *entitativa*, quæ vox omnino non placet P. Ulloa *d. 1. c. 6. §. 6. n. 209. ad prob.* dico modum terminare actionem sui productivam sed *dependenter* à modificato, & ideo est *ens*, sed *modale*.

A 3. *D. maj.* Quod distinguitur realiter *modaliter* &c. neg. quia non potest existere sine modificato: quod distinguitur *realiter absolute*, & *strictè* &c. con. modus autem distinguitur à modificato solum realiter *modaliter*. *ad prob. d. a. ita, ut modus perseveret in rerum natura*, neg. secus con.

Ad 4. *D. maj.* Quod sit realiter tam *absolute*, quàm *modaliter* idem &c. con. quod sit solum idem cum altero realiter *absolute*, h. e. non realiter *strictè distinctum*, ut possit existere sine alio &c. neg.

Ad 5.

Ad 5. *Neg. cons.* Hæc enim est essentia modi, ut sit inseparabilis à modificato.

Ad 6. *Resp.* Modos nec esse substantias, nec accidentia *ut quod*, sed illi modi, qui sunt actuales determinationes substantiarum, sunt substantiæ *ut quô*: qui verò sunt affixi accidentibus, sunt accidentia *ut quo*; quia & hi sunt id, *quo* accidentia existunt in alio ut quod, & illi sunt id, *quô* substantiæ per se *ut quod* existunt. ex quibus facilè resp. ad prob.

Ad 7. *D. a.* Entitatem *absolutam*, con. *modalem*, neg.

Ad 8. *Neg. seq.* Vide *dicta ad 1.*

Ad 9. *Neg. seq. ad prob. neg. ant.* modi enim ex sua natura sunt determinati, ut, v. g. se ipsis uniantur formæ, quòd autem uniantur huic potius formæ, quàm alteri, provenit à causa uniente, & applicante.

Ad 10. *Neg. cons.* Licèt enim non uniantur per aliquod corpus distinctum se habens *ut quod*, uniuntur tamen per modum se habentem *ut quo*; quia Decretum DEI de uniendis inter se materia, & forma indispensa-

biliter importat unionem superad-
diram.

Ad 11. *Neg. suppos.* Adeste scilicet
omnia requisita, si absit unio moda-
lis; sine hac enim forma est solum *in*
actu primo informativa materiæ, non
autem *in actu secundo*.

Ad 12. *Neg. parit.* Quia unio ex
sua natura est *formalis* unio, non in-
digens alia unione; at materia non
est *formalis* unio &c.

Ad 13. *Neg. suppos.* posse à Petro
realiter existente omnem ubicatio-
nem præscirdi; non enim potest es-
se, & nullibi esse.

Ad 14. Dico, quòd ipsa actio con-
servativa secum ferat modum dura-
tionis.

SENTENTIA II. Affirmans. Ita
R R. Suarez *d. 7. met. s. 1.* Ulloa *d. 1. c. 6.*
s. 6. Comptonus *d. 13. phys. s. 2.*
Fonseca *lib. 5. Metaph. c. 6. q. 6. s.*
2. Mlodzianowski *tr. 1. met. d. 3. q.*
4. Visler *de causis fundam. 8.* Semery
Tom. 3. d. 2, q. 10. a. 1. & d. 7. q.
4. a. 1. Arriaga. Oviedo. & Mayr
p. 2. d. 1. q. 7. a. 1. n. 591. de unio-
ne. & p. 3. d. 3. q. 7. a. 1. n. 654.
de

de modo ubicationis. ex Thomistis quoad modum unionis accedunt Recentioribus Complutenses *d. 6. q. 2.* Cardinal. de Aguirre *d. 14. phys. s. 2.* Wenzl *l. 1. phys. Contr. 5. q. 1. s. 1. & 2.* & alij. Communior tamen Thomistarum negat modum unionis, ut Joannes à S. Thoma *phys. q. 6. a. 3.* Goudin *q. 4. a. 2.* Renz *q. 5. a. 2.* Ortiz *tr. 4. conf. 1. s. 2.* & alij plurimi.

FUNDAMENTA.

1. Non potest fieri transitus à contradictorio ad contradictorium sine mutatione; sed quando v. g. materia unitur formæ transit à non esse unitam ad esse unitam, & à contradictorio ad contradictorium; ergò mutatur; h. e. recipit in se modum unionis distinctum &c.

2. Indifferentia rerum, v. g. ad unionem, ad existendum in hoc, vel illo loco, ad sedendum, vel ambulandum, debet tolli per aliquid distinctum ab eo quod est indifferens, sed non per aliquid absolutum, ergò per ens modale.

3. Nova denominatio est à nova forma, idem enim manens idem semper facit idem : sed quando, v. g. materia ex non unita fit unita, quando Petrus ex non sedente fit sedens, &c. oritur nova denominatio; ergò à nova forma: sed non absolutâ, ergò modalî.

4. Quæ possunt realiter separari; realiter distinguuntur : sed unio v. g. potest realiter separari à materia, & forma; ergò unio realiter distinguitur à materia, & forma: sed non realiter *absolutè*, ergò realiter *modaliter*. *min. prob.* in morte hominis manet materia prima, manet anima, & non manet unio materiæ cum anima; ergò unio potest realiter separari.

5. Modus potest separari à modificato; ergò distinguitur à modificato.

6. Modificatum potest esse sine modo, v. g. Petrus sine sessione; ergò &c.

7. Sessio accidit Petro, ergò non est ipse Petrus. *Item* ubicatio in loco A. accidit Paulo, ergò non est ipse Paulus &c.

8. No-

8. Nova actio debet habere novum terminum, sed motus localis ad locum A. est nova actio; ergò debet habere novum terminum, scil. modum ubicationis.

9. Generatio substantialis debet habere terminum realem; sed si non datur unio modalis, non habebit &c. ergò.

10. Forma de se non est unita materiæ, ergò debet uniri per modum superadditum.

11. Etiam præsentibûs materiâ, & formâ potest tamen abesse unio, ergò debent uniri per entitatulam &c.

12. Corpus, & anima etsi sint indistantia non tamen continuò sunt unita, quia non est anima in corpore, sicut vinum in dolio, ergò debent uniri per modum unionis.

13. Corpus in Vacuo existens non habet *ubi extrinsecum*; quia non haberet superficiem continentem; ergò saltem haberet *ubi intrinsecum*, h. e. *modum ubicationis*, aliàs esset nullibi; ergò.

14. Existencia rei, & duratio rei distinguuntur, ergò datur *modus du-*

rationis. ant. prob. 1. Priùs est rem
existere quàm durare ; ergò. 2. Si
duratio & existentia sunt idem, tunc
hodiè habeo eandem durationem
quam heri, sicut habeo eandem exi-
stentiam quam heri habui.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. maj.* sine mutatione *intrin-*
seca, & *in recto*, h. e. per accessum
aut recessum alicujus *intrinsecè* ad-
venientis, & distinctæ entitatis &c.
neg. sine mutatione *extrinseca*, & *in*
obliquo saltem, con. maj. con. etiam
min. d. c. mutatur *intrinsecè*, neg. *ex-*
trinsecè, con. conf. DEus de non cre-
ante fit creans sine mutatione *intrin-*
seca; lignum ex inæquali fit æquale
mutatò solùm *extrinsecò*, h. e. alte-
rò lignò. Modus unionis sine alio
intrinsecò ex non uniente fit uniens.
sic materia ex non unita fit unita for-
mæ sine mutatione *intrinseca*, solùm
per hoc, quia *in obliquo* connotat for-
mam sibi realiter unitam.

Ad 2. *D. maj.* debet tolli per ali-
quid distinctum *in Obliquo connotatum*,
con. per aliquid distinctum *modale in-*
trin-

trinsecè superadditum, neg. maj. d. m. n. c.

Ad 3. D. maj. à nova forma *physica*, *realiter distincta*, neg. *metaphysica*, quæ resultat ex positione, & *connotatione* alterius rei *in obliquo*, con. maj. con. m. d. conf.

Ad 4. D. min. unio potest separari à materia, & forma *seorsim entitativè sumptis*, aut *secundum id quod dicunt præcise in recto*, con. min. à materia, & forma *simul & connotativè sumptis*, sive *secundum id quod dicunt tam in obliquo quam in recto*, neg. m. & sub ead. dist. conf. *ad prob. min. d. a.* manet materia, & forma *seorsim*, & *entitativè*, con. *simul*, & *connotativè*. neg. a. & conf.

Ad 5. D. a. 1. Potest separari à modificato *separatione propriè dicta*, & *per se*; neg. *impropriâ*, & *per accidens* ratione extremorum, aut connotatorum quæ separantur, con. a. n. c.
2. Modus potest separari *secundum id quod dicit in recto*, seu *secundum entitatem physicam*, neg. *secundum id quod dicit in obliquo*, *secundum entitatem metaphysicam*, ortam ex connotatione &c. con. a. n. c.

Ad 6. ,

Ad 6. *D. a.* Modificatum *adaquatè* sumptum *absolutè*, & *comparativè*, *secundùm rectum*, & *obliquum*, neg. *inadaquatè*, & *solùm absolutè*, & *secundùm rectum* acceptum &c. con. n. c.

Ad 7. *D. a.* Accidit Petro *secundùm id*, quod dicit in *recto*, neg. *secundùm id*, quod dicit in *obliquo*, con. a. n. c. eadem est responsio ad alterum. advenit ergò Petro *solùm novum connotatum extrinsecum*, novus locus &c.

Ad 8. *D. maj.* Nova actio *adductiva* tantùm, neg. nova actio *productiva*, con. maj. d. m. n. c.

Ad 9. *D. maj.* Debet habere terminum realem *de novo productum* necessariò, neg. *de novo unitum*, con. maj. d. m. n. c.

Ad 10. *D. a.* Non est unita ex se *effectivè*, h. e. debet ab alia causa, v. g. à DEO materiae uniri. con. non est unita *formaliter* subd. *positis omnibus* ad uniendum *requisitis*, quasi adhuc indigeat modò *formaliter* uniente, neg. *non positis* &c. con.

Ad 11. *D. a.* Potest abesse unio *ut quo*, seu partes unibiles, neg. unio *ut quod*, seu partes unitae subd. *defectu*

Et alicujus rei *intrinseca*, & distincta
à partibus, neg. *extrinseca*, seu con-
ditionum requisitarum, con. a. n. c.

Ad 12. *Resp. 1. Wadingus: neg. ant.*
si enim forma sit intimè præsens ma-
teriæ informi, & ultimò disposita DE-
us non potest impedire, quò minùs
forma materiæ uniatur. *Resp. 2. neg.*
conf. Quia ad hoc, ut uniatur, aliud
nihil requiritur, quàm, ut materia,
& forma mutuas inter se exerceant
causalitates, h. e. materia formam
sustentet, ut actum suum, & forma
materiam actuet, ut subjectum suum:
defectu, cujus anima Christi in utero
B. Virginis intimè præsens, non fuit
unita corpori B. V. manet ergò ad-
huc distinctio inter formam *assisten-*
tem, & *informantem*.

Ad 13. *D. a.* Non habet ubi ex-
trinsecum *rigorosè aristotelicum*, & *im-*
mediatum, con. ubi *proprie sumptum*, li-
cèt *minùs rigorosum*, & saltem *mediatum*
in ordine ad polos mundi, neg. si
verò supponas etiam polos mundi à
DEO destitui, tunc dico corpus il-
lud fore nullibi, sicut defactò totum
universum est, & tamen nullibi est.

Vide

Vide P. Wenzl *lib. 4. phys. contr. 1. q. 5. n. 131.* & Oviedo *phys. contr. 15. punct. 7.* qui cum alijs defendunt posse aliquid esse, & tamen nullibi esse contra Suarezium, Arriagam *d. 14. s. 4.*

Ad 14. *Neg. ant. ad prob. 1. d. a.* Prius est rem existere, quàm durare *secundùm id, quod duratio dicit in recto*, h. e. ipsam entitatem existentem, *neg. secundùm id, quod duratio connotat in obliquo*, h. e. conservationem rei per plura instantia, *con. Ad prob. 2. d. a.* habeo eandem durationem *quoad rectum* durationis, *con. quoad obliquum, & connotatum*, *neg.*

Fundam. præcip. Sent. 1. Inter ens reale, & nihil non datur medium, nempe ens minùs strictè tale: *item* entia non sunt multiplicanda sine necessitate. Novæ autem denominationes, actiones, mutationes rerum &c. possunt explicari sufficienter per connotata *extrinseca*, sine mutatione *intrinseca*, & sine entitate aliqua de novo producta.

Fundam. Sent. 2. Novæ denominationes, actiones, mutationes &c. non possunt explicari sine mutatione
ne

ne aliqua *intrinseca*, facta in ipsa re mutata, sine acquisitione novæ formæ, seu entitatis; esset enim sic immutata res; & hinc patet necessitas multiplicandi entia. Inter ens verò strictè reale, & nihil datur medium, scilicet modus, qui nec est nihil, nec strictè realis, quia non potest, ut res separatim existere.

QUÆSTIO X.

An idem numerò effectus possit à duabus causis totalibus, & adæquatè distinctis divisivè produci?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita Suarez *d. 26. s. 5.* Scotus *in 2. dist. 20. q. 2.* Semery *tom. 3. d. 5. q. 5.* Baro *hic in Scoto defenso apolog. 6. act. 2.* Gervasius *hic a. 12. pag. 172.* Rubio *lib. 2. phys. tr. 7. q. 3.* Pontius *d. 11. q. 3.* & teste Mastro *d. 8. q. 3. a. 1.* omnes Scotistæ; & Nominales. Murcia tamen *in phys. lib. 2. d. 4. q. 8.* Heinlin. & De Raconis *tr. de causis q. 3. a. 4. membr. 2.* licet teneant naturaliter non posse eundem numerò effectum divisim à duabus cau-

causis totalibus procedere, assèrunt, saltem id fieri posse supernaturaliter contra Th. Th.

FUNDAMENTA.

1. Effectus non exigit essentialiter ut ab hac numerò causa procedat, & non ab alia; ergò &c. *prob. ant.* ex Suarez *d.* 26. *f.* 5. *n.* 19. effectus dependet à causa solùm in fieri, & illa dependentia potest separari ab effectù jam perfectò, ergò dependentia ab hac causa est effectui accidentalis.

2. Ex duabus causis, quarum quælibet est in actu primo sufficiens producendi illum effectum, quem simul ut duæ causæ partiales producunt; quævis continet virtutem ex se completam hunc numerò effectum producendi; ergò possunt eundem effectum divisivè producere se solis. *ant. prob.* potest una cum altera producere eundem effectum, ergò quælibet continet virtutem producendi effectum; quomodò enim aliàs modò produceret &c.

3. Causa æquivoca eminenter continet virtutem causæ inferioris uni-

vocæ; ergò potuisset eundem effectum producere, quem defactò produxit.

4. Causa creata producto quocunque effectū potest alium, & alium adhuc producere, & consequenter intra suam speciem effectus syncategorematicè infinitos; ergò potest producere etiam individua alterius causæ &c.

5. Ignis A. potest producere duos ignes alios sibi assignatos; ergò etiam potest producere unum sibi non assignatum. *prob. cons.* quia æquè differunt inter se in ratione individuali ignis assignatus, & non assignatus, sicut differunt duo ignes assignati; ergò, si potest producere duos ignes sibi assignatos, licèt inter se diversos, etiam poterit producere effectus alterius causæ, sibi non assignatos.

6. Non repugnat eidem numero effectui nunc simul à DEO, & creatura producto dependere à solo DEO, & non dependere à creatura; ergò etiam non repugnat igni C. dependere ab igne A. & dependere

Z

ab

ab igne B. & non ab igne A. in diverso instanti, h. e. divisivè.

7. In illo priori, antequàm produceretur ignis C. nondum erat productus ab igne A. ergò in illo priori non magis continebatur sub causalitate ignis A. quàm ignis B.; ergò in illo priori potuit produci tam ab igne A. quàm ab igne B.

8. Possunt eidem rei diversis temporibus convenire prædicata contraria *accidentalibus*: sed *dependentia ab igne A.* & *dependentia ab igne B.* sunt respectu ignis C. prædicata solum accidentalibus; ergò &c. *min. prob. 1.* quia effectui creato hoc solum est essentialle quòd ab *aliquo* dependeat in fieri; quòd verò *ab hoc*, vel *ab illo* dependeat, est solum accidentale. *prob. 2.* *dependentia* nihil aliud est, quàm *connotatio causa producentis*; sed quòd ignis C. potius connotet ignem A. ut causam producentem, quàm ignem B. est merè quid accidentale; ergò &c.

Prob. 3. Per accidens est, quòd ignis A. potius, quàm ignis B. applicetur ad producendum ignem C.

ergò etiam per accidens est, quòd ignis C. connotet ignem A. &c. ut causam productivam.

9. Si esset aliqua ratio, cur idem effectus non possit produci à duabus causis divisivè, esset ista, quia eidem numero effectui convenirent prædicta contradictoria v. g. ignis C. productus nunc ab igne A. , & producendus ab igne B. dependeret ab igne A. utpote à quo nunc est productus, & non dependeret ab igne A. , si producatur solùm ab igne B. ; sed hæc ratio nulla est; ergò. *min. prob.* dependere, & non dependere ab aliquo *in diversis circumstantijs* non sunt contradictoria; atqui ignis C. dependeret ab igne A. , & non dependeret ab igne A. solùm in diversis circumstantijs; dependeret enim in circumstantia, qua esset productus ab igne A; & non dependeret in circumstantia, quà non esset productus ab igne A. ergò.

Confirm. dependere, & non dependere, produci & non produci ab igne A. non convenirent in casu nostro igni C. *simul & semel*, sed *divisim*; ergò.

gò respectu ignis C. in casu nostro non essent contradictoria.

10. Ignis B. habet virtutem inchoatam ad producendum ignem C. productum ab igne A. ; ergò potest saltem à DEO elevari, compleri, & determinari ad producendum ignem C. *ant. prob.* habet enim eandem speciem cum effectu producendo, & in genere virtutem producendi ignem à se distinctum ; ergò &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant.* quia effectus essentialiter exigit ab illa causa produci, in qua continetur, cum ergò in hac solum numerò causa, ejusque virtute productiva contineatur, ab hoc essentialiter requireret produci. *ad prob, d. a.* dependet à causa *determinata & unica*, & quidem *essentialiter*, con. *ant.* à causa *indeterminata, & quacunque*, *neg. ant.* & con. *vel dist. conf.* est accidentalis effectui considerato *secundum speciem*, con. considerato *secundum individuationem*, *neg.* ut enim sit hic numerò effectus requiritur hoc subjectum, hoc tempus, hæc actio, hoc agens &c.

Ad 2.

Ad 2. *Neg. ant.* quia hic numerò effectus à duabus causis partialibus productus essentialiter requirit produci à duabus causis partialibus, ergò una causa partialis non habet virtutem *completam* hunc numerò effectum producendi. *ad prob. d. c.* continet virtutem *completam*, *neg. incompletam*, & *per modum causa partialis. con.*

Ad 3. *D. a.* causa & c. continet virtutem causæ inferioris *secundum speciem*, *con. secundum numerum subd.* causa *increata*, *con. creata*, *neg.*

Ad 4. *Resp. 1. neg. ant.* si enim posset producere effectus syncategorematicè infinitos, haberet virtutem productivam actu infinitam. *Resp. 2. neg. conf.* quia quælibet causa individua habet propriam seriem effectuum categorematicè infinitorum; ergò non sequitur, quòd possit producere effectum ex serie aliena.

Ad 5. *Neg. conf. ad prob. neg. conf.* quia effectus non assignati causæ, seu qui sunt extra seriem effectuum unius causæ non continentur in virtute illius causæ, ergò nequeunt ab ea produci.

Ad 6. *Neg. conf. & parit.* quia DE-
us eminenter continet creaturam eti-
am quoad rationem individualement, &
sic effectus ille etsi à solo DEO pro-
ductus suo modo adhuc dependeret
à causalitate creaturæ in DEO emi-
nenter contenta: econtrà ignis A. non
continetur eminenter in igne B., &
sic effectus productus ab igne B. non
derenderet ab igne A.

Ad 7. *Neg. conf.* licet enim in illo
priori nondum fuerit productus ab
igne A., continebatur tamen sub so-
la causalitate ignis A., quia fuit *pos-
sibilis, producibilis* à solo igne A.

Ad 8. *Neg. min. & prob. 1. & 2.* ef-
fectus enim essentialiter dependet, &
connotat illam causam, in qua solum
continetur; atqui continetur in sola
illa, à qua nunc producitur; ergò.

Ad prob. 3. neg. ant. Ad producen-
dum enim hunc numerò ignem C.
non potuit alia causa applicari sed ne-
cessariò debuit hæc applicari.

Ad 9. *Neg. min. ad prob. d. maj.*
si dependentia illa sit solum *acciden-
talis*, con. si sit *essentialis*, neg. maj.
d. m. n. c. ignis C. essentialiter,
&

& necessariò dependet ab igne A. ergò, cùm essentia rei mutari non possit, hæc dependentia ei in omni circumstantia deberet convenire.

Ad Confirm. Neg. ant. Quia enim dependentia ab igne A. est essentialis igni C., deberet ei semper convenire, adeóque *simul* &c.

Ad 10. *D. a.* Habet virtutem inchoatam *improprie dictam*, tr. *proprie dictam*, h. e. proportionem, quæ non post se trahat *contradictionem*, neg. non potest ergò elevari ad effectum alterius causæ producendum, quia sequeretur contradictio in effectu producto, scilicet *dependentia*, & *non dependentia* ab eadem causa.

SENTENTIA II. Negans; quæ docet implicare etiam de potentia DEI absoluta, ut idem numerò effectus divisivè procedat à duabus causis totalibus. Ita Th. Th. Joannes à S. Thoma q. 10. a. 5. Goudin d. 3. q. 6. a. 2. Ortiz tr. 6. conf. 4. Renz d. 2. q. 3. a. 6. Babenstuber 2. phys. d. 7. a. 3. §. 2. Maurus l. 2. q. 23. Complutens. d. 15. q. 4. Wenzl. l. 2. phys. contr. 2. q. 4.

Hueber in *harmonia Eroth.* 2. *Theor.* 1. §. 2. Vischl d. 2. q. 2. a. 3. Guss d. 2. q. 1. & alij. contra Sc. Sc. & RR.

FUNDAMENTA

1. Una causa non continet in se effectum alterius causæ; ergo non potest eum producere. *ant. prob.* 1. una causa non continet virtutem productivam alterius causæ; ergo nec effectum. *ant. patet.* quia virtutes productivæ sunt individualiter distinctæ, ergo non in se mutuò contentæ. *prob. ant.* 2. Una causa non continet eandem numerò actionem alterius causæ; ergo nec eundem numerò effectum; quia actio est ipse effectus in fieri. *prob. ant.* 3. Ideò agens specie diversum non continet effectus alterius speciei, quia est limitatum quoad esse specificum; ergo etiam agens numerò distinctum non continet effectus alterius agentis numerò distincti; quia est limitatum quoad esse individuale.

Confirm. Differentia individualis facit, quòd causa sit hæc numerò, eam-

eâmq̃ue limitat *in ratione effendi* ; ergò etiam eandem limitat *in ratione operandi*, h. e. facit, quòd hos tantùm numerò effectus, & non alios possit producere.

2. Sicut non tota natura specifica, sic nec tota, & omnis virtus productiva in omnes particulares causas descendit ; ergò una causa non potest producere effectus alterius.

3. Si quodvis individuum potest à qualibet causa ejusdem speciei produci, nulla erit ratio, cur unum præ alio producat. sed &c., ergò &c.

4. Si una causa potest producere effectus alterius, tunc sequitur *primò* quòd idem effectus possit bis simul produci ; *secundò*, quòd causa possit individua jam corrupta alterius causæ iterùm reproducere. *prob. seq. utraque.* individuum per primam productionem fuit positum extra virtutem productivam solùm prioris causæ, non autem posterioris ; ergò in ista adhuc continetur, ergò potest ab ea reproduci. *eadem proportionaliter est prob. 1.*

Confirm. 1. Una causa per actua-
lem influxum alterius causæ in effe-
ctum nihil amittit ; ergò retinet vir-
tutem productivam &c.

Confirm. 2. Una causa ex eo , quòd
producat effectum , non agit in alte-
ram causam ; ergò non potest impe-
dire illius virtutem productivam ,
quin etiam simul exeat in actum.

5. Actus immanens , & vitalis ne-
cessariò procedit ab hoc numerò
principio vitali , quia hoc , & non
aliud reddit agens ; ergò saltem actus
vitalis nequit &c.

6. Effectus ex sua natura , & ef-
fentialiter dependet ab hac numerò
causa ; quia *intrinseca indigentia ad exi-
stendum* ab hac , & non alia causa
completur ; ergò neque divinitus
potest dependere ab alia causa. *prob.*
cons. quia DEus non potest mutare
naturas , & essentias rerum.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant. ad prob. 1. d. a.*
eandem numerò , con. *eandem specie* , &
similem. neg. nego autem requiri ean-
dem *numerò* virtutem.

Ad

Ad prob. 2. Resp. 1. Neg. suppos. quòd detur actio media inter causam , & effectum ab his realiter , aut modaliter distincta. sicut ergò actio nihil aliud est , quàm *fieri termini* , & sicut idem effectus continetur in utràque causa , ita etiam habent eandem numerò actionem.

Resp. 2. Neg. cons. Probari enim debet requiri eandem numerò actionem ad eundem numerò effectum.

Ad prob. 3. Neg. cons. Hoc namquè argumentum probat nimium , ideòque nihil. sequeretur enim 1. Causam posse producere unicum individuum , sicut potest unicum specie effectum producere. 2. Sequeretur , causam nihil aliud posse producere , nullum aliud individuum , quàm *seipsam*. quia sicut differentia specifica causam determinat , ut unum secum *specie* effectum producat , ita pariter vi hujus argumenti , determinabit differentia individualis causam , ut unum secum *numero* effectum , h. e. seipsam producere possit.

Ad Confirm. Neg. cons. Quia sequeretur causam posse unicum numerò
cf-

effectum producere, sicut in ratione essendi per individuationem determinatur ad unicum numerô individuum.

Ad 2. *Resp. d. a. 1.* Non descendit tota natura *extensivè* tota, h. e. non omnes individualitates, con. non descendit tota *intensivè*, h. e. non tota essentia, & quoad omnia prædicta essentialia, neg. a. & c. 2. *dist. aliter*, non descendit tota *quoad numerum*, con. *quoad speciem*, neg. falsum autem hîc est suppositum, quòd scilicet ad eundem numerô effectum producendum requiratur eadem numerô virtus productiva. hoc Thomistis probandum incumbit.

Ad 3. *Retorq. arg.* Etiam in sententia Aa. non est ratio, cur ex serie effectuum suorum causa unum producat præ alio. ais, causam à DEO determinari? id ipsum nos asserimus.

Ad 4. *Neg. seq. ad prob. neg. ant.* Nam per primam, & unicam productionem res ponitur extra virtutem naturalem omnis causæ efficientis. *ratio* est, quia reproductio, aut
dup.

duplex productio entis est naturaliter impossibilis. Cur autem hæc reproductio naturaliter repugnet, à priori vix potest probari, ut fateretur Suarez *d. 5. met. s. 9.* fortissima tamen ratio est communis hominum persuasio, credentium novos semper, & alios effectus produci.

Ad Confirm. 1. d. a. Nihil amittit entitative, & intrinsecè, con. extensive, & extrinsecè, neg. nequit virtus ejus ulterius extendi ad effectum jam productum.

Ad Confirm. 2. d. a. Non agit in alteram causam directe, & immediate destruendò positive ejus virtutem activam, con. indirectè, & immediate subtrahendò effectum illius causalitati per ipsam actualem productionem. neg.

Ad 5. Resp. 1. Neg. ant. Actus vitalis requirit aliquod principium vitale à quo procedat, & subjectum, in quo recipiatur; quod autem requirat principium, & subjectum determinatum non probatur.

Resp. 2. tr. totum de actu vitali: ex hoc tamen non infertur idem de alijs

alijs effectibus, qui non dicunt *intrinsecam connexionem cum determinata causa.*

Ad 6. *Neg. ant. vel d. a.* dependet &c. *dispensabiliter*, con. *indispensabiliter*, ita, ut nec per potentiam *obediencialem* possit ab alia dependere, neg. *ad prob. ant. d. a.* completur ab hac causa ita, ut potuisset compleri ab alia, con. *secus*, neg.

Fundam. præcip. Sent. 1. Dependencia ab hac numerô causa est effectui, etiam individualiter spectato accidentalis, quia separari potest, & actu separatur ab effectu in facto esse. *Deinde* negatur, ad eundem numerô effectum requiri eandem numerô virtutem; sufficit enim eadem specie. negatur *item*, requiri eandem numerô actionem, aut certè negatur, actionem esse quid distinctum à causa, & effectu. *Rursus* negatur, causas per individuationem limitari ut in esse, sic in operari. nam sic unum tantum individuum quælibet causa *producere* posset.

Fundam. Sent. 2. Hic numerô effectus dependet essentialiter ab hac numerô virtute, ab hac numerô actione; actio
enim

enim est fieri effectûs ; atqui hæc non reperiuntur in alijs causis : nam hæ sunt limitatæ , & in esse , & in operari , certè non illimitatæ. DEus autem naturas , & essentias rerum non mutat. esto ergò dependentia ab hac causa , sit effectui accidentalis secundum speciem, non tamen est accidentalis effectui secundum individuum spectato.

QUÆSTIO XI.

*An idem numero effectus possit copulative
produci à duabus causis totalibus in actu
2do., ejusdem generis, & ordinis?*

SENTENTIA I. Negans de potentia DEI etiam absoluta. Ita Th. Th. Joannes à S. Th. q. 10. a. 5. Goudin d. 2. q. 6. a. 1. Ortiz tr. 6. conf. 3. Complut. d. 15. q. 3. Babenstuber d. 7. a. 3. §. 1. Renz hic q. 3. a. 5. Wenzl lib. 2. phys. contr. 2. q. 3. Aguirre lib. 2. phys. d. 13. §. 3. n. 26. Hueber in harmonia Eroth. 2. Theor. 1. §. 1. Mailhat d. 10. §. 2. Philipp. à Ss. Trinit. q. 15. a. 3. Schnell p. 2. tr. 2. d. 1. q. 2.
a. 2.

a. 2. Piny *hic* q. 3. Vischl d. 2. q. 2. a. 3. & alij Thomistæ; quibus accedunt Scotistæ communiter Pontius, Baro, & ex R.R. Cardinal. Ptolemæus *diff. 10. phys. s. 5. n. 4.* contra Nominales, qui docuerunt, naturaliter fieri posse, ut unus effectus simul à duabus causis totalibus producat; & contra R.R., qui docent, licet hoc naturaliter fieri non possit, posse tamen fieri supernaturaliter.

FUNDAMENTA.

1. Implicat triplici ex capite eundem effectum produci à duabus causis in actu 2. totalibus; ergò. *prob. ant.* primò repugnat *ex parte, & ratione causæ*, quod *prob.* causâ in actu 2do. totalis est illa, quæ causat effectum secundum omne id, secundum quod est causabilis, seu quæ *exhaurit totam producibilitatem effectûs*; ergò repugnat dari duas causas in actu 2do. totales ejusdem effectûs. *prob. cons.* quia, si utraque causâ causaret effectum, & quidem totaliter; neutra *exhauriret totam causabilitatem effectûs*; ergò neutra esset totalis.

2. Re-

2. Repugnat *ratione actionis*. si idem effectus posset produci à duplici causa totali esset una *actio*, & non esset una, per quam produceretur: atqui &c. ergò. *prob. maj. esset una*, quia esset unus effectus, & terminus; ergò sicut implicat, ut idem terminus factus habeat duplex fieri [cuilibet enim fieri respondet suum factum esset] ita repugnat, ut habeat duplicem actionem. *non esset una*, quia à duplici causa totali procederet. ergò.

3. Repugnat *ratione effectus*. quia implicat eundem effectum ab aliqua causa dependere *per se*, & non dependere *per se*: atqui in dato casu hoc fieret; ergò. *min. prob. dependeret enim per se*, quia ab ea causaretur, & totum suum esse per verum influxum ab illa reciperet. *Non dependeret per se*, quia non indigeret eâ causâ, quia posset esse, & produci independenter ab illa causa, eò ipsò quòd totum suum esse ab altera reciperet. ergò.

Confirm. Quaelibet causa respectu talis effectus *esset sufficiens* in actu 2do., quia quaelibet produceret totum effectum: & *non esset sufficiens* in actu

2do., quia effectus *egeret* alterâ causâ, utpote à qua verè produceretur, & dependeret; ergò.

RESPONSA A4.

Ad 1. *Neg. ant. ad prob. neg. ant.* causam scilicet totalem esse eam, quæ exhaurit totam causabilitatem effectûs; causa ergò totalis est, quæ producit totum effectum *sine respectu ad aliam causam* &c.

Ad 2. *Resp. 1.* illi qui negant actionem mediam inter causam, & effectum; fore *unicam* actionem, sicut esset unius effectus *in fieri*.

Resp. 2. alij admittentes actionem mediam; fore *duplicem* actionem totalem. *ad prob. con. ant. neg. cons.* quia non implicat eundem effectum dependere à duplici causa totali; licet enim effectus non indigeat alia actione, suppositò quòd verè per unam producat, potest tamen ab ea etiam dependere, si detur, non *ob suam indigentiam*, sed *ob determinationem DEI* volentis effectum produci per duplicem causam totalem.

Ad 3.

Ad 3. *D. min.* dependeret per se *perseitate & determinatione influentia*, h. e. quælibet causa immediatè, & per se influeret esse in effectum, con. *dependeret per se perseitate, & determinatione exigentia*, h. e. determinatè exigeret hanc causam, neg. sic enim calor productus ab igne, dependet ab igne, & tamen determinatè non exigit ignem, quia posset etiam produci à sole.

Nec dicas 1. Ex hoc sequi, effectum à duplici causa totali productum à nulla *determinatè* dependere, quod est absurdum.

R. Neg. seq. ab utrâque enim determinatè *dependeret*, sed non utrâque determinatè *exigeret*.

Nec dicas 2. Dependencia supponit indigentiam, ergò sicut idem effectus non potest indigere duplici causa totali in actu 2.do, ita nec potest dependere à duplici causa totali.

R. et Amort: d. cons. non potest indigere duplici causa totali *indigentia antecedente liberam determinationem DEI.* con. *indigentia consequente &c.* neg. postquam enim, ait, DEus voluit ef-

fectum producere per duplicem causam totalem, eô ipsô etiam identificat cum effectu intrinsecum respectum ad duas actiones totales, & iste respectus potest vocari duplex indigentia.

Nec dicas 3. Quælibet causa tribuit effectui esse; ergò duplex causa tribuit duplex esse.

R. Neg. conf. datur idem esse sed *dupliciter.*

Ad Confirm. D. a. effectus egeret alterâ causâ *indigentia antecedente liberam determinationem DEI.* neg. *indigentia consequente* &c. con. a. n. c.

SENTENTIA II. Affirmans saltem de potentia DEI absoluta. ita R. R. Communiter. Suarez *d. 26. met. s. 4.* Arriaga *d. 7. phys. s. 10.* Mayr *p. 2. d. 3. q. 2. a. 7.* Amort *p. 2. s. 3. q. 5.* Hurtado *d. 8. s. 10.* Oviedo *contr. 7. punct. 7.* Comptonus *d. 18. s. 5.* Gervasius *hic a. 11.* Burgundi *Tr. 2. de causis. d. 1. q. 3. & alij.*

FUNDAMENTA.

1. Ea quæ non involvunt apertam implicantiam, non sunt neganda Divinæ potentia: atqui duplex actio totalis respectu ejusdem effectûs non involvit apertam implicantiam; aliàs planè non lateret tot viros Doctissimos; ergò &c.

2. Idem numerò effectus producit à duabus causis diverſi ordinis ſcilicet DEO, & creatura, licèt utraque adæquet, & exhauriat cauſabilitatem effectûs; ergò etiam à cauſis ejusdem ordinis.

3. Duo ignes eidem ſtupæ applicati produciunt unum ignem; non ut cauſæ partiales, ergò ut totales. *m. prob.* quia cauſa neceſſaria agit quantum poteſt; ſed quilibet ignis poteſt comburere totam ſtupam, & totum ignem producere; ergò produciunt ut cauſæ totales.

4. Duo corpora luminofa mutu-penetrata illuminant eaſd empartes objecti illuminati, ergò auquodlibe corpus luminofum eſt cauſa totalis ejusdem luminis.

5. Dantur duæ causæ morales totales in actu 2. ejusdem effectûs moralis ; ergò etiam duæ causæ physicæ &c. *ant. prob. 1.* duo merita Christi fuerunt causæ totales totius salutis humanæ ; quia quodlibet opus fuit infiniti valoris , ergò non potuit solum partialiter influere.

Prob. 2. Plures sacerdotes possunt simul eandem Hostiam consecrare , & conficere idem Corpus Christi.

prob. 3. eadem ambulatio non raro instituitur ex duplici fine, sanitatis , & delectationis.

Prob. 4. Idem debitum duplici solutione expungi potest.

6. In fluxus unius causæ in effectum est extrinsecus alteri causæ ; ergò non potest eam impedire quin agat, quantum valet.

7. Applicentur eidem materiæ *indivisibili* duo ignes , & quidem æqualiter ; quilibet ignis totam illam materiam comburet ; ergò quilibet erit causa totalis in actu 2.

8. Potest eadem natura humana terminari tribûs subsistentiis divinis, ita ut quælibet sit totalis , & adæquatus
ter-

terminus naturæ humanæ; ergò etiam potest idem effectus produci à pluribus causis adæquatis.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Resp.* Prolemæus *l. cit. n. 6.* falsissimum esse nihil posse dici impossibile, nisi *evidenter* sit impossibile: satis esse vel opinionem *pravalentem*, vel evidentiam physicam. deinde Authoribus opponimus Authores.

Ad 2. *Neg. conf. & parit.* Quia DEUS *eminenter* in se continet virtutem activam causæ secundæ, & sic causabilitas effectûs exhauritur, quasi ab una causa: econtra ex causis ejusdem ordinis una non continet eminenter alteram, & sic esset propriè duplex adæquata exhaustio unius causabilitatis effectûs.

Ad 3. *D. m.* Non ut parciales, sed *totales in actu 1. con. ut totales in actu 2. neg. ad prob. d. maj.* agit quantum potest, *nisi impediatur*, con. *si impediatur*, neg. licet uterque ignis ex se sit sufficiens ad producendum totum ignem, & consequenter causa

totalis in actu 1. hîc & nunc tamen ob consortium alterius ignis impeditur, ne omnem suam virtutem effundat, sed suum concursum *attemperet*, ita, ut solum *partialiter* concurrat cum altero igne.

Ad 4. D. a. Illuminant easdem partes *ut causæ partiales*, con. *ut causæ totales*, neg. ista enim corpora luminosa *unita* producant lucem intensiorem, quam producerent *seorsim* sumpta, adeoque hic numerô effectus excedit virtutem cujuslibet corporis luminosi *seorsim* applicati; ergo solum sunt causæ partiales.

Ad 5. Neg. ant. ad prob. 1. d. a. Fuerunt causæ totales *totalitate effectûs*, con. *totalitate causæ in actu 2do*. neg. Christus enim, ut ait Clarissimus P. Wenzl *hîc contr 2. q. 3.* quasi temperavit infinitatem sufficientiæ, & adhibuit quidem quodlibet opus meritorium, ut causam adæquatam *adaquatione effectûs*, h. e. sic, quod nulla entitas, aut formalitas inveniatur in præmio, quæ non cuilibet operi meritorio responderet: non tamen, ut adæquatam *adaquatione causæ* quoad effi-

efficaciam in actu 2. , sed cum dependentia unius operis ab alio , totam verò collectionem omnium operum ordinavit , ut causam adæquatam nostræ redemptionis adæquatione tam causæ , quàm effectûs. hæc ille *l. cit.*

Ad prob. 2. Resp. 1. Mezger cum alijs, Sacerdotes esse solum causas *instrumentales* ; non autem repugnare plures causas instrumentales respectu ejusdem effectûs , etiam adæquatas.

Resp. 2. & melius : d. a. ut *causæ principales*, neg. *instrumentales*, subd. *partiales* , con. *totales* subd. iterum , in *actu 1. totales*. con. in *actu 2.* neg. sunt ergò plures Sacerdotes *unum instrumentum in actu 2. adæquatum à DEO* assumptum , & Christo subordinatum &c.

Ad prob. 3. D. a. Duplici fine *totali* , neg. *partiali*. con. voluntas enim fortius movetur ab utroque fine , quàm ab uno tantum , ergò signum est , quemlibet esse causam solum *partialem*.

Nec dicas. Ambulatio tamen sequeretur , etsi unus finis deesset ; ergò uterque est finis *totalis*. *Resp.*

Resp. D. a. Sequeretur ex vi præsens volitionis, neg. ex vi alterius distinctæ volitionis, con.

Ad prob. 4. Neg. ant. Sive enim pecuniam det successivè, sive simul, & semel, solutum solvi amplius non potest; præcisè per illud solvit debitum, quod illi est proportionatum; reliqua censetur donare, si sciat qualitatem debiti.

Ad 6. D. c. Non potest impedire directè, tr. indirectè incapacem reddendò effectum, ne possit recipere influxum utriusque causæ, neg. cogitur ergò una causa attemperare influxum suum influxui alterius.

Ad 7. Resp. 1. Negandò in tali casu utrumque ignem combusturum esse materiam illam indivisibilem. Quia ramen supponitur uterque ignis simul, & semel applicatus, & non esset ratio, cur unus potius, quàm alter combureret, idcirco melius

Resp. 2. D. c. Quilibet erit causa totalis totalitate effectûs, tr. totalitate causæ, neg. non enim quilibet exhauriret totam causabilitatem effectûs, eò

eô ipsô , quòd uterque producat effectum , ergò neuter esset causa totalis totalitate causæ.

Videtur tamen difficile , effectum *indivisibilem* ab aliqua causa totum produci , quin tamen illa causa sit in actu 2. totalis.

Ad 8. *Neg. parit. 1.* Quia duæ personalitates habent eandem vim eminentialem , & infinitam in terminando ; ergò possunt eandem naturam simul terminare : econtrà una causa creata , utpotè limitata , non continet eminenter virtutem activam alterius causæ ; ergò non possunt simul influere in eundem effectum totaliter. 2. Duæ causæ creatæ totales essent in eadem ratione causæ totales respectu ejusdem omninò effectûs , quod repugnat : econtrà tres subsistentiæ non eadem ratione terminarent , quia Filius assumeret naturam ad subsistendum per Filiationem , Pater per Paternitatem , & Spiritus S. per spirationem passivam.

Fundam. precip. Sent. 1. Repugnat duplex causa totalis respectu ejusdem effectûs , quia causa totalis est ,
quæ

quæ exhaurit totam causabilitatem effectûs; ergò non relinquit alteri causæ aliquid producendum; & quia utraque esset sufficiens, quia totalis, & non esset sufficiens, quia effectus adhuc alterâ egeret.

Fundam. Sent. 2. Non potest ostendi implicantia duplicis actionis totalis, ergò divinæ potentiæ negari non debet; causa enim totalis est, quæ producit totum effectum *sine respectu ad aliam causam* &c. non quæ sola &c.

QUÆSTIO XII.

An Causa prima physicè præmoveat, & prædeterminet causas secundas ad speciem actûs?

SENTENTIA I. Negans. Ita R. R. & Sc. Sc. Molina 1. p. q. 14. d. 6. & seqq. & alibi. Suarez d. 22. met. s. 2. & toto lib. 1. & 3. de auxilijs. Bellarminus tom. 3. de gratia, & libero arbitrio c. 11. & 12. & alijs locis. Card. Ptolemæus diff. 6. Theol. natur. s. 4. Lessius disp. de efficaci gratia. Vasquez. 1. p. d. 68. c. 4 & d. 99. c. 3. Conimbric. 2. phys. 6. 7. q.

13. a. 2. Hurtado d. 10. phys. f. 4.
 Oviedo contr. 10. phys. p. 3. Comp-
 tonus d. 30. phys. f. 1. & 2. Calagur-
 ritanus phys. tr. 2. d. 16. c. 3. Abul-
 lensis tom. 5. in met. c. 19. q. 175.
 Fonseca tom. 3. met. l. 6. c. 2. q. 5.
 f. 8. & 10. Burgundi metaph. tr. 3.
 d. 2. q. 3. Semery. tom. 3. d. 4. q.
 2. De Raconis hic sect. 3. q. 1. pag.
 184. Le Roy phylos. rad. Elect. tr.
 16. f. 3. Gervalius hic q. 4. & alij
 multi.

FUNDAMENTA.

I. *Præmotio Physica non est necessaria ;*
 ergò non datur. *aut. prob. 1.* non est ne-
 cessaria *causis necessarijs*, quia causæ ne-
 cessariæ positæ omnibus ad agendum
 requisitis non possunt non agere ;
 ergò ad hoc, ut agant frustranea est
 præmotio. *Deinde* causæ necessariæ
 ex sua natura, & certè non frustra
 sunt determinatæ ad certam speciem
 effectûs ; ergò non indigent præmo-
 tioe physica, aliàs nihil prodesset
 determinatio ad speciem actûs.

Prob. ant 2. Præmotio non est ne-
 cessaria *causis liberis* : quia de ratione
 cau-

causæ liberæ est , ut possit seipsam
determinare ad agendum , ut elegan-
ter ait S. Thomas 2. d. 39. q.
1. a. 1. „ ipsa autem potentia vo-
„ luntatis quantum in se est , indif-
„ ferens est ad plura , sed quodd de-
„ terminatè exeat in hunc actum ,
„ vel illum , non est ab alio deter-
„ minatè , sed ab ipsa voluntate.
Item causa libera cognitionis capax
determinatur ab objectis , & per ju-
dicium rationis. ergò.

Nec dicas 1. Sine præmotione *posse*
fieri operationem causæ 2. Attamen
sine ea operationem nunquam futu-
ram ; ergò præmotio non est ne-
cessaria *ad posse operari* , aliàs se te-
neret ex parte actûs primi , quod
officit libertati , sed est necessaria ad
actum 2. , *ad actu operari*.

Contra est : repugnat potentiam
operari actu sine præmotione , ut fa-
tentur Aa. aliàs enim actio creaturæ ef-
fet independens à DEO, DEus non ef-
fet causa 1ma. &c. ut inquiunt ; er-
gò præmotio est necessaria ad ipsum
actum 1um. , h. e. ut potentia *possit*
in actum exire.

Nec

Nec dicas 2. Sine præmotione posse fieri operationem *potentia antecedente*, h. e. ita, ut potentiam nunquam sequatur opus, non verò *potentia consequente*, quam sequatur ipsum opus.

Contra est: Non possum sine equo Parisios venire nec potentia *consequente*, nec *antecedente*, si equus absolutè necessarius sit, ut *actu* eò perveniam, ergò etiam, si præmotio est absolutè necessaria, ut *actu* operer, non potero sine præmotione operari, potentia, seu antecedente, seu consequente.

2. *Præmotio tollit libertatem*; ergò non est admittenda. *ant. prob. 1.* Voluntas præmota ad amorem non est expedita, & proximè potens ad odium, quia stante præmotione ad amorem nec habet, nec habere potest præmotionem ad odium, per quam reddatur prompta, & expedita ad odium; ergò voluntas præmota ad amorem non est libera.

Ant. prob. 2. Voluntas per præmotionem ab extrinseco sine sua libera cooperatione prædeterminatur ad unum, ergò ut sic præmota non est

est indifferens ad plura , consequenter nec libera.

Confirm. Præmotio , per quam voluntas determinatur ad unum , est *impedibilis* , irreijcibilis ; ergò tollit *indifferentiam* etiam *activam* , qua voluntas ita operatur , ut tamen possit non operari.

Ant. prob. 3. Implicat stante præmotione ad amorem à voluntate elici actum odij ; ergò voluntas præmota ad amorem non est libera , & ad utrumlibet. *ant. prob.* non enim 1. Potest elici juxta Th. Th. *actus odij sine præmotione* , quia , ut aiunt , esset actus independens à DEO , non causatus à causa prima. Nec 2. Potest stante præmotione ad amorem poni *actus odij cum præmotione* , quia non possunt simul consistere præmotio ad amorem , & præmotio ad odium , & quia non potest conjungi odium cum præmotione ad amorem.

Ant. prob. 4. Unum ex prærequisitis ad agendum est præmotio ; atqui stante præmotione ad amorem , voluntas non habet præmotionem ad odium , vel omissionem amoris ;

er-

ergò non potest elicere odium, aut amorem omittere.

Ant. prob. 5. Præmotio ad amorem facit inimpedibiliter, & irresistibiliter, à voluntate elici actum amoris, ita, ut involvat contradictionem, non fieri actum amoris, ad quem voluntas est præmota; ergò præmotio infert *necessitatem*; & quidem *antecedentem*, quia hæc necessitas non oritur ex *suppositione ipsius actûs* amoris, sed ex *positione*, & *inimpedibilitate præmotionis*, quæ saltem naturâ præcedit ipsum actum amoris, cum sit ejus causa; ergò inducit *necessitatem antecedentem*.

Ant. prob. 6. Inter præmotionem ad amorem, & ipsum amorem est naturalis, & invincibilis connexio, ita, ut præmotio ad amorem sit inconjungibilis cum odio; ergò voluntas præmota ad amorem non est indifferens ad odium.

Ant. prob. 7. Ad libertatem requiritur facultas agendi, & non agendi *in sensu diviso*: atqui voluntas præmota ad amorem non habet facultatem amandi, & non amandi *in sensu diviso*; ergò non est libera. *prob. min. stante*
 B b præ-

præmotione ad amorem non potest poni omiffio amoris; & ipfa præmotio ad amorem est *inamovibilis*; ergò voluntas præmota ad amorem non potest etiam *in sensu diviso* non amare. *ant. prob. quoad 1. membr.* ut ponatur omiffio amoris (non pura) necessaria est præmotio; sed stante præmotione ad amorem non potest dari præmotio ad omiffionem amoris; ergò stante præmotione ad amorem non potest poni omiffio amoris.

Ant. prob. 8. Si voluntas posita præmotione ad amorem est libera, tunc in ejus arbitrio erit præmotioni vel consentire, vel non consentire, amare, vel non amare, ita, ut effectus præmotionis *dependeat* necessario à libera, & contingente *electione* voluntatis; ergò præmotio *physica* 1. Non plus dicit, quàm præmotio *moralis*; 2. Erit indifferens ad utrumque, quia conjungibilis cum amore, & non amore. 3. Actualis amor, seu determinatio ad speciem potius erit adscribenda voluntati, quàm præmotioni.

Confirm. Juxta dicta voluntas seipsam determinat ad eligendam, & sequendam potius præmotionem ad amorem, quàm non sequendam; ergò non omnis determinatio est à præmotione; ergò nulla, quia eadem in omnibus est ratio.

Ant. prob. 9. Potentia remota, quam habent beati in cælo, non amandi DEum; non sufficit ad libertatem amoris DEI, quia illa potentia impeditur, ne exeat in actum; ergò etiam potentia illa non ponendi actum, quam juxta Th. Th. in voluntate relinquit præmotio, non sufficit, ut actus amoris sit liber, quia illa potentia non amandi impeditur à præmotione ad amorem.

3. *Præmotio facit DEum Authorem peccati* etiam quoad formalem malitiam, ergò non est admittenda. *prob. ant.*

1. Formalis malitia peccati est indispensabiliter connexa cum materiali peccati in homine rationis compote, rerum circumstantias cognoscente, ergò DEus prædeterminando ad materiale peccati erit causa etiam

prædeterminans ad formalem malitiam peccati.

Confirm. Illi, qui præmotus est ad materiale peccati in ea occasione, qua cognoscit illum actum materiale esse prohibitum, nullaque ratione cohonestari posse, nullum omninò remedium superest effugiendi malitiam moralem peccati; ergò aut non peccat formaliter, aut DEus erit causa peccati quoad esse formale. *ant.*

prob. quid enim faciet? Præmotionem impedire non potest; dari præmotionem, & non sequi actum involvit contradictionem; poni actum materiale peccati stante cognitione legis DEI prohibentis talem actum, & non sequi malitiam formalem implicat; ergò quid remedij ei superest?

prob. ant. 2. DEus si suaderet homini materiale peccati esset auctor peccati formalis; ergò etiam, & multò magis erit auctor malitiæ formalis, si prædeterminet ad peccatum.

4. DEus prohibet peccata, minatur pœnas peccantibus, ergò non prædeterminat ad peccatum. An non DEum faciunt injustum, & tyrannum,

num, qui docent DEum voluntatem hominis indifferentem determinare, & inevitabiliter præmovere ad peccatum, & tamen æternâ pænâ talem actum punire?

Nec dicas : DEum concurrere ad materiale peccati nec tamen esse causam malitiæ formalis ; ergò etiam idem dicendum de præmotione.

Contra est : ingens inter concursum simultaneum, & Præmotionem physicam est disparitas ; quia Præmotio prædeterminat causam secundam ; at concursus determinatur à causa secunda, ergò non est paritas. &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant. ad prob. 1. neg. ant.* licèt enim causæ secundæ necessariae non sint indifferentes quoad speciem actûs, sunt tamen indifferentes, & ex se indeterminatæ quoad exercitium actûs, v. g. ignis ex natura sua est determinatus, ut, si agat, calefaciat ; ut tamen actu operetur, & calefaciat, indiget ut causa secunda, determinari, & applicari à Prima.

Bb 3

Ad

Ad prob. 2. neg. ant. ad prob. d. a.
 1. causa libera debet seipsam deter-
 minare *secundariò*, & dependenter
 à determinatione prævía determinan-
 tis primi con. *primariò*, & indepen-
 ter à determinatione prævía determi-
 nantis primi. neg. a. & c. *d. a. 2.*
 causa libera debet seipsam determi-
 nare *causaliter*, & *effectivè*, neg. *forma-*
liter, h. e. per ipsam operationem,
 con. a. n. c. *causaliter* ergò determi-
 natur à DEO, *formaliter* à seipsa.

Ad addit. Resp. d. a. determinatur ab
 objectis *moraliter* tantùm, & ita ut
 non tollatur indifferentia causæ libe-
 ræ, con. determinatur *physicè*, & ita
 ut tollatur actualis indifferentia, &
irresolutio causæ liberæ. neg. a. & c.
 stante enim cognitione objecti volun-
 tas potest non agere, ut ergò agat
 debet adhuc *physicè* determinari à
 Causa 1a.

Ad Contr. 1. Neg. conf. quia præmotio
 se tenet tantùm *ex parte actûs secundi*,
 non ex parte ipsius potentia: licet
 ergò sine præmotione non habeat *po-*
tentiam ut actualiter operantem, habet ta-
 men potentiam *absolutè*, ut possit exi-
 re in actum. *Ad*

Ad Contr. 2. neg. conf. quia equus ad iter requisitus est requisitum *ordinis inferioris*, & *creati*, ergò ut habeam plenam potentiam perveniendi Parisios, oportet equum esse in mea potestate. &c. econtrà Præmotio est *ordinis superioris* requisitum; unde non oportet, ut sit in mea potestate, ad hoc ut habeam potentiam &c.

Ad 2. Neg. ant. ad prob. 1. neg. ant. & suppos. quòd scilicet Præmotio sit requisitum, per quod voluntas reddatur *potens*; per præmotionem enim solùm redditur *actu* operans, non verò *potens* operari.

Ad prob. 2. d. a. prædeterminatur ad unum *per modum liberi*, ita ut relinquatur voluntati potentia ad oppositum juxta exigentiam causæ liberæ, con. *per modum naturæ*, neg. DEus movet creaturas juxta exigentiam cujusque, liberas *liberè*, necessarias *necessariò*, non solùm movet *ad substantiam* actûs, sed etiam *ad modum* actûs; facit, ut causæ liberæ operentur *infallibiliter*, non ut *necessariò*.

Ad confirm. d. a. est inimpedibilis *originativè* sumpta, con. *terminativè*
 B b 4 sump-

sumpta, h. e. ipse actus sequens præmotionem est inimpedibilis, neg. potest enim voluntas actum proprium suspendere, revocare, & interrompere pro lubitu.

Nec dicas. Ergò Præmotio non est infallibilis & efficax.

R. Enim *neg. illat.* licèt enim voluntas possit non agere potentiâ *possibilitatis*, non tamen non potest non agere potentiâ *futuritionis*, h. e. potest non agere, hæc tamen non actio nunquam sequetur, nunquam est *futura*; & sic præmotio adhuc manet infallibilis.

Ad prob. 3. d. a. non potest elici actus odij *in sensu composito*, h. e. non potest coniungi *actus amoris*, & *actus odij*, con. non potest elici actus odij *in sensu diviso*, h. e. non potest poni actus odij *sejunctim* sine actu amoris, neg. *Nec dicas.* Implicat præmotum ad amorem non amare; ergò non potest non amorem conjungere cum præmotione ad amorem.

R. d. a. implicat *absolutè*, neg. implicat *ex hypothesi* quòd Præmotioni liberè consenserit, & actu amet, con.

Ad

Ad prob. 4. d. maj. unum ex præ-
requisitis *ex parte actûs secundi*, seu ip-
sius actionis &c. *con. ex parte actûs*
primi, seu ipsius potentiae, neg. est
enim, inquit P. Renz *hic de Pramot.*
a. 4. ad object. 7. ipsa applicatio po-
tentiae ad agendum, & se habet per
modum reductivi de actu primo ad
secundum, facitque, ut causa sit ulti-
mò operans, & profundens actio-
nem. non ergò datur præmotio ad
posse agere, sed ad *actualiter agere*, in-
quit P. Wenzl. *Contr. 5. q. 2. §. 2.*

Ad prob. 5. d. a. facit. infallibiliter
&c. *con. facit necessariò* &c. neg. non
enim præmotio actum amoris infert
necessariò, sed liberè, licèt *infallibiliter*;
retinet voluntas potentiam ad non
agendum, sed tamen *infallibiliter* aget.

Dices: Præmotio non est in pote-
state voluntatis; ergò nec actus,
quem infert præmotio.

R. d. c. Si inferret actum *necessa-*
riò, *con.* si solùm *infallibiliter*, & *liberè*,
neg. licèt non sit in potestate volun-
tatis ipsa *acquisitio pramotionis*, est ta-
men in ejus potestate *consensus pramo-*
tioni dandus, vel negandus.

Ad prob. 6. Babenstuber hic §. 4. n. 66. admittit ant. absolutè; sic enim ait: sensus verus, & Thomisticus sensus compositi, & divisi est: Petrus in eo instanti, in quo adest prædeterminatio ad consensum, non habet potentiam conjungendi dissensum cum prædeterminatione ad consensum, habet tamen potentiam eliciendi dissensum absolutè, & prout separatum à prædeterminatione ad consensum. unde dist. conf. non est indifferens absolutè, & in sensu diviso, neg. in sensu composito, con.

Ad prob. 7. Neg. min. ad prob. d. 1. membr. ant. non potest poni omisso amoris potentiâ futuritionis, & consequente, con. non potest poni potentiâ merae possibilitatis, & antecedente, neg. ad prob. d. maj. necessaria est præmotio ex parte actûs 1. seu ad posse poni, neg. ad actu poni, seu ex parte actûs 2. con. ma. & min. & neg. conf.

Ad prob. 8. Neg. 1. seq. Motio enim moralis non physicè determinat ad unum, & quidem infallibiliter, cum voluntas sæpè illas suasiones non sequatur, hæc tamen præstat promotio causam liberam physicè, & infallibili-

biliter determinans ad unum. *ad seq.*
 2. *neg. ant.* licèt enim voluntas præ-
 mota ad amorem possit eligere odi-
 um potentiâ *antecedente*, & *possibilita-*
tis, non tamen potest eligere potentiâ
consequente, & *futuritionis*; & sic præmo-
 tio ad amorem in actu secundo nun-
 quam conjungitur cum odio. *ad seq.*
 3. *d. a.* determinatio *formalis* erit ad-
 scribenda voluntati, con. determi-
 natio *causalis*, *neg.*

Ad Confirm. d. a. Determinat seip-
 sam *formaliter*, con. *causaliter*, *neg. a.*
d. c. ergò non omnis determinatio
 est à DEO *formaliter*, con. *causaliter*,
neg. non enim se creatura determi-
 naret *formaliter*, nisi priùs per præ-
 motionem esset determinata *causaliter*.

Ad prob. 9. Neg. parit. Quia lumen
 gloriæ aufert in beatis indifferentiam
 judicij, quia proponit DEum, ut
 summum bonum, ideò infert neces-
 sitatem antecedentem: econtra præ-
 motio non aufert indifferentiam ju-
 dicij, quæ indifferentia est proxima
 radix libertatis; ergò non tollit li-
 bertatem.

Ad 3.

Ad 3. *Neg. ant. ad prob. 1. d. a.*
 Est indispensabiliter connexa vi illius
 causalitatis, quâ DEus influit in ta-
 lem actum, *neg.* est connexa ex vi,
 & influxu, qua voluntas humana, *de-*
ficienter operans, hoc est, eô modô,
 eo tempore, quo non deberet, in-
 fluit in talem actum, con. a. & n. c.
 malitia ergò formalis peccati non est
 connexa materiali absolutè spectato,
 ut actio est, sed, ut procedit à volun-
 tate hominis *modô defectibili* operantis.
 cùm itaque DEus non operetur de-
 fectibiliter, & peccatum formaliter
 sumptum intra sphæram activitatis
 DEI non contineatur, idcirco DEus
 prædeterminandô ad *materiale* pec-
 cati non eô ipsô est causa *formalis* pec-
 cati.

Ad Confirm. Neg. ant. Potest enim
 non ponere actum etiam physicum
 peccati, etsi præsupposita præmo-
 tione infallibiliter cum sit positurus.

Ad prob. 2. Neg. conf. & parit.
 Quia malitia moralis est in eodem
 genere cum influxu morali, & sic in-
 fluxus moralis attingeret in peccato

om-

omne illud, quod continetur in linea morali : econtrà influxus physicus non est in eodem genere cum malitia morali, sed solum cum entitate physica peccati, idèd influit in materiale peccati, sed non in formale, quia hoc est extra sphaeram activitatis DEI.

Dices : Præmotio physica est longè majoris efficaciae, quàm moralis; ergò, si hæc, etiam illa attinget formale peccati.

R. d. a. Est majoris efficaciae *intensiva*, h. e. in suo genere physico, manendo in linea entis, con. est majoris efficaciae *extensiva*, quasi possit extra lineam entis in lineam moris extendi. neg.

Ad 4. *d. a.* Prohibet peccata *formaliter*, vel etiam ipsam entitatem, ut *defectuosè* procedentem à voluntate, con. peccata merè *materialia*, & nullo modo defectuosè à voluntate procedentia, neg. idem dicas de punitione peccatorum. neque DEus est injustus puniendo peccata formalia, quia solum præmovet ad materiale peccati, & quidem ita, ut intactam relinquat
in

in homine potentiam non ponendi actum.

Ad ultimum d. rat. DEus prædeterminat causam secundam *consentaneè ejus naturæ*, h. e. liberè, & *causando ipsam libertatem actûs*, con. necessariò, & *tollendò libertatem*, neg.

SENTENTIA II. Affirmans. Ita

Th. Th. Goudin p. 4. q. 4. a. 4.
 Wenzl lib. 2. phys. contr. 5. q. 2.
 Renz lib. 7. & 8. phys. q. 3. a. 3.
 Hueber in harmonia Eroth. 2. Theor. 5.
 Babenstuber hîc d. 5. a. 2. Wiser de
 principijs, & causis rer. nat. p. 2. q. 7.
 Schnell p. 2. tr. 5. d. 2. q. 2. a. 2.
 Vischl d. 2. q. ult. a. 3. & seq. &
 alij plurimi, & ut ait Goudin l. cit.
 præcipuæ orbis Academiæ,
 Salmanticensis, Lovaniensis, Dua-
 censis &c. quibus accessit Universi-
 tas Salisburgensis. citantur etiam à
 Th. Th. Primates Societatis, ut
 Salmeron, Toletus, Bellarminus,
 Pererius, Azorius, Cosmas Alaman-
 nius, Henriquez &c. De Bellarmino
 tamen vide P. Joannem Rafsler Soc.
 JES. in Pallade sagata, & Togata part. 4.
 præcipuè a. 2. ubi num. 127. ait, præ-
 mo-

motionem Bellarminianam per hoc differre à præmotione Bannesiana, quòd motio DEI Bellarminiana pro meo lubitu sit obtinibilis mediante *negativa determinatione*, idque citra omnem prioritatem mutuam. porrò per hanc negativam determinationem Bellarminus *de grat. & lib. arbit. lib. 4. c. 16.* intelligit *non resistantiam* voluntatis; *posito influxu DEI*, inquit *loc. cit. fieri non potest, ut voluntas non operetur; & tamen operatio libera est, quoniam influxus DEI non ponitur, nisi prius voluntas per negativam determinationem ad illum recipiendum se disponat.* juxta Bellarminum ergò teste Gonet *in apolog. Thomist. c. 6. n. 98.* motus, seu applicatio, qua voluntas efficaciter movetur, & applicatur à DEO, pendet à *negativa quadam dispositione*, qua homo DEO *non resistit*, sed finit se ab illo moveri, & applicari: & per hoc humanam libertatem cum divina motione conciliat. vide Rafslerum accuratè hæc, & similia tractantem *loc. cit.*

FUNDAMENTA.

Ex quatuor ferè capitibus solent Th. Th. præmotionem suam proba-

bare, ea ad hæc puncta revocantur.

1. Probant ex auctoritate Aristotelis, & D. Thomæ. 2. Ex indifferentia, & potentialitate causæ 2dæ. 3. Ex eo, quod DEus sit causa prima; 4. quòd sit imum. liberum, & imum. Determinans. igitur

1. *Ex auctoritate Aristotelis, & D. Thomæ.* causa secunda sive libera, sive necessaria, (nec enim restringitur hoc axioma ad causas liberas) non agit, nisi mota à Prima; ergò motio, & applicatio causæ Primæ præcedit actionem causæ secundæ, ergò datur præmotio; sed non solum moralis, utpote, quæ in causis necessarijs locum non habet, ergò Physica.

2. Causa secunda applicatur à Prima; non per concursum; ergò per præmotionem.

3. Causa Prima facit, ut secunda faciat; ergò.

4. Si DEus creaturas non præmoveret physicè, non poterit dici, quòd aliquid faciat in creatura, ut hæc actualiter operetur; atqui juxta S. Thomam q. 3. de potent. a. 7. ad 7. *DEus in rebus naturalibus facit aliquid, ut actualiter.*

liter operentur, ergò &c. *maj. prob.* Tum quia concursus simultaneus non est ipsa actio creaturæ, sed volitio DEI formaliter immanens, virtualiter transiens; ergò nihil facit in agente, sed solum in effectu producto. Tum quia DEus per concursum simultaneum non facit, ut creatura faciat, sed econtra hæc facit, ut faciat DEus. ergò.

5. Creaturæ sunt instrumenta DEI: sed instrumenta debent recipere præviè aliquam motionem à causa principali, quâ applicentur, & excitentur ad agendum; ergò etiam creaturæ, &c.

6. *Ex indifferentia, & potentialitate causæ secundæ.* Causa secunda libera est principium indifferens ad utrumlibet; ergò debet à DEo præviè determinari per Præmotionem physicam; nam concursus simultaneus non præcedit ipsam actionem prioritate causalitatis.

7. Ens in potentia non est principium agendi; atqui voluntas sine præmotione est ens in potentia; ergò, &c.

8. Voluntas indifferens nisi determinetur ab extrinseco , non est ratio cur exeat potius in hunc actum , quàm alium ; ergò.

9. A principio indifferente nequit esse effectus determinatus ; ergò nec à voluntate non præmota. *ant. prob.* quia actio nequit exire nisi à causa determinata.

10. Voluntas ex se est *indeterminata* in ratione agendi , ergò indiget determinativo.

11. Nihil effectivè movet seipsum ; ergò voluntas debet à DEO moveri ad agendum.

12. *Ex eo quòd DEus sit causa Prima.* omnis causa 2da , & creata in ratione causæ perfectissimè , & essentialiter subordinatur DEO ut causæ Primæ actuali , & ab illo dependet actualiter ; atqui sine Præmotione physica nequit salvari hæc subordinatio , & dependentia causæ secundæ à Prima ergò datur Præmotio. *min. prob.* sine præmotione causa Prima non exercet prius naturâ causalitatem , & influxum realem in causam secundam ut actualiter causantem & in ratione cau-

causæ actualis constitutam ; ergò sine præmotione causa 2da in ratione causæ non subordinatur causæ Primæ.

Confirm. validè : Creatura per ipsam actionem suam , ab effectu , & causa agente distinctam ; determinat DEum ad hunc potius quàm alium concursum ; ergò ipsa determinatio , & actio creaturæ est prior concursu simultaneo ; ergò in illo priori actualis determinatio creaturæ non dependet ab actuali ; & immediato influxu DEi : atqui causa secunda constituitur in ratione causæ per ipsam actionem suam ; ergò sine præmotione creatura in ratione causæ non subordinatur ; nec dependet à causa Prima.

Nec dicās : Creaturam à DEo accepisse potentiam , & virtutem se , & concursum DEi determinandi , imò etiam hanc virtutem continuò à DEo conservari ; ergò adhuc subordinatur DEo in ratione causæ.

Contra est : 1. per conservationem virtutis agendi creatura DEO subordinatur , & ab eo dependet solum

in ratione causæ *potentiâ agentis* , non *actu agentis* ; ergò.

Contra est 2. ipsa actio , & determinatio creaturæ, quâ determinat concursum simultaneum, juxta communem contra Durandum debet immediate à DEo ut immediate in eam influente dependere, aliàs dabitur creatura non immediate participata à DEo ; sed non immediate dependet, & causatur à DEo per concursum simultaneum , cum hic sit posterior ipsa actione ; ergò per Præmotionem physicè influentem in ipsam actionem.

13. Causa Prima , & primum agens est illud , quod nullum aliud agens *formaliter* tale , seu ut actu agens præsupponit ; ergò si creatura determinet DEum ad agendum , & DEus non præviè in ipsam determinationem influat ; creatura, & non DEus, erit causa Prima , & agens primum.

14. *Ex eo quòd DEus sit Primum determinans, & primum liberum.* DEus est primum determinans, & primum agens liberum ; ergò debet antecederet ,
&

& absolutè causam 2. determinare ,
& liberè præmovere ad agendum.

Prob. conf. 1. Si DEus non præviè determinat causam 2. tunc causa 2da primò determinabit concursum DEi indifferentem ; ergò causa 2da erit primum determinans.

Prob. conf. 2. Si DEus non determinat antecederet causam 2. tunc creatura priùs exerceret suam libertatem , nimirum determinandò liberè concursum DEi indifferentem ; ergò creatura esset primum liberum.

Prob. conf. 3. Si DEus determinaret voluntatem hominis physicè , voluntas non maneret libera , sed necessariò operaretur , ut clamant R R. contra Th. Th. ergò etiam si DEus solùm determinaretur à causa 2da & non præviè causam 2. determinaret , necessariò operaretur , & non liberè ; ergò non esset agens liberum.

15. DEus est Primus motor in genere physico ; ergò est Præmotor.
prob. conf. quia motio physica præcedit operationem causæ 2dæ ; ergò est Præmotio.

16. Creatura sine præmotione non est constituta in ratione principij in actu 2do operativi ; ergò , ut creatura actu operetur requiritur præmotio.

17. DEus movet causas secundas conformiter eorum naturæ , liberas liberè , necessarias necessariò ; ergò præmotio non tollit libertatem.

18. Præmotio se tenet *ex parte actûs secundi* ; ergò non destruit actum primum , seu potentiam ad utramque contradictionis partem.

19. DEus non solùm dat actu operari , sed & *liberè* operari , cùm sit Author libertatis ; ergò præmoven-dô non tollit libertatem.

20. Causa 2da seipsam determinandô non tollit libertatem ; ergò etiam DEus prædeterminandô voluntatem non tollit libertatem.

21. Præmotio physica non tollit indifferentiam judicij , h. e. non impedit , quin objectum proponatur ab intellectu ut indifferenter amabile , aut respuibile ; ergò non tollit libertatem.

RESPONSA Aa.

Ad 1. d. a. 1. Nisi mota *præmotione physica*, neg. nisi mota, h. e. *causata*, con. hanc Aristotelis mentem fuisse, patet ex eo, quòd illo axiomate probare velit existentiam causæ primæ, ut sensus sit: *omnis causa secunda operatur dependenter ab alia, quousque ad primam aliquam, & immotam, seu incausatam tandem deveniatur, ne detur processus in infinitum.* d. a. 2. Nisi mota *motione universali, & indeterminatâ* ad hoc, vel illud in particulari, qua voluntas inclinatur necessariò *ad bonum ut sic*, con. *motione particulari* ad unum *determinata*, neg. quòd autem S. Thomas hujusmodi motionem universalem statuatur, patet clarè ex 1. 2. q. 9. a. 6. ad 3. quem textum unâ cum plurimis alijs invenies apud P. Petrum Kirsch Soc. Jes. in opusculo, cui titulus: *DEus movens ex mente D. Thomæ absque prædeterminatione physica.* S. 3. pag. 14.

Ad 2. d. a. Applicatur, h. e. per physicam præmotionem *physicè impellitur* ad agendum, neg. applicatur,

h. e. à divina providentia dirigitur in suum finem &c. con.

Ad 3. d. a. Facit *physicè* promovendô, neg. dandô *virtutem operandi*, & *concurrentè* simultancè, con. item facit *per motionem universalem* ad bonum ut sic, con. *per motionem particularem* ad bonum particulare, neg.

Ad 4. Neg. maj. ad prob. 1. resp. 1. retorq. arg. idem enim obijci potest illis Th. Th. qui *præmotionem* non in qualitate voluntati impressa, sed in volitione DEI formaliter immanente, & virtualiter transeunte constituunt. resp. 2. d. c. ergo nihil facit in agente *physicè*, h. e. non producit in agente aliquam *entitatem physicam*, con. nihil facit *denominativè*, neg. facit enim suo concursu, ut creatura agat, quæ sine concursu DEI non ageret.

Ad prob. 2. neg. ant. Licet enim creatura influxum, & concursum DEI ad hoc, vel illud pro arbitrio determinet, hoc tamen non obstat, quin DEus faciat, ut faciat creatura; nisi enim DEus concurreret, creatura non posset operari, & non operaretur.

Ad 5.

Ad 5. d. maj. Sunt instrumenta DEI *pura*, & *artificialia* ut malleus, securis &c. quæ agunt ut *pura* instrumenta, & *purè* instrumentaliter, *neg.* sunt *instrumenta* *latius dicta*, quæ non solum ut instrumenta, sed ut causæ naturales agunt, *con. maj. dist. eodem modo min. & ne. conf.* sic inquit Dolanus *de modo conjunctionis, &c. p. 4. c. 3. n. 7.* ignis dum ab Alchimista dirigitur ad aurum fictitium conflandum, nullam præviam motionem, ac realitatem ab artifice recipit, sed ritè applicatus ex virtute propria, & naturali operatur; sic DEus utitur creaturæ ut instrumentis ad fines sibi notos, non imprimendò aliquid, sed omnia sic disponendò per suam infinitam providentiam, atque dirigendo, quomodo novit conducere ad finem à se intentum.

Ad 6. d. a. Est principium indifferens *indifferentiâ passivâ*, sicut materia prima respectu formarum, *neg. indifferentiâ activâ*, h. e. potest hoc, vel illud pro suo lubitu agere, *con. ant. n. conf.*

Deinde : Nunquid voluntas præmota ad amorem est indifferens , & potest elicere amorem , vel odium , & tamen potest à voluntate elici amor sine alio physicè determinante extrinseco ; ergo etiam sine præmotione &c.

Ad 7. d. maj. Ens in potentia *purè passiva* , con. in *potentia activa* &c. neg.

Ad 8. d. a. Nisi determinetur ab extrinseco *moraliter* , & *objectivè* , h. e. à bonitate objecti allicientis , con. *physicè* , & *effectivè* per præmotionem physicam , neg. quòd autem stante suasionem objecti eligat potius hunc actum , quàm alium , exinde est , quia *sic voluntati libera potentiæ placet*.

Ad 9. d. a. à principio indifferente *manente tali* , con. *non manente tali* , sed quod per ipsam positionem effectus determinetur. neg. *vel* : nequit esse effectus determinatus , *jam in sua causa determinatus* , con. *determinatus in se*. neg.

Ad prob. d. a. nisi à causa determinata *quoad entitatem* , con. *quoad actualem*

alem influxum, subd. *antecedenter ad influxum actualem*, h. e. debet esse actu determinata ad hunc potiùs effectum quàm alium, antequam influat, & quidem *ab aliquo extrinseco*, non *à se*, neg. *concomitanter cum influxu actualem*, h. e. dum actu influit debet influere in determinatum effectum, con.

Ad 10. d. a. Est indeterminata *ex imperfectione*, uti est v. g. bilanx, neg. *ex perfectione*, & cum potestate seipsam determinandi, con. a. n. c.

Ad 11. nihil effectivè movet seipsum *independenter à causa prima*, con. *dependenter*, neg. & deinde movetur voluntas etiam ab objectis. accedit, quòd voluntas in illo priori, dum præmovetur ad amarem, possit non amare, non permoveri; à quo ergò movetur? à seipsa? idipsum dicimus.

Ad 12. *Neg. min. vel dist.* nequit salvari hæc subordinatio sine præmotione, h. e. *sine aliqua causalitate DEI antecedente ipsum actum & dum creaturæ*, con. *sine præmotione physica Thomistica*, neg. min. & conf. *ad prob. neg. ant.* nam actus secundus causæ secundæ tria includit.

1. Cau-

1. *Causam* ipsam , quæ agit, eiúsque virtutem operativam,

2. *Effectum* , qui producitur,

3. Ipsam *actionem formalem* , quæ causam denominat agentem, & effectum fientem. atqui in hæc omnia, ut sunt entia realia DEus immediatè influit, & quidem *causalitate* naturâ priori, sine præmotione physica; ergò sine præmotione physica salvatur illa subordinatio, & dependentia. *min. prob.* nam 1. DEus immediatè influit in *ipsam causam*, ejúsque *virtutem*, eam immediatè *producendô*, & *conser-vandô*, quæ productio utique dicit *prioritatem* causalitatis. 2. Immediatè influit, & causaliter in *effectum*, eum unâ cum creatura *per concursum simultaneum*, h. e. per *actionem DEI* formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem physicè *producendô*. 3. Denique ipsa *actio formalis* non est quid realiter distinctum à causa, & effectû, ergò etiam non indiget influxu distincto causæ Primæ. Et sic ruit fundamentum, & suppositum Th. Th., qui volunt, *actionem esse ens à causa, & effectû distinctum*, quod nos negamus. SEN-

SENTENTIAM istam, quòd *actio* non sit *entitas* ab agente, & termino realiter *distincta*, docent Nominales omnes, ex Thomistis Masius 3. *phys.* f. 1. c. 3. q. 4. referens pro eadem sententia Capreolum, Soncin. Ferrar. Jabellum, & alios. consentit Card. Ptolomæus *diff.* 5. *Physico-metaph.* f. 3. & 4. nec non Philosophia Burgundica in *metaph.* tr. 2. d. 2. q. 8. solidè; & Gervasius p. 1. *phys. quæst.* de modis in communi, & inferiùs tr. 4. q. 2. a. 12. videtur etiam esse D. Thomæ, & Scoti. vide etiam Purchotium Tom. 5. in *Exercitat. Ontolog. disp.* 4. f. 2. q. 3. & Baronem in *Scoto defenso* Tom. 1. *apolog. penult. act.* 2. ubi fortiter iste posterior nititur probare, dari actionem mediam.

Probatur breviter : 1. DEus producit creaturam sine actione media, & tamen denominatur agens, & creans; ergò, ut causa sit agens non opus est actione media. 2. Juxta Aa. ipsa actio media producitur verè sine alia actione, ergò etiam ipse effectus potest à causa immediatè produci sine actione media. 3. Licèt actio sit
for-

formaliter actio, tamen effectivè pendet à causa; ergò, si ipse effectus indiget actione media, etiam ipsa actio effectivè dependens à causa indigebit actione media.

Ad Confirm. ex dictis 1. *neg. suppos.* actionem esse entitatem realiter distinctam à causa, & effectu. 2. *neg. ant. vel dist.* determinat DEum priùs *per aliquid reale*, à se positum, ad quod DEus non concurrat. *neg.* ita ut illa determinatio creaturæ præcedens concursum sit *tantùm aliqua formalitas*, tr. ant. d. *conf. neg. conf. vel dist.* 2. *conf.* ergò illa determinatio seu formalitas non dependet *formaliter* ab influxu DEI, *transf.* non dependet *realiter*, & *identice*, *neg.* res ita explicatur: determinatio illa seu operatio, qua creatura antecederet ad concursum simultaneousum se determinat, non est entitas aliqua realiter à voluntate, & effectui distincta, sed est ipsa entitas voluntatis, cum concursu DEI profundens effectum, sic ut ratio cur hic effectus potiùs fiat quàm alius, adscribatur voluntati tamquam causæ particulari.

ita-

Itaque realiter loquendo determinatio voluntatis , & concursus DEi simul sunt in uno instanti reali. Dicitur tamen determinatio voluntatis præcedere concursum eo solum sensu, quòd ex ipsa proveniat, cur ejus potentia , & concursus DEi producant hunc potius effectum quàm alium, non verò eo sensu, quasi voluntas in illo priori antecederet ad concursum aliquid reale producat, ad quod DEus immediatè non concurrat.

Res patet exemplo. v. g. semen lactucæ non producit lactucam sine influxu solis , & tamen hic est indifferens , ut lactucam, vel brassicam producat ; ideoque determinatur à semine, quin tamen exinde sequatur, quòd illa determinatio lactucæ sit aliqua actio producta sine concursu solis , sed tantum est formalitas , quæ productio lactucæ magis quàm brassicæ cum hoc influxu solis , potius semini adscribi debeat , quàm soli , &c.

Dices : Si causa secunda determinat concursum DEi per formalitatem aliquam

aliquam, sequitur formalitatem aliquam esse à sola creatura; sed &c. ergò.

R. *Con. seq.* nego autem hoc esse quid absurdi; nam etiam *formalitas vitalitatis, meritorij &c. reduplicativè* soli causæ creatæ adscribuntur.

Ad contr. 1. dico creaturam subordinari DEO, & ab illo dependere in ratione causæ actu operantis per *conservationem*, & simul per *concursum simultaneum*; nisi enim DEUS concurreret, causa secunda nunquam posset operari; ergò actualis operatio dependet à concursu simultaneo.

Ad contr. 2. Resp. 1. d. maj. ipsa actio *adaquatè sumpta*, & *ut completa* debet dependere à DEO, *con.* actio *inadaquatè*, & solum *inchoativè* sumpta pro inceptione actionis, & determinatione qua se voluntas determinat ad agendum, *subd.* debet dependere *ab influxu proprio*, *neg. ab influxu DEI Conservativo* ipsius causæ, *con. maj. d. m. n. conf.*

Resp. 2. Neg. suppos. actionem illam esse entitatem realiter aut modaliter distinctam à causa, & effectui. nam vo-
lun-

luntas à DEO per motionem *universalem* determinata ad bonum *ut sic*, se determinat ad effectum non per aliquid distinctum, sed per hoc præcisè, quòd *se effectui producendo applicet*; & quidem *liberè*, quia bonum illud non proponitur cum absoluta bonitate, sed *ut mixtum malo*; ergò posset se non applicare.

Nec dicas. Existente causa, & existente effectu potest tamen non dari actio; ergò agere dicit aliquid plùs, h. e. entitatem distinctam.

R. 1. D. a. existente effectu *in facto esse*, con. existente effectu *in fieri*, neg. si enim supponatur effectus incipere existere, seu actu emanare è causa, non potest non simul importari, & intelligi actio.

R. 2. D. c. plùs dicit *entitativè*, & *in recto*, neg. *Connotativè*, & *in obliquo*, con. sic enim agere involvit simul ipsum fluxum, & emanationem effectus à causa, & ipsum influxum causæ in effectum.

Ad 13. *D. c.* si creatura determinet DEum per determinationem *realiter distinctam* ab effectu producendo,

D d

con.

con. si solum determinet *per formalitatem* aliquam, quæ non sit entitas distincta, neg. conf.

Nec dicas 1. Creatura prius se applicat ad producendum effectum quàm DEus; ergò creatura erit causa prior DEO.

R. D. a. applicatione importante *entitatem realem*, neg. importante solum *formalitatem*, con. a. n. c. dum enim creatura producit aliquid reale, etiam in eodem instanti agit Deus; ergò creatura non est causa prior.

Nec dicas 2. Si Deus, & creatura simul operantur realiter, tunc neutra causa erit *Prima*, sed erunt causæ *simultaneæ*, ergò DEus adhuc non erit causa *Prima*.

R. 1. reitorq. arg. causa 2da præmota ad amorem *potest* exercere odium; ergò *potest* esse causa *Prima*.

R. Neg. seq. DEus enim est causa *Prima* *Tum* quia realiter prius producit ipsam causam 2dam ejusque virtutem activam; *Tum* quia ipse operatur *independenter* ab omni alio. in quo formaliter consistit ratio causæ *Primæ* ex mente S. Thomæ in 2. d. 37. q. 2. a.

2. ubi ait : *De ratione primi principij est, ut possit agere sine auxilio superioris, & sine influentia ejus.* Creatura ergò est causa secunda, quia operatur dependenter tum à concursu *conservativo*, tum à concursu *simultaneo*.

Ad 14. *Neg. conf.* 1. quia DEus antecedenter, & absolutè determinandò voluntatem ad unum tolleret libertatem causæ 2dæ. in agendo; ergò non esset *Primum*, sed *unicum* liberum. 2. Quia ad hoc ut DEus sit *Primum* determinans, & *Primum* liberum, sufficit quòd DEus antecedenter ante omnem determinationem causæ 2dæ. liberè decreverit; & *determinaverit* creaturæ offerre omnipotentiam suam, & concursum ad quoscunque actus causæ 2dæ. itaque *exercitium libertatis divina* præcedit exercitium libertatis nostræ.

Ad prob. 1. d. a. 1. Causa 2da determinabit concursum DEI *determinatione propriè dicta* aliquid reale producendò in causa prima, aut aliquod jus in eam exercendò, *neg. determinatione impropriè dicta* ponendò conditionem, quâ positâ DEus decrevit ex libera

sua voluntate concurrere ad actus
causæ 2dæ. con. an. n. c. 2. d. a.
aliter: determinabit *dependent* à *Prima*
determinatione causæ Primæ, qua
decrevit concurrere &c. con. *independ*
enter ab hac determinatione &c. neg.
a. & conf.

Ad prob. 2. Neg. ant. patet ex di-
ctis *ad argum. n. 14.*

Ad prob. 3. Neg. conf. & parit. di-
sparitas est: quia si DEus physicè de-
terminaret voluntatem, hæc determi-
natio voluntati non esset libera, quia
eam non elegisset, vel ej se submi-
sisset per volitionem præcedentem.
Econtrà DEus liberè præviè decre-
vit, & se liberè determinavit ad con-
currendum ad quoscunque actus,
quos creatura elegerit; ergò &c.

Ad 15. D. c. ergò Præmotor mo-
tione *universali*; ad bonum ut sic, con.
motive *particulari*, & determinata
ad unum, neg. & hæc motio uni-
versalis est motio physica, *Tum* quia
per eam DEus creaturæ imprimit in-
inclinationem in bonum, quæ incli-
natio utique est quid physicum. *Tum*
quia etiam finis est vera realis, &
phy-

physica causa ; ergò licèt hæc motio sit solùm objectiva , & in ratione finis , est tamen *physica*.

Ad 16. *neg. ant.* nam creatura in actu imo proximè operativa constituitur per suam virtutem activam , per concursum DEi indifferenter oblatum , & per cæteras condiciones requisitas ad agendum, In actu 2do verò operans constituitur per ipsam actionem formalem , seu per actua-lem influxum in effectum.

Ad 17. *D. a.* per *Pramotionem physicam* determinantem ad unum, *neg.* secùs con.

Ad 18. *tr. ant. neg. conf.* quia Præmotio ad unam partem ligat potentiam ne possit contrarium facere , sicut vincula ligant , & impediunt destruuntque potentiam proximam ad ambulandum. Unde *dist. conf.* non destruit potentiam *remotam*, con. potentiam *proximam*, & proximè *expeditam* & potentem in actu 2do egredi ad utrumlibet. *neg. conf.*

Ad 19. *D. a.* est author libertatis, & dat liberè operari per *Pramotionem physicam* , *neg.* hæc enim, cùm inimi-

pedibiliter determinet ad unum, repugnat libertati : Est author libertatis , & exercitij libertatis *per concursum conservativum* , & *simultaneum* con. a. n. c.

Ad 20. 1. *Neg. conf.* quia de ratione causæ liberæ est , ut non ab extrinseco , sed à se ipsa determinetur ; cùm ergò DEus sit principium extrinsecum respectu causæ secundæ , non verò causa secunda sibi sit extrinseca , ideò DEus prædeterminandò tolleret libertatem , non verò tollit ipsa causa secunda , quia ipsa determinatio propria , non verò aliena est in potestate causæ secundæ. 2. d. c. non tollit DEus libertatem *propriam* , con. non tollit libertatem *causæ determinatæ* , neg.

Ad 21. *Neg. conf.* quia ad actum liberum non sufficit sola indifferentia judicij , sed requiritur etiam indifferentia voluntatis ; ad quid enim judicium indifferens , si voluntas non potest sequi quamcunque partem , sed unam determinatè ?

Fundam. præcip. Sent. 1. Præmotio 1. est superflua causis cùm necessarijs tum liberis.

ris. his, quia hæc est ratio distinctiva
causæ liberæ, ut seipsam determinare
possit; illis, quia ex natura sua jam
sunt determinatæ ad unum. 2. Tollit
libertatem, quia voluntas præmotà ad
unum non est indifferens ampliùs ad
utrumlibet; nec habet omnia requi-
sita ad utrumque: inter alia enim eti-
am est præmotio, quam non habet
ad utrumque. 3. Repugnat sanctita-
ti DEI, qui præmovendo ad mate-
riale peccati, etiam ad formale
peccati, quod connexum est ma-
teriali, præmoveret. *authoritas*
verò, quam opponunt, aut
dubia est, aut nulla. *Potentia*, quam
dicunt esse intactam, est sterilis, va-
cua, ac frustranea; cùm implicet,
eam exire in actum. ratio primi li-
beri, Causæ Primæ in DEO salvatur
per concursum conservativum, si-
multaneum, & quòd nulla operatio,
nullum ens assignabile sit in exercitio
libertatis, non dependens à DEO,
tum concurrente, qui concursus est
natura, & dignitate prior, tempore
simultaneus; tum moraliter præmo-
vente in bonis. demùm voluntas est

potentia quidem indifferens, sed indifferentiâ non *passivâ*, & imperfectionis, quæ ab alio determinari debeat, sed *dominativâ*, & perfectionis, quæ se ipsam possit determinare, & hanc prærogativam DEO in acceptis refert.

Fundam. Sent. 2. Præter axiomata recepta 1. Autoritas S. Thomæ, qui ait DEum facere, ut operentur creaturæ, sed concursus simultaneus non facit, ut creatura operetur; sed potius contrâ creatura facit, ut concurrat DEus. 2. Voluntas est principium indeterminatum, & indifferens; ergò indiget determinativo. 3. Et maximè quia DEus, ejusque concursus determinaretur à creatura, si non daretur præmotio, ergò DEus non esset Causa Prima illius determinationis, quæ præveniret DEum, & DEus illi, non illa DEO subordinaretur. Causa autem prima absolutè, primum liberum, determinans absolutè primum nullum aliud præsupponere debet determinans. unde præmotio nec est superflua, sed necessaria, causis *liberis* quidem, ut se ipsas

ipsas determinare possint secundariò , & dependenter : *necessarijs* , ut licèt sint quoad *speciem* actûs jam determinatæ , etiam determinantur ad *exercitium* actûs , in quo sunt adhuc indifferentes. rursus non tollit *libertatem* , quia determinat ad unum per modum liberi movendo conformiter cujusque naturæ , i. e. liberasliberè , necessarias necessariò. neque aliquod requisitum deest ex parte actûs primi , seu potentiæ , ratione cujus dicitur posse agere , vel non agere ; præmotio enim se tenet ex parte actûs , non potentiæ. similiter materiale est connexum cum formali , sed non vi motionis divinæ , sed voluntatis perversæ. actio enim secundùm materiale , quâ à DEO est , potest esse bona , vel mala , & DEUS relinquit intactam potentiam.

D d 3

QUÆ-

QUÆSTIO XIII.

An substantia sit immediatè operativa, & productiva alterius substantia, an verò mediantibûs accidentibûs ?

SENTENTIA I. Substantia non est immediatè operativa, sed solùm per accidentia sibi superaddita ; ad eoque principium formale quo immediatum, & proximum produciens substantiam non est ipsa substantia, sed accidentia sola. Ita Th. Th. communiter. Cardinalis Aguirre *diff.* 15. Complutenses *d.* 10. *q.* 4. Babenstuber *d.* 4. *a.* 3. Hueber in *Harmonia Eroth.* 2. *Theor.* 2. Renz *lib.* 2. *phys.* *q.* 5. *a.* 4. Goudin *d.* 2. *q.* 4. *a.* 3. Wenzl. *contr.* 4. *q.* 2. Joannes à S. Thoma *q.* 12. *phys.* *a.* 2. Ortiz *tr.* 5. *conf.* 1. *§.* 2. *n.* 517. Vischl *d.* 2. *q.* 4. *a.* 2. & ex Patribus Societatis Jesu Vasquez 1. *p.* *d.* 195. *c.* 1. *n.* 10. Fonseca 5. *Metaph.* *c.* 2. *q.* 6. *§.* 3. Albertinus *Tom.* 1. in 2. *princip. philos.* *q.* 2. *d.* 2. Toletus 1. 2. *phys.* *c.* 3. *q.* 2. *concl.* 5. Mlodzianowski *tr.* 1. *d.* 5. *q.* 3. *diff.* 2. contra Scotistas

itas afferentes solam substantiam esse
immediatè productivam substantiæ,
& contra Suarezium cum pluribus
R. R. docentem tam substantiam,
quàm accidentia esse principia im-
mediatè productiva substantiæ.

FUNDAMENTA.

1. Substantia non immediatè re-
spicit operationem; ergò non est im-
mediatè operativa. *ant. prob.* substan-
tia immediatè respicit existentiam,
ergò non immediatè respicit operatio-
nem. *prob. conf.* existentia, & opera-
tio sunt actus adæquatè distincti: at-
qui non potest una potentia imme-
diatè respicere simul actus adæquatè
distinctos; ergò substantia immediatè
respiciens existentiam, utpotè à qua
specificatur, & ad quam per defini-
tionem immediatè ordinatur (defini-
tur enim *Ens per se existens*) non po-
test immediatè respicere operatio-
nem. *min. prob.* quia potentiæ speci-
ficantur ab actibus adæquatis, quos
respiciunt immediatè: atqui non po-
test una potentia habere duplex spe-
cificativum adæquatum; ergò nec
po-

potest immediatè respicere duos actus adæquatos.

2. Actus , & potentia debent esse in eodem genere, ut , si actus sit accidens , etiam potentia sit accidens ; si actus sit substantia , etiam potentia sit substantia : sed actus , ad quem per se primò ordinatur potentia operativa est accidens (actio enim non est substantia) ergò etiam ipsa potentia operativa est accidens , & non substantia.

3. Quod respicit aliquid accidentale tanquam suum specificativum , est accidens , non substantia : sed potentia operativa respicit aliquid accidentale ut specificativum , scilicet actum suum ; ergò non est substantia , sed accidens.

4. Sæpè producit substantia à solis accidentibus absente formâ substantiali ; ergò non substantiæ , sed accidentia sunt causæ productivæ substantiæ. *ant. prob.* sic enim 1. Sol producit metalla subtùs terram , ubi ejus forma substantialis non est præsens. 2. Arbor producit aliam arbo-

borem per accidentia relicta in semine, etsi ipsa arbor jam perierit; ergò.

RESPONSA A.

Ad 1. 1. *Neg. ant. ad prob. d. c.*
Ergò non respicit operationem *primariò*, con. *secundariò*, neg. *existentia* enim, & operatio sunt actus subordinati, licèt autem prior, h. e. *existentia per se* specificet potentiam, seu substantiam, non tamen eam specificat actus posterior, seu *operatio*. & nonnè etiam accidens immediatè, ùt *suum specificativum* respicit *existentiam in alio*; & *operationem*, qua producit aliud accidens, ùt *actum secundarium*?

Resp. 2. ad prob. conf. neg. maj. Existencia enim, & operatio sunt actus solùm inadæquati formæ substantialis, quæ sub diverso respectu est substantia, & potentia operativa. Substantia est, ùt ordinatur *ad existentiam per se*; potentia operativa est, ùt ordinatur ad operationem.

Ad 2. *Resp. 1. Retorq. arg.* Etiam accidentia non sunt in eodem genere cum substantia; accidens enim est in genere accidentis, substantia in genere-

nere substantiæ. ergò etiam accidentia non possunt esse principium *immediatum*, & proximum substantiæ productivum; aut etiam substantia poterit producere immediatè actum accidentalem.

Resp. 2. Neg. Hoc axioma esse universaliter verum; aliàs omnipotentia divina, quæ utique non est accidens, non poterit producere accidens immediatè.

Resp. 3. d. maj. Actus, & potentia *passiva*, h. e. forma substantialis, & materia prima, sunt in eodem genere: con. actus, & potentia *activa*, h. e. omnes operationes, & potentia earum productivæ, neg. maj. con. m. n. c.

Resp. 4. d. maj. Actus, & potentia *metaphysica*, seu *objectiva*, con. actus, & potentia *physica*, seu *productiva*, neg. maj. possibilitas rei, seu res ut possibilis, & ut existens sunt in eodem genere; sicut enim accidens actu existens est in genere accidentis; sic etiam ut possibile est in genere accidentis. alium sensum hujus axiomatis non admittimus.

Ad 3.

Ad 3. *Neg. suppos.* Quòd actio sit entitas, & accidens distinctum à causa, & effectu producto; hoc enim videtur falsum esse, ut defactò efficaciter, & probabilissimè defendunt plures Authores. consequenter potentia operativa, productiva substantiæ non respicit immediatè aliquid accidentale.

Resp. 2. Neg. min. Quòd potentia operativa specificetur entitativè ab actu. aliàs sequeretur toties dari potentias specie distinctas, quoties dantur actus specie diversi; quod tamen falsum est; nam eadem potentia potest producere actus specie diversos; sic eadem voluntas elicit volitionem, & nolitionem: maximè cum potentia operandi sit realiter indistincta ab ipsa entitate causæ.

Ad 4. *Neg. ant.* Nam Suarez *d. 18. meta. s. 2. à. n. 39.* cum alijs asserit in defectu causarum secundarum substantiam produci à DEO ut Authore naturæ: sicut enim DEUS per se *conservat* substantias, ita in talibus circumstantijs non est absurdum dicere

cere substantias à solo DEO produci. Est Philosophi Christiani, inquit P. Ulloa *phys. specul. d. 1. c. 2. n. 42.* recurrere ad solum DEum, quando concurrunt hæc tria : 1. Novus aliquis effectus. 2. Connexio naturalis cum illo. 3. Absentia causæ secundæ proportionatæ. sed hīs non attentis

Ad prob. 1. Dico, esse subtus terram quasdam venas metallorum in creatione mundi ab Authore naturæ ita dispositas, ut ex vicinis terræ partibus viscosis, operante solis calore se augere queant. alij asserunt substantiam solis applicari metallis producendis per effectus intermedios, & sic adhuc immediatè influere in substantiam metallorum.

Ad prob. 2. Dicitur semen arboris jam vivere, & esse instructum vitâ vegetativâ, & hoc mediante crescere deinde ipsam arborem. idem asserunt de alijs feminibus plures Philosophi antiqui apud Conimbricenses in 1. de generat. & corrupt. c. 4. q. 25. & Recentiores non pauci. Vide de his experientijs plura apud Młodzianowski *hic tr. 1. d. 5. q. 3. diff. 2.*

SEN-

SENTENTIA II. Substantia est
immediatè operativa, adeoque princi-
 pium proximum productivum alte-
 rius substantiæ est sola Substantia; ita
 ut accidentia nullo modo influant in
 ipsam substantiam, sed solùm se ha-
 beant per modum dispositionum. ita
 Scotistæ cum suo Doctore subtili in
 1. dist. 37. q. unica. & in 4. dist. 12.
 q. 3, quos sequuntur Ochamus, Du-
 randus, Vallesius, Jandunus, Schop-
 pen *hic* disp. 3. q. 1. Pontius d. 9. q.
 2. Baro *hic* apolog. 4. act. 4. & alij
 Scotistæ. quibus adstipulantur Hur-
 tado d. 9. f. 3. Oviedo contr. 9. punct.
 4. Arriaga d. 11. f. 2. Mayr p. 2. d.
 3. q. 3. a. 8. à n. 1123. & etiam ex
 parte Suarez d. 18. met. f. 2. Co-
 nimbric. l. 2. phys. c. 7. q. 18. Com-
 ptonus d. 25. f. 4. & plures RR.
 quatenus admittunt substantiam pos-
 se immediatè producere aliam sub-
 stantiam, licet deinde asserant etiam
 accidentia immediatè producere sub-
 stantiam. non omittendum quod ad-
 dit Baro l. cit. n. 1. opinionem Sco-
 ti in hac materia singulis diebus au-
 geri numerò, & autoritate sequaci-

um ; illam verò D. Thomæ destitui etiam à suis ; ita ex authoribus , inquit , etiam Thomistis dietim ad nos aliqui accedunt.

FUNDAMENTA.

1. *Operari sequitur ad esse ; ergò si forma substantialis est immediatum principium essendi , etiam erit immediatum principium operandi. ergò substantia est immediatè operativa.*

2. *Qua est ratio Scoti, Magni semper momenti, ut ait quidam Recentior , & nunquam satis soluta. Ens imperfectius non potest producere per se, & immediatè ens perfectius ; sed substantia est perfectior accidente ; ergò non potest produci ab accidente , sed debet produci ab alia substantia. maj. prob. ens imperfectius non continet in virtute sua productiva ens perfectius ; ergò cùm nemo det quod non habet , ens imperfectius non poterit producere id quod est perfectius.*

Confirm. 1. Forma accidentalis non potest denominare subjectum ultra gradum , quem ipsa habet ; v. g. dulcedo ut tria nequit saccharum red-
de-

dere dulce ut quatuor ; ergò etiam agens imperfectius nequit effundere ex se effectum ; qui excedat perfectionem ipsius agentis.

Confirm. 2. Ex sensu communissimo omnium , qui nullis partibus addicti sunt , judicantium causam immediate productivam alterius debere esse aut majoris , aut æquivalentis , aut ejusdem perfectionis cum effectu producto , adeoque eum continere aut *eminenter* , aut *virtualiter* , aut *formaliter*.

3. Si substantiæ non immediate producant substantias , sequitur , quòd nullæ dentur productiones substantiales univocæ , h. e. quòd substantia non habeat sui causam univocam : sed hoc est falsum , ut omnes fatentur ; ergò. *prob. seq.* quia accidens respectu substantiæ est quid æquivocum ; ergò non potest ejus esse causa univoca ; ergò &c.

Confirm. 1. Generatio Filij à Patre est productio substantialis univoca , ergò causa productiva Filij non est accidens , sed ipsa substantia patris.

Confirm. 2. Accidens non vivit , ergò non potest producere vivens , v. g. Filium.

Confirm. 3. Vivens non potest producere aliud vivens à se specie diversum ; ergò nec accidens , quod nec vivit , nec est ejusdem speciei cum substantia potest producere substantiam toto genere à se diversam.

4. Accidens potest immediatè producere accidens ; ergò etiam substantia substantiam. *prob. conf.* quia æquè proportionata est substantia substantiæ , ac accidens accidenti.

Confirm. Non est credibile naturam providisse accidenti de virtute activa , & non providisse de eadem substantiæ , longè perfectiori.

5. Accidens non potest producere substantiam *in virtute propria* , ut fatentur Aa. nec *in virtute substantiæ* , nec ut ipsa virtus substantiæ ; ergò omninò non potest. *prob. pars 2. ant.* vel enim ad hoc , ut accidens producat in virtute substantiæ substantiam , ipsi aliquid superadditur *substantiale* , & sic jam substantia erit principium immediatum &c. vel superadditur aliquid *accidentale* , & sic accidens manebit improporcionatum , & impotens ad producendam , & continendam substantiam ut antea. vel denique acciden-

denti superadditur nihil ; ergò produ-
 cetur ut ipsa *virtus substantia* , & hoc
 non , quod *prob. 3. pars. ant. 1.* Cau-
 sa , quæ producit effectum immédia-
 tē ex sua natura , & ab intrinseco , est
 principalis non instrumentalis : atqui
 si accidens produceret substantiam
 immediatē , ut ipsa *virtus substantiæ* ,
 produceret eam ex sua natura , & ab
 intrinseco ; ergò esset causa principa-
 lis substantiæ , quod tamen negant
 Th. Th. *prob. pars. 3. ant. 2.* Licet ac-
 cidens dicatur esse *virtus substantiæ* ,
 manet tamen adhuc *entitative* imper-
 fectius substantiā ; ergò etiam non-
 dum potest producere immediatē
 substantiam. *prob. 3. pars. ant. 3.* Ideò
 calor , v. g. est *virtus instrumentalis*
 ignis in ordine ad producendam sub-
 stantiam ignis , quia ignis nequit pro-
 ducere ignem , nisi mediante calore :
 ergò etiam calor erit *virtus solum*
instrumentaria ignis in ordine ad ca-
 lorem producendum , quia pariter
 nequit ignis producere calorem , nisi
 mediante calore.

6. Vel actio productiva substantiæ
 emanat ab ipsa substantia , vel non

E c 3

ema-

emanat ? *si non emanat ?* ergò substantia nullo modo influit in substantiam, & sic accidens erit adæquatum principium, & causa principalis substantiæ. *si emanat ?* ergò eadem actio potest procedere, & produci à duplici causa totali scilicet à substantia, & ab accidente ; *aut* dicendum erit, illam actionem non emanare ab accidente, consequenter substantiam produci à sola substantia ; *aut* substantiam, & accidens influere duplici actione in substantiam ; quod dici nequit, *Tum* quia daretur contra communem duplex actio totalis respectu ejusdem effectûs ; *Tum* quia eô ipsô substantia immediatè produceret substantiam, si propria, & distincta actione attingeret effectum.

Nec dicas : 1. Actionem productivam emanare immediatè ab accidente, & hôc mediante ab ipsa substantia.

Contra est. 1. Quia sic eadem entitas realis, h. e. actio produceretur à duplici causa totali.

Contra est. 2. Si substantia non immediatè influit in ipsam actionem suam, tunc omninò in eam non influit ;
quia

quia ut admittunt Th. Th. substantia non exercet in accidens aliquem influxum, quò adjuvante accidens effundat actionem substantiæ productivam; quomoddò ergò illa actio causatur propriè physicè à substantia, si hæc in illam non per se, & immediatè influit?

Nec dicas 2. Substantiam, & accidens esse solùm causas partiales respectu illius actionis.

Contra est. 1. Ergò & substantia, & accidens erunt causæ principales illius actionis; absurdum enim videtur unam causam partialem esse principalem, alteram instrumentalem. si autem accidens est causa principalis suæ actionis, ergò etiam erit causa principalis ipsius substantiæ per actionem productæ.

Contra est. 2. Si substantia est solùm causa partialis ipsius actionis per quam producitur substantia, ergò etiam erit solùm causa partialis ipsius substantiæ productæ.

Nec dicas 3. Actionem productivam substantiæ non esse entitatem realem distinctam à causa, & effectû;

ideò hæc omnia esse in aërem vanè sparsa.

Contra est. 1. Quòd communiùs Thomistæ admittant cum alijs pluribus actionem mediam inter effectum, & causam.

Contra est 2. Si actio productiva non est accidens reale; ergò per se corrumpit fundamentum Thomistarum *suprà in sent. 1. n. 2. & 3.* propositum: quòd actus, & potentia debeant esse in eodem genere; quòd potentia operativa substantialis non possit respicere aliquid accidentale, ut suum specificativum; ut consideranti patebit.

Contra est 3. Causa realis efficiens, & physica debet in effectum verè à se productum exercere aliquem influxum realem; sed substantia est causa realis efficiens, & physica, & quidem principalis alterius substantiæ; ergò in eam realem exercet influxum. sed etiam suppositò actionem non esse quid distinctum &c. si tamen non immediatè producat substantiam, nullum exercebit influxum realem in substantiam; ergò non erit causa physica &c. *min. subs. prob. 1.* est impercep-

ceptibile aliquid in aliud realiter influere per aliquid à se realiter distinctum ; ergò etiam est imperceptibile substantiam realiter influere in substantiam per accidens realiter à se distinctum. 2. Est pariter imperceptibile substantiam verè realiter , & quidem sine actione media influere in substantiam , & tamen non immediatè influere.

7. Substantia producit immediatè suas proprietates , aut saltem reparat ; ergò sicut est immediatè operativa accidentium , ita & substantiæ.

ant. prob. quando aqua priùs per ignem calefacta subtracto igne se reducit ad naturale frigus , illa frigiditas nec 1. Producitur , seu reparatur *ab ipso agente* , quod primò produxit aquam , quia hoc non est præsens : nec 2. *per ipsam actionem* primi producentis jam transactam , hîc & nunc adhuc operantem , quia novus effectus requirit novam actionem : nec 3. Frigus solum reparatur in aqua *per naturalem resultantiam* , quia accidens reale requirit causam sui effectivam , & physicam. nec 4. Producitur per

ipsam substantiam aquæ, *ut hæc est virtus relicta ab agente primo*, quia sic jam admittitur substantiam esse immediate productivam accidentis, ergo & substantiæ. nec denique s. Frigus illud producitur à *potentia frigefactiva*, quæ sit connaturalis aquæ, & ab ea nunquam separetur; quia hæc potentia realiter distincta ab aqua est merè conficta, & non probata. Vide plura de emanatione proprietatum ab essentia fusiùs tractata apud Complutenses d. 10. q. 7. per plures S. S.

RESPONSA Aa.

Ad 1. d. a. Sequitur ad esse *tanquam ad primum, & radicale principium operandi*, con. *tanquam ad virtutem immediatam*, & principium proximè operativum. neg. a. & conf. potest etiam illud axioma sic explicari: operari sequitur ad esse, h, e. si modus essendi sit materialis, aut spiritalis, etiam modus operandi erit materialis, aut spiritalis &c.

Ad 2. Resp. 1. d. m. Substantia est perfectior *in entitate*, con. *in activitate*, neg.

Resp.

Resp. 2. d. maj. Non potest producere *in virtute propria*, con. *in virtute aliena*, neg. accidens autem producit substantiam in virtute substantiæ non quidem *in sensu transitivo*, quasi ex substantia in accidens aliqua virtus transeat, sed *in sensu intransitivo*, h. e. accidens est ipsa virtus instrumentalis substantiæ, quod potens est producere *talem* substantiam non quæ merè accidens est, sed ut est accidens *subordinatum, & conjunctum* tali substantiæ.

Resp. 3. d. maj. aliter. Non potest producere *per modum causæ principalis*, & *radicalis*, con. *per modum causæ instrumentalis, & formalis*, neg.

Ad prob. d. a. Non continet *principaliter*, con. *instrumentaliter*, neg. vel *neg. suppos.* quòd effectus producendus debeat contineri *in principio instrumentali proximo, & immediato*; sufficit enim, quòd contineatur *in principali*; quia virtus instrumentalis non tribuit effectui suam perfectionem, & speciem, sed ejus, cujus est virtus. Illud autem: *nemo dat, quod non habet*, locum habet in causa principali.

Ad

Ad Confirm. 1. Neg. parit. Quia causa formalis non est productiva, sed solum communicativa sui ipsius, consequenter non potest communicare id, quod non continet formaliter: e contra causa efficiens est productiva, ergo potest communicare efficienter, quod non continet formaliter.

Ad Confirm. 2. Dico, plus valere debere consensum eorum, & quidem plurimorum, qui ex solida ratione judicant posse effectum etiam perfectiorem produci instrumentaliter à causa etiam entitativè imperfectiori.

Ad 3. Neg. seq. Quia ad productionem substantialem univocam sufficit, quod causa *principalis* sit univoca, h. e. substantia.

Ad Confirm. 1. d. c. Ergo causa *principalis* &c. con. causa *instrumentalis* &c. neg.

Ad Confirm. 2. d. c. Non potest producere vivens in virtute propria, & ut causa *principalis*, con. in virtute substantiæ viventis, & ut causa *instrumentalis*, neg. deinde nego animam hominis produci à Patre.

Ad

Ad Confirm. 3. Neg. conf. & parit.
 Quia accidens non producit substantiam ut causa principalis, & assimilans sibi effectum, sed ut virtus substantiæ: e-contra vivens produceret aliud vivens à se diversum, ut causa principalis &c.

Ad 4. Neg. conf. ad prob. d. a.
 Æquè proportionata est &c. *in ratione essendi*, con. *in ratione operandi*, neg. sicut accidens non ideò præcisè potest producere aliud accidens, quia est ei simile, sed quia ei non repugnat respicere operationem accidentalem &c. ita substantia licet similis non potest immediatè aliam producere, quia nequit immediatè respicere actionem accidentalem, & ab ea specificari.

Ad 5. Dicunt Th. Th. accidens
 producere substantiam, ut ipsa virtus substantiæ, adeoque ut instrumentum conjunctum. *ad prob. 1. 3. partis d. maj.* si producat ex sua natura, h. e. *ex virtute propria* &c. con. si solùm ut virtus alterius, ei conjuncta &c. neg. maj. d. m. n. c. *deinde*
 ad causam principalem non sufficit, si effectus producatur virtute con-
 na-

naturali, & intrinseca; sed requiritur etiam, ut causa sit æqualis, aut saltem majoris perfectionis cum effectu.

Ad prob. 2. d. a. Manet imperfectius in entitate, con. in activitate subd. in genere causa principalis, con. in genere causa immediata, neg.

Ad prob. 3. Neg. ant. Nam calor idè est virtus instrumentalis, non causa principalis &c. quia producit aliquid seipso perfectius, ergò non in virtute propria, sed in virtute causæ principalis.

Ad 6. Resp. 1. Actionem productivam substantiæ emanare à substantia, ut à causa principali, & ab accidente ut operante in virtute substantiæ. *ad prob. neg. suppos.* causam instrumentalem esse totalem; supponit enim aliam scilicet principalem; ergò eo ipso non est totalis. ex quo patet *ad contr. 1.*

Ad Contr. 2. Nego illat. Licet enim substantia nullam exerceat causalitatem in ipsum accidens, quia tamen hoc est illius virtus conjuncta, idè eo mediante effundit actionem productivam substantiæ.

Ad

Ad dices 2. Resp. Substantiam , & accidens esse causas partiales latiori quadam significatione ; verum est , causas partiales strictè tales esse , quæ æquè principaliter , & ex virtute propria influunt in effectum ; quod non convenit accidenti respectu substantiæ ; sunt ergò causæ partiales , hoc est *subordinata* , constituentes unam integram causam productivam , & sic accidens non est causa principalis suæ actionis , quasi ex virtute propria effundat illam actionem.

Resp. jam ad arg. 2. Actionem non esse entitatem distinctam , ut jam suprà q. 12. diximus.

Ad contr. 3. D. maj. Debet exercere influxum realem *immediatum* , neg. *mediatum* , con. eodem modo d. min subf. neg. conf. *ad prob. 1. d. a.* imperceptibile est &c. per aliquid distinctum *tanquam per causam principalem* con. *tanquam per causam instrumentalem* , seu ut per virtutem instrumentariam naturaliter sibi connexam , neg. *ad prob. 2.* dico , si negetur actio media , tunc hoc sensu substantia immediatè influit in effectum , h. e. *immediatione*

acti-

actionis non verò *immediatione virtutis* ;
quasi non influat per virtutem sibi
superadditam.

Ad 7. Respondet Eminent. Card.
Aguirre *disp. 15. n. 41.* quando aqua
redit ad naturale frigus , actionem
strictè dictam , productivam frigoris
procedere à DEO simul , & ab alijs
causis secundis , aquam circumstan-
tibus scilicet terrâ , & aëre frigidis ;
aquam enim nunquam ex toto amit-
tere frigiditatem , cùm hæc sit ejus
proprietas , & nulla essentia natura-
liter possit privari proprietatibûs suis ;
nisi per sui destructionem : aqua er-
gò etiam fervens semper adhuc reti-
net aliquem saltem gradum frigoris.
Si itaque ignis amoveatur , frigiditas
illa , priùs valdè remissa , paulatim
intenditur ab agentibus vicinis terrâ
scilicet , & aëre frigidis.

Fundam. præcip. Sent. i. sæpè pro-
ducitur substantia nullâ aliâ substantiâ
productivâ præsentē , ut constat in
metallis , in accensione ligni per ig-
nem paulò remotum &c. ergò sig-
num est substantiam non produci à
substantia , sed ab accidentibus , quæ
agunt

agunt , *ut virtus substantia* , conjuncta ,
& subordinata ; *maximè* cùm potentia
immediatè operativa immediatè re-
spiciat operationem , suum specifi-
cativum : atqui substantia immediatè
respicit *existentiam per se* , non verò
operationem , ergò nequit esse im-
mediatè operativa.

Fundam. Sent. 2. non constat certò
de causa productiva substantiæ, quan-
do nulla videtur substantia præsens
esse ; nec damnandi sunt illi , qui as-
serunt in defectu causæ secundæ sub-
stantiam à DEO *ut* authore naturæ
produci , ubi naturalis connexio id
requirit *maximè* , cùm substantia ope-
rationem respiciat solùm *secundariò* ,
sicut ipsum accidens , *quod* planè ne-
quit esse principium productivum
substantiæ , cùm velut *ens imperfectius*
eam nec formaliter nec virtualiter
contineat ; *nemo autem dat, quod non*
habet.

QUÆSTIO XIV.

An possibilis sit creatura omnium Perfectissima?

SENTENTIA I. Negans. Ita communior. nominatim Card. De Aguirre *disp.* 24. *phys.* f. 1. & 2. Card. Ptolemæus *diff.* 5. *Theol. natur.* f. 3. n. 7. Suarez *d.* 30. *metaph.* f. 17. Conimbric. l. 4. *phys.* c. 8. q. 3. a. 2. Wenzl. l. 3. *phys.* *contr.* 2. q. 2. Complut. *d.* 18. q. 3. Vasquez *tom.* 1. in 1. p. *disp.* 106. c. 1. Hurtado *disp.* 13. *phys.* Oviedo *controv.* 14. *punct.* 7. Compton. *d.* 56. f. 8. Mastrius *d.* 10. a. 2. Lynceus l. 7. tr. 3 | c. 7. Renz. *hic* q. 3. a. 2. Mayr. p. 4. d. 1. q. 2. a. 4. n. 1206. Guff *phys.* *disp.* 3. q. 3. Vifchl *d.* 1. q. 2. a. ult. Semery *tom.* 2. d. 8. q. 2. Benedictus Schmier *Metaph.* p. 2. d. 2. *contr.* 3. §. 3. Babenstuber l. 3. *phys.* d. 2. a. 2. §. 2. Lalemandet *d.* 7. *part.* 4. Amort *phys.* *gen.* p. 3. *sect.* 1. q. 5. & alij.

FUN-

FUNDAMENTA

1. Perfectiones divinæ sunt infinitæ, & à creatura semper magis, ac magis participabiles, & immitabiles; ergò nequit existere creatura, quæ ita participet, & immitetur perfectiones DEI, ut perfectiùs participare, & imitari non possit.

Confirm. Est de essentia creaturæ, ut sit imitativa, & participativa perfectionum DEI: ergò supposito, quòd DEI perfectiones sint in infinitum imitabiles; sequitur necessariò, non posse dari creaturam, quæ participalitatem, & imitabilitatem DEI exhauriat; ergò eò ipso non potest dari creatura perfectissima, hæc enim DEum perfectè imitaretur &c.

2. Implicat species numeri finiti omnium maximi, ita, ut major dari nequeat; ergò etiam implicat creatura finita omnium suprema, & perfectissima, qua perfectior dari non possit. *prob. ant.* implicat finitum per additionem unius tantum gradûs reddi infinitum; aliàs finitum ab infinito distaret infinitè, & non distaret infi-

nitè , quia distaret per unam solùm unitatem , quæ distantia non est infinita , sed minima : sed si possibilis esset numerus finitus omnium maximus , is per additionem unius gradus redderetur infinitus ; ergò etiam implicat numerus finitus maximus. *min. prob.* quia addita unitate numerus ille jam antea maximus inter finitos superaret omnem finitum ; ergò esset infinitus.

3. Creatura semper perfectior úsque in infinitum syncategorematicè , non implicat , ergò à DEO potest produci ; ergò à contrariò implicat creatura , qua non possit perfectior produci. *ant. prob.* quia omnis creatura est finitæ perfectionis , infinitè distans à perfectione DEI ; ergò semper potest magis , ac magis ad DEum accedere , eúmque imitari.

4. Non est possibilis creatura omnium imperfectissima ; ergò nec est possibilis perfectissima. *ant. prob.* numerus infinitus non potest habere terminos finitos ; atqui , si daretur creatura imperfectissima , species creaturarum possibilium infinitæ haberent

rent terminum finitum, scilicet creaturam imperfectissimam. ergò.

RESPONSA Aa.

Ad 1. d. a. Sunt in infinitum imitabiles *quantum est ex parte DEI*, con. *quantum est ex parte creaturarum*. neg. cum enim creatura non possit esse infinita, idcirco tandem ad tantam perveniet perfectionem, ut & infinitam non attingat, & finitarum possibilem sit omnium perfectissima.

Resp. 2. Sunt infinite imitabiles *extensivè*, h. e. ab infinitis creaturis, &c. con. *intensivè*, h. e. etiam à perfectissima creatura adhuc ulterius imitabiles, neg. ex quibus patet *ad confirm.*

Ad 2. *Neg. ant.* Si enim potest dari numerus infinitus, ut defendit Arriaga, & si potest unum infinitum esse majus altero, cur non etiam possit dari numerus finitus, omnium maximus, quo, sistendo in numero finito, non possit dari major; licet adhuc in linea numeri infiniti eò major dari possit?

Ad 3. *Neg. ant.* Quia omnipotentia DEI est illimitata, ergò habet po-

tentiam producendi creaturam perfectissimam, h. e. talem, ut perfectior dari non possit, consequenter implicat creatura in perfectione syncategorematicè infinita.

Ad 4. *Neg. ant.* Possibilem enim esse creaturam imperfectissimam, patet à paritate numeri; sicut enim possibilis est, imò defactò datur numerus, scilicet *binarius*, quo minor dari non potest, ita etiam possibilis est creatura imperfectissima, quæ ita participet perfectiones divinas, ut minùs participare non possit nec per hoc exhauritur omnipotentia divina.

SENTENTIA II. Affirmans. ita Durandus in 1. dist. 44. q. 2. Arriaga disp. 13. phys. sect. 3. Pontius disp. 14. n. 29. Henricus Gandavenfis Quodlib. 3. q. 3. qui tamen non videtur absolutè hanc sententiam tenuisse, cùm Quodlib. 8. dicat, *se nihil super hoc judicare, aut determinare.*

FUNDAMENTA.

1. DEUS sicut est omniscius, ita etiam est omnipotens; ergò sicut inter omnes species rerum possibilium

videt unam omnium perfectissimam, quæ omnes alias excedat, ita etiam potest eam actu producere. *prob. cons.* DEUS potest actu producere, quidquid est possibile, & ut tale à DEO videtur: atqui creatura illa inter omnes possibles perfectissima ut possibilis à DEO cognoscitur; ergò potest eam actu producere.

2. Extra omnes creaturas possibles nulla alia est possibilis: sed intra omnes creaturas possibles, quæ sunt inæqualis perfectionis, datur una, quæ à nulla alia excedatur, seu perfectissima; ergò absolutè datur perfectissima.

3. Possibilis est creatura omnium imperfectissima; ergò etiam perfectissima.

4. Defactò unio Hypostatica in genere unionis tantæ est perfectionis, perfectior unio dari nequeat: Maternitas B. Virgnis est ita perfecta, ut, ut perfectior non sit possibilis, ergò datur creatura perfectissima.

5. Non datur processus in infinitum; ergò tandem deveniendum est ad creaturam perfectissimam.

RESPONSA Aa.

Ad 1. neg. suppos. conf. quòd scilicet videat inter possibles rem perfectissimam. Sicut enim à parte rei dari non potest species, quæ non possit excedi ab alia specie, ita etiam DEUS talem speciem perfectissimam videre non potest, cum cognoscat res, ut sunt. accedit, quòd quæcunque species visa à DEO ut possibilis, infinitè distet à DEO, ergò posset adhuc aliam speciem suprà se habere, & quidem perfectiorem.

Nec dicas 1. Si defactò omnes creaturæ possibles producerentur, DEUS inter eas videret unam perfectissimam in statu actualis existentiae; ergò etiam in statu possibilitatis cognoscit, quæ sit perfectissima inter omnes.

Resp. Enim, hypothesein hanc esse impossibilem, quia creaturæ possibles sunt infinitæ syncategorematicè, ergò repugnat eas omnes simul produci. quid autem mirum, ex uno impossibili sequi quodlibet ex duobus contradictorijs? *Videret* ergò inter omnes possibles creaturas, actu
pro-

productas, unam perfectissimam, quia cum species illæ essent inæquales, necessario una reliquas excederet : & non videret, quia quævis species à DEO infinitè distaret, ergò haberet suprâ se aliam possibilem adhuc perfectiorem.

Nec dicas 2. DEus potest producere creaturam summè perfectam, quam potest producere ; ergò &c. *R. neg. suppos.* quòd DEus possit producere creaturam perfectissimam. nec illa propositio Arriagæ est verè identica, sed Chymerica, & implicatoria.

Ad 2. Neg. min. cum enim creaturæ possibiles sint infinitæ ; ideò semper potest dari perfectior.

Ad 3. Resp. 1. Babenstuber, *neg. ant. Resp. 2. neg. cons.* quia sicut possibilis est totalis recessus à DEO, seu omninò nulla participatio perfectionum DEI, scilicet ipsum *nihilum*, ita potest dari accessus ad DEum minimus, adeoque creatura imperfectissima. at non potest dari omnimodus accessus ad DEum, quia DEus infi-

nitè distat à creatura ; ergò implicat creatura perfectissima.

Ad 4. D. a. non potest dari unio perfectior *terminativè* , quæ ad perfectiorem terminum ordinetur , quàm DEUS sit , con. *entitativè* , & *in se* , neg. si autem neges unionem hypostaticam esse modum incompletum , cessat argumentum. Pari modo *dist. alt.* non est possibilis perfectior Maternitas *terminativè* , con. *entitativè* , neg. relatio enim maternitatis est ens creatum , & finitum ; ergò potest *entitativè* dari perfectior.

Ad 5. d. a. non datur processus in infinitum *categorematicum* , h. e. ut tandem perveniatur ad infinitum creatum actu. con. *syncategorematicum* , h. e. ut nunquam perveniatur ad creaturam aut infinitam , aut perfectissimam. neg.

Fundament. princip. Sent. i. quia Perfectiones Divinæ sunt in infinitum participabiles à creatura , quæ semper infinitè distat à DEO ; ergò cùm semper possit magis ac magis accedere ad DEUM , non poterit dari creatura perfectissima , qua perfectiorem

orem DEus creare non possit. sicut ergò à parte rei non est possibilis creatura, qua perfectior dari non possit, ita etiam DEus talem creaturam perfectissimam videre nequit.

Fundam. Sent. 2. DEus inter omnes creaturas posibles videt, quænam sit omnium perfectissima, & eam eo ipso quòd sit *possibilis*, potest actu producere; ergò possibilis est actualis creatura perfectissima.

QUÆSTIO XV.

An possibile sit infinitum categorematicum?

SENTENTIA I. Negans omne infinitum actu quoad *magnitudinem*, *multitudinem*, & *intensionem* in qualitate. ita Card. De Aguirre d. 21. Suarez d. 30. metaph. sect. 17. Joannes à S. Thoma q. 15. Complut. disp. 18. Maurus lib. 2. q. 30. Albertin. de prædic. quant. disp. 4. q. 4. Ortiz tr. 7. conf. 2. videatur etiam Wenzl hic q. 3. & 4. Babenstuber hic a. 2. §. 3. & 4. & alij plurimi.

RE-

FUNDAMENTA.

1. *Contra infinitam magnitudinem.* Implicat spatium actu infinitum, & tamen terminis clausum, ut patet ex terminis: sed si possibile esset infinitum actu secundum magnitudinem, possibile etiam esset spatium infinitum actu &c. ergò &c. *min. prob.* si daretur circulus infinitus, ejus circumferentia infinitè distaret à centro (quò enim major est circulus, eò major est distantia inter centrum, & circumferentiam) & illa distantia clauderetur duobus terminis positivis, scilicet centrò, & circumferentiâ; ergò daretur spatium actu infinitum, & tamen terminis clausum, h. e. finitum simul, & infinitum.

2. Duæ lineæ in puncto conjunctæ, & per modum pyramidis in infinitum, ut volunt Aa. fieri posse, protensæ, tandem inter se distabunt infinitè; si itaque DEus inter duas illas lineas ducat aliam lineam, spatium illud erit *infinitum*, & *finitum*: hoc est absurdum; ergò & id, unde sequi-

quitur. *maj. prob.* erit enim *infinitem* ob infinitam linearum distantiam, & *finitum*, quia clausum duobus terminis.

3. Si inter lineas in infinitum pyramidaliter protensas in basi ducatur linea, ea erit finita, & infinita; quod implicat, ergo lineæ illæ non possunt in infinitum protendi. *ant. prob.* erit infinita, quia ducta inter lineas infinite distantes. & non erit infinita, quia lineam sibi proximam finitam paucis punctis superat; *finitum* verò (pauca puncta) *additum finito non facit infinitum.*

4. Corpus infinitum non posset moveri; ergo non potest dari &c. *ant. prob.* non posset moveri motu recto, quia tanquam infinite extensum occuparet omne spatium; in quam ergo partem movebitur? non motu circulari, quia corpus illud infinite protensum infinite distaret ab alio corpore, circa quod moveretur, ergo distantiam infinitam percurreret tempore finito.

5. *Contra infinitam multitudinem.* si à DEO creari possunt infiniti lapides pal-

palmares , & fimul infiniti lapides bipalmares , poterunt ij duplici ordine, in uno palmares , in altero bipalmares juxta fe collocari ; quo facto fequeretur lineam lapidum bipalmarium tantæ fore magnitudinis , quantæ eft series lapidum palmarium ; quia infinita magnitudo lapidum bipalmarium in fe continet omnem magnitudinem.

6. Si poffunt à DEO creari infiniti homines actu , poterit quilibet eorum in unum cumulum conijcere lapidem, fibi concreatum ; hoc cafu cumulus lapidum illorum infinitiorum erit finitus , & infinitus : fed hoc eft absurdum &c. ergò. *prob. maj.* erit enim ille acervus *finitus*, quia exhauribilis , fi quilibet fuum lapidem refumat ; & *infinitus*, quia confans ex lapidibus infinitis , & quia ablatione finiti non confumitur infinitum.

7. Si daretur numerus infinitus , v. g. hominum , ille numerus effet numerus , & non effet ; effet , ut fupponitur ; & non effet , quia talis numerus non effet fub determinata specie

cie numeri; ergò nec sub genere numeri ùt sic; ergò non esset numerus.

8. Implicat unum infinitum esse majus alterò; atqui, si darentur infiniti homines, numerus infinitus capillorum, & digitorum esset major, quàm numerus infinitus hominum; ergò &c.

9. Datò numerò infinitò, numerus finitus erit ejus pars; quis enim neget in numero infinito includi centenarium? & non erit ejus pars; quia illud est pars, quo sublato tollitur totum, sed sublato centenario, imò quocunque numero finito ex numero infinito, non tollitur numerus infinitus, aliàs finitum additum finito faceret infinitum.

10. *Contra infinitam intensiorem qualitatis.* Talis qualitas infinitè intensa non haberet subiectum sibi proportionatum, cùm implicet substantia infinita; adeoque nulli subiecto posset inhærere; ergò esset accidens, & non esset accidens.

11. Si daretur gravitas infinitè intensa, lapis deorsum moveretur in instante; quia velocitas motûs proportionatur virtuti motrici.

12. In-

12. Infiniti Angeli à DEO actu producti unà cum qualitate, seu vi motrice, in infinitum intensa, lapidem loco movere possent in instanti; atqui hoc repugnat, cùm motus fiat in tempore.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Respondet Arriaga *d. 13. f. 1. n. 4.* neg. maj. ubi ait, posse unum infinitum in multitudine, v. g. aut magnitudine claudi inter duas unitates, vel duo puncta determinata. probatur, inquit, evidenter, quia inter hominem, & lapidem clauduntur infinitæ species animalium inæquales inter se (saltem possibiles) respectu quarum homo est ultimus, quia perfectissimus illarum, & lapis est primus, quia est imperfectissimus illarum. addit *rationem à priori. num. 6.* quia essentia infiniti præcisè in eo consistit: quòd ex uno termino, seu potius puncto, aut individuo, ad aliud successive perveniri nequeat, eo quòd infinitè inter se distent. Idem sentit Compt. *d. 46. f. 8. n. 6.*

Ad

Ad 2. *Resp. 1. Neg. suppos.* scilicet DEum posse in fine illarum linearum ducere lineam transversam; quia illæ lineæ fine carent, consequenter DEus non videt, ubi desinant, sed quocunque loco assignato videt illas infinities, & infinities ulteriùs protendi. *resp. 2.* non repugnare infinitum claudi duobus terminis.

Ad 3. *Resp. 1. Arriaga cit. f. 4. n. 46.* quid huic argumento sit respondendum, nec sibi occurrere, nec vidisse in alijs, & malle se fateri, se non videre solutionem, quàm dare aliquam, quam nec ipse, nec ullus alius intelligat.

Resp. 2. Comptonus d. 46. f. 5. n. 12. neg. seq. ad prob. neg. suppos. quòd scilicet assignabilis sit linea finita, cui proxima sit infinita, excedens finitam paucis solùm punctis. quin imò addit, non videri hujusmodi lineam à DEO, quia non potest à DEO videri, quod non est; unde quacunque lineâ finitâ assignatâ, dici nequit determinatè, quot lineæ interjaceant inter lineam illam finitam, & lineam aliquam infinitam,

consequenter nec dici poterit , quot punctis linea infinita superet finitam.

Resp. 3. Retorq. arg. Possibiles sunt duæ lineæ pyramidaliter in infinitum syncategorematicè protensæ , ut faterentur Aa. ; & has lineas ut possibiles DEus actu simul cognoscit. inter has ergò lineas DEus cognoscit possibilem aliam lineam transversam eodem modo infinitam , & quidem actu simul , & semel cognoscit. quibus positis sic argumentor : ista linea transversa erit infinita , quia ducta inter lineas infinitè distantes ; & non erit infinita , quia lineam sibi proximam paucis punctis superat. ecce simile omninò argumentum. quid respondent Aa. ? idem à nobis expectent.

Retorq. etiam argumen. in negationibus infinitis , & *in aternitate DEI* à parte ante , & parte pòst. de quibus vide Comptonum , & Arriagam cit.

Ad 4. Resp. 1. d. a. Non posset moveri motu *locali* , tr. motu *naturali* , & *physico* , seu motu *alterationis* , neg. ant. & conf. esset ergò corpus *physicum* , quia mobile motu *naturali* , seu alterabile.

Resp.

Resp. 2. Corpus illud infinitè protensum versùs orientem, & occidentem, posse moveri versùs septentrionem, & meridiem. quidni enim?

Resp. 3. Hurtado *cit. s. 2. s. 23.* corpus illud moveri posse per partes saltem, licèt non totum corpus simul, quod sufficit. consentit etiam hìc Comptonus *cit. sect. 5. n. 4.*

Resp. 4. Ulloa *d. 2. c. 4. n. 44.* corpus illud, infinitè extensum, fore ab intrinseco capax motùs, quia à DEO posset redigi ad spatium finitum, penetrando unas partes cum alijs, & tunc posset habere motum.

Ad 5. Negatur, lineam lapidum bipalmarium fore tantæ magnitudinis, quantæ esset linea lapidum palmarium. quia infinitum unum potest esse majus altero, ut defactò constat in infinitis hominibus possibilibus à DEO cognitis, in quibus utique Deus plures videt digitos, quàm sint ipsi homines, & tamen non minùs homines, quàm digiti sunt infiniti. hinc

Insert Arriaga s. 4. n. 37. licèt in infinito sint infiniti binarij hominum,

& infiniti pariter quaternarij , esse tamen binarios duplo plures , quàm quaternarios.

Ad 6. *Neg. maj. & ejus prob. quo-*
ad 1. membr. rationem additam dist.
erit exhaustibilis ab hominibus in-
finitis , con. *finitis* , neg. si autem ali-
qui ex his hominibus infinitis tolle-
rent duos lapides , tunc tot alij nil
poterunt ex illo cumulo tollere.

Ad 7. Dicitur , non fore propriè
numerum ; non enim quævis multitu-
do est aliquis numerus , ut apparet
in multitudine possibilem , impossi-
bilem , & negationum , inquit Bu-
hon *tom. 2. d. 4. q. 4. c. 3. a. 1 ad 1.*
quæ omnes numeros finitos conti-
net , neque ipsa numerus est ; ita eti-
am omnes numeri simul sunt multi-
tudo non numerabilis , nec numerus.

Ad 8. *Neg. maj.* Vide dicta *ad 5.*
& Arriagam *cit. f. 1. n. 2.*

Ad 9. *Resp. 1.* Numerum cente-
narium infinities includi in numero
infinito , & ita esse partem numeri
infiniti infinities sumptum. sublato au-
tem uno centenario non tolli , sed mi-
nui infinitum , nec tamen desinere ef-
fe

se infinitum , sed manere idem infinitum non *adæquatè* , sed *inadæquatè* , h. e. imminutum. unde potest *dist.* illud est pars *essentialis* , quo ablato tollitur &c. con. est pars *integralis* , &c. neg.

Resp. 2. Retorq. arg. Validissimè : Petrus possibilis erit pars hominum possibilium à DEO cognitorum infinitorum , & non erit pars. erit , quia est unus ex possibilibus , & non erit pars , quia eo ablato non perit infinitudo hominum possibilium. Respondeant hîc adversarij. vide Hur- tado *cit. f. 2. f. 29.*

Ad 10. Qualitatem posse divinitùs conservari extra omne subjectum substantiale , ut patet in Ss. Eucharistia.

Ad 11. *Resp. Comptonus cit. f. 5. n. 14.* motum à gravitate infinita productum , fore solum finitè velocem , quia implicat lapidem simul esse in duobus locis totalibus , quod fieret in motu locali instantaneo. *Arriaga n. 37.* negat etiam à DEO fieri posse motum localem per spatium divisibile in instanti.

Ad 12. *Neg. seq.* Quia nulla datur potentia ad impossibile : & si DEus non potest movere corpus per spatium divisibile in instanti, quantò minùs Angeli ?

Sunt adhuc aliæ difficultates in hac quæstione, quas invenies apud *citatos sent. 1.* & citandos *sent. 2.* inter quas & ista : si DEus produceret infinitos homines, & deinde ex illa multitudine unum subtraheret, residui essent infiniti, quia ablato finito infinitum non redditur finitum ; & non essent infiniti, quia ille homo subtractus ijs denuò posset addi ; atqui infinito nil potest addi. ergò.

Resp. 1. Homines illos residuos fore infinitos, pauciores tamen, quàm antea ; potest enim unum infinitum esse majus alterò, consequenter etiam infinito potest aliquid addi.

Resp. 2. Retorq. arg. omnes homines possibiles infiniti etiam sine Adamo erunt infiniti, quia ablatio finiti non tollit infinitum ; & non erunt infiniti, quia aliàs infinito posset addi aliquid, scilicet Adamus.

SEN-

SENTENTIA II. Affirmans absolute possibile omne infinitum actu, quoad *magnitudinem*, *multitudinem*, & *intensionem*. Ita Hurtado *disp.* 13. *sect.* 2. Arriaga *disp.* 13. *sect.* 4. Comptonus *d.* 46. *f.* 4. De Ulloa *Philos. natur.* *d.* 2. *c.* 13. & 4. Buhon *tom.* 2. *d.* 4. *q.* 4. *c.* 3. & teste Comptono *l. cit.* plurimi ex RR. ; ait pariter Hurtado, hanc sententiam hac ætate multos viros doctos jure sequi. consentiunt ex parte Conimbric. *lib.* 3. *phys.* *c.* 8. Vasquez *1. p. d.* 26. Amicus *tr.* 18. *q.* 6. admittentes infinitum actu secundum multitudinem. Oviedo admittit infinitum in intensione qualitatis, & in multitudine Angelorum. vide eundem *contr.* 17. *punct.* 5. & Pontium *disp.* 14. *q.* 1. concedentem infinitum magnitudinis, non verò intensionis.

FUNDAMENTA.

1. Creaturæ possibiles sunt infinitæ; sed DEUS cognoscit omnes omnino creaturas possibiles simul, ergò cognoscit actu, & simul creaturas infinitas; ergò in mente divina ob-

jectivè simul existunt creaturæ possibiles infinitæ , ergò datur infinitum actu saltem in mente divina.

Confirm. Actus beatifici sanctorum futuri per totam æternitatem omnes actu existunt præsentés in æternitate : sed illi actus sunt infiniti ; ergò datur multitudo actu existens infinita , saltem in æternitate.

2. DEus potest producere omne illud , quod cognoscit producibile , & possibile , sed DEus cognoscit infinitas creaturas ut producibiles , & possibiles , ergò &c.

Nec dicas : DEum has creaturas cognoscere ut *successivè* producibiles , & ut faciunt infinitum syncategorematicum , non categorematicum.

Contra est 1. DEus cognoscit illas simul , ergò ut simul producibiles.

Contra est 2. DEus in hoc determinato instanti est æquè potens , ac toto reliquo tempore , & tota æternitate ; ergò , si *successivè* potest infinitas creaturas possibiles producere , etiam poterit illas simul producere , & sic facere infinitum actu.

3. Non

3. Non est ulla creatura ex omnibus possibilibus, quam hoc instanti DEus non possit producere; ergò potest omnes simul producere, dummodò inter se non sint metaphysicè oppositæ, ut notat De Ulloa *cit. c. 3. n. 22.*

Confirm. Una creatura non impedit, quò minùs altera simul cum ea producat, & existat, ergò DEus potest omnes simul producere.

4. Infinitum Categorematicum non involvit apertam contradictionem; ergò,

Confirm. Infinitas secundùm quid non est contra essentiam creaturæ; sed solum infinitas absoluta, excludens omnem dependentiam; ergò.

5. Dantur infinitæ negationes, & privationes rerum possibilium; ergò etiam dari possunt actu infinitæ formæ positivæ illis negationibus oppositæ. *cons. prob.* si enim non repugnat infinita multitudo negationum, cur repugnet infinita multitudo entium positivorum? in hoc argumento Comptonus præcipuam ponit vim.

6. Infinita magnitudo nec ex parte DEI, qui est infinitæ potentiae,

nec ex parte ipsius magnitudinis repugnat ; quia magnitudo non exigit certum terminum ; ergò potest esse infinita.

7. Non videtur DEO neganda potentia producendi lucem tam intensam , quàm producerent infiniti soles , si darentur ; sed hi producerent lucem infinitam , ergò potest DEus producere lucem infinitè intensam.

RESPONSA Aa.

Ad 1. R. 1. d. maj. Sunt infinitæ syncategorematicè , con. categorematicè , neg. maj. d. min. cognoscit eas simul ùt infinitas syncategorematicè , & potentiâ , con. ùt infinitas categorematicè , & actu , neg. min. & sub ead. dist. conf. neg. conf. existunt ergò creaturæ possibiles in mente DEI ùt infinitæ syncategorematicè , non categorematicè.

R. 2. d. min. Cognoscit simul , similitate se tenente ex parte cognitionis , con. similitate se tenente ex parte creaturarum cognitarum , neg. min. non ergò simul existunt in intellectu divino omnes

nes creaturæ possibiles *simultate ipsarum creaturarum*, sed *simultate cognitionis tantum*.

R. 3. d. min. Cognoscit omnes simul *collectivè*, & *per modum unius determinatæ collectionis*, neg. quia sic non possunt existere, ergò nec ut sic à DEO videri, qui videt res uti sunt: cognoscit omnes simul *distributivè tantum*, h. e. DEus simul ita cognoscit, ut non cognoscat unam creaturam post alteram, non tamen ita simul, quasi simul essent producibiles omnes, con.

R. 4. Transmissio infiniti in intellectu DEI, non propterea continuò admitti debet infinitum actuale secundum existentiam. nam creaturæ actuales infinitæ implicant contradictionem; essent enim infinitæ, & non essent infinitæ: econtra creaturæ possibiles sunt ipsa Essentia DEI, quæ *semper est una, & infinita*.

Ad Confirm. Resp. 1. Complutenses: licet actus beatorum præsentis sint æternitati, nihilominus sunt in se ipsis futuri; ergò etiam licet omnes existant actu in æternitate, in se ipsis
ta-

tamen sunt solum infiniti in potentia ; quia ejusmodi actualis præsentia totum id, quod habet de actu, emendicat ab æternitate ; & ideò non impeditur propria potentialitas , & successio.

R. 2. Joannes à S. Thoma : *d. min.* illi actus sunt infiniti , ut *contenti in aliquo infinito increato* , con. ut *positi extra aliquod infinitum increatum* , neg.

Ad 2. Dicitur breviter , DEum cognoscere creaturas possibles , ut producibiles , non simul , sed Synkategorematicè , & successivè ; & hoc modo potest eas producere.

Ad Contr. 1. Patet ex dictis *resp. 2. ad 1.*

Ad contr. 2. d. a. est æquè potens , ita , ut hoc instanti possit facere , quidquid potest facere , *distributivè* , vel *divisivè* , con. *collectivè* , omnia simul producendô , neg. nonnè & Petrus hoc instanti potest sedere , ambulare , stare &c. num propterea hæc omnia simul agere potest ?

Ad 3. *Neg. conf.* Non enim bona est argumentatio à sensu distributivo ad collectivum.

Ad

Ad Confirm. d. a. Non impedit ,
quò minùs altera simul cum ea pro-
ducatur *distributivè* , *aut divisivè* , con.
collectivè &c. neg.

Ad 4. Dicitur , si non *explicitè* , &
formaliter , sàltem *implicitè* , & *ex con-*
sequenti infinitum creatum involvere
contradictionem , quia ex eo seque-
rentur contradictiones suprà *sent. 1.*
allatæ.

Ad Confirm. d. a. Non est contra
essentiam creaturæ *directè* , trans. *in-*
directè , neg. quia enim omnis crea-
tura exigit produci , infinitum au-
tem , seu in magnitudine , seu in mul-
titudine , seu in intensione produci
non potest , ideò est contra rationem
creaturæ infinitas ; creatura enim de-
bet esse limitata.

Ad 5. Resp. 1. Neg. conf. vel dist.
possunt dari formæ ijs oppositæ *si-*
mul , & *semel* , h- e. actu infinitæ ,
neg. *successivè* &c. con. imò eo ip-
so , quòd actu dentur infinitæ nega-
tiones rerum possibilium , & eæ sem-
per dari debeant ob infinitam DEI
potentiam , eo ipso , inquam , verum
est.

est, & semper verum erit, non dari creaturas actu infinitas.

Resp. 1. Neg. ant. scilicet dari, aut verè existere negationes; sunt enim purum nihil, non entia; sicut autem non ens non habet esse, aut existere, ita nec habet unitatem, aut multitudinem, nec est unitas, aut multitudo.

Ad 6. *Neg. ant.* Repugnat ex parte DEI, quia ejus potentia per infinitum actu exhauriretur, & esset finita: repugnat ex parte ipsius magnitudinis, quia illa magnitudo esset quantitas determinata, ergò necessariò limitata, & finita.

Ad 7. *Neg. maj.* Aliàs sequeretur, DEum defactò posse producere hircocervum, quia hircocervus, si daretur, posset alium hircocervum producere.

Fundamen. princip. Sent. 1. Quia dari posset infinitum v. g. spatium, clausum tamen terminis; ut si circulus infinitus daretur; atqui hoc implicat. item deberet necessariò admitti, infinitum majus infinito, v. g. in infinitis hominibus, in quibus utique plu-

plures forent digiti, quàm homines. quod verò dicunt Aa. infinitas dari creaturas possibiles in mente divina, item infinitas negationes &c. responderetur has nihil esse, illas verò vel successivè tantum dari, vel esse idem cum essentia divina.

Fundam præcip. sent 2. Quia nulla ostendi potest aperta implicantia, & defactò dantur infinitæ creaturæ possibiles, & negationes &c. Infinitum verò clausum terminis non implicat, sicut & infinitum unum majus altero non implicat, cùm in se saltem sint infinita, etsi terminis clausa, vel minora alijs infinitis. idque patet in infinitis hominibus possibilibus, quos DEUS cognoscit singulos geminis oculis, manibus, pedibus instructos.

U.I.O.G.D.

IN.